

SVOBODA IN VARNOST

MANIFEST

**NOVA
PRIHODNOST**

16. SEPTEMBER 2016

VSEBINA

GIBANJE NOVA PRIHODNOST USTANAVLJAMO ZATO, KER.....	4
SMO ZA SVOBODNO SLOVENIJO.....	5
SMO ZA NOVO REPUBLIKO.....	8
KRITIKA ZGODOVINSKIH IZHODIŠČ.....	9
Kritika slovenskih mitov.....	10
Kritika državnega gospodarstva.....	11
Kritika udbomafijskega barbarstva.....	13
KRITIKA GOSPODARSKIH IZHODIŠČ.....	14
Kritika političnega podjetništva.....	15
Kritika certifikatne privatizacije.....	16
Kritika plenilskega državnega kapitalizma.....	17
KRITIKA DRŽAVE V GOSPODARSTVU.....	18
Kritika politike statusa quo.....	19
KRITIKA VELIKE POTRATNE DRŽAVE.....	20
Kritika politike visokih davkov.....	22
Kritika korporativnega socialnega partnerstva.....	24
Kritika pokojninskega sistema.....	26
KRITIKA SLOVENSKE POLITIKE.....	27
Kritika vladavine SMC.....	28
Kritika Pahorja kot imena slovenskega propadanja.....	29
Kritika železnega zakona slovenske oligarhije.....	31
Kritika diktature rdečega tajkunskega kapitala.....	32
Kritika kleptokracije.....	34
Kritika sive zunanje politike.....	35
Kritika režimskih medijev.....	38

SMO ZA REFORME.....	39
SMO ZA REPUBLIKO SVOBODNIH DRŽAVLJANOV.....	42
Smo za državljanski kapitalizem.....	44
Smo za vitko in poceni državo.....	45
Smo za prosti trg.....	46
Smo za odprto družbo.....	48
SMO ZA NOVO PRIHODNOST.....	52
Smo za podjetnost vseh.....	53
Smo za novo družbeno pogodbo.....	54
Smo za obnovo civilne družbe.....	55
Smo za bogastvo življenjskih slogov.....	57
Smo za blaginjo in socialno varnost vseh.....	59
Vstanimo!.....	61

Gibanje NOVA PRIHODNOST

ustanavljammo zato, ker

... zavračamo tisto Slovenijo, ki nam je ob njenem rojstvu obljubljala, da bo jutri nov dan in da bo za vse nas lažje in drugače. Danes smo vsi tisti, ki nismo otroci rdečega plemstva, popolnoma brezperspektivni, hodimo po državi kot živi mrliči, ki čakajo na smrt in svojim otrokom ponavljamo laž, ki so nam jo servirali leta 1991 in jim zagotavljamo, da za njih prihodnost obstaja. Država je bila spočeta z lažjo, ki je ponudila zgolj pokritje za **ugrabitev države**, mi pa smo prisiljeni to laž ponavljati zato, da našim otrokom ustvarjamo mit o smiselnosti bivanja v tej državi.

... zavračamo tisto Slovenijo, ki ne glede na to, kaj posameznik naredi, kako kvalitetno je opravljeno delo - in ne glede na to, koliko se mora v življenju odreči za vse skupaj, bo še vedno prisiljen bivati v **kastnem sistemu**, ki mu ga določijo na videz demokratične institucije, plačni sistem ali pa javni prostor. Povedano drugače, če niste del rdečega ali širšega političnega plemstva, za vas ni prostora pod soncem. Rezultati vašega dela so nepomembni, izkušnje so nepomembne, izobrazba je nepomembna, vse je nepomembno in nesmiselno. Odrejeno vam je mesto v družbi in ne vi ne vaši potomci ne morete narediti ničesar, da bi se iz te situacije lahko premaknili.

... zavračava tisto Slovenijo, v kateri **drugačnost ni dovoljena**. Vsako mnenje, ki ni mainstream, je osmešeno, marginalizirano in pričakano na nož. V tem kontekstu so dovoljene vse metode diskvalifikacije bebca, ki se je zmotil in dregnil v javni prostor nič hudega sluteč in misleč, da drugačno mnenje lahko obogati javno debato. Legitimen je medijski uboj, legitimne so lažnive interpretacije, legitimno je blatenje, legitimno je uničevanje in legitimno je vse, kar lahko popolnoma uniči bebca, ki si je domišljjal, da lahko nepoklican, a z argumenti vstopi v javno debato. In vse to počnejo ljudje, ki se zaklinjajo na demokracijo, toleranco in argumentirano izmenjavo mnenj.

... zavračamo tisto Slovenijo, v kateri imajo izbranci, blagoslovljeni z mainstreamom, vedno prav. Tudi če lažejo, krivo pričajo, tudi če so del zelo transparentne agende **plenilskih skupin**. V tej državi je laž zastrepila javni prostor in postala vrednota. Dejstva se ne preverjajo več, lažnivi pričevalci so, ne glede na svojo zanesljivo zgodovino laganja, postali redni interpretatorji javnega prostora, tisti ki histerizirajo javni prostor pa so postali ajatole, ki definirajo tok zgodovine.

... zavračamo tisto Slovenijo, ki je **strahopetna**. V varnem zavetju doma ali bifeja so mnogi sposobni pojasniti vse in zahtevati najbolj radikalne spremembe. Ko je potrebno priti v javnost, pa se kot miši skrijejo po svojih luknjah, iz katerih prestrašeno pogledujejo trapastega posameznika, ki je vendarle odkorakal po cesti in zahteval spremembe. Če uspe, bodo iz svojih lukenj z rekordno hitrostjo pritekli do njega in ga začeli trepljati po ramenu in na ves glas zagotavljati, da so mu ves čas ščitili hrbet. Če pa ne bo uspel, se bodo pridružili vsem, ki ga bodo kot »javnomnenjsko mrtvega konja« histerično brcali. To je večkrat edino, kar velika večina Slovencev zmore: priti na plan in brcati mrtvega konja, ki se noče ali ne more več braniti. Zato zavračamo te ljudi, ker njihova prva misel nikoli ni **drugačen svet**, ampak želja v živo spremljati dokončen in popoln padec naivca. Želijo kri, uživajo ob medijskih ubojih, kupijo

argumente tudi najbolj pokvarjenih pričevalcev in če se le da radikalizirajo argumente za uničenje tistega, ki se ne more ali ne želi več braniti. Takšne so tudi volitve, na katerih si ljudstvo izbere oblast, kot si jo zasluži – oblast, ki v vseh družbenih razsežnostih uničuje razvojne možnosti Slovenije.

Smo za svobodno Slovenijo

Utrjevati hočemo **tolerantno politično kulturo**, ki je pogoj uresničevanja **pluralistične vizije slovenske družbe**. Samo središče takšne družbe je **samostojen in neodvisen državljan**, zato so državne in civilno-družbene institucije tiste, ki vzpostavljajo ogrodje svobode posameznika. Temu v prid moramo oblikovati močne, toda **poceni državo**. Vsaka obsežnejša konstrukcija države krši pravice ljudi in je ekonomsko neučinkovita. Vsak sistematični poskus usmerjanja delovanja posameznikov je represiven in kot tak napad na njihovo svobodo, da so o svojih ciljih sami sodniki. Zato je treba slovensko državo **razbirokratizirati in potisniti nazaj**, politiko pa omejiti v legalne demokratične okvire. Demokracija ni le cilj na sebi – prej je mehanizem, ki pomaga zaščititi najvišji politični cilj: **svobodo**. S svobodo začenja tudi vsakršno razumevanje **pravičnosti**.

Slovenske družbe in politike ne želimo definirati s konceptom prijatelj – sovražnik, kateremu v ozadju stoji dispozitiv kulturnega boja. **Nova politika** bo najprej **servis državljanov**, kar od politične dejavnosti terja zavestno uporabo umetnosti pogajanj in iztržkov. Na politični ravni k temu sodi drža, ki ne ideologizira vsakega problema, temveč išče **pragmatične in kompromisne rešitve**. Na družbeni ravni pa nova politika vsebuje **inkluzivnost**, se pravi, socialno in politično vključenost, ki ne izključuje državljanov iz udeležbe na ustvarjenem bogastvu in moči. Za takšen preobrat je potrebno politično Dejanje: sposobnost za prebojnost, inovativnost in razumno tveganje.

Vodenje politike mora biti v večji meri podprto z referendumskim odločanjem in drugimi oblikami demokratične participacije ter strokovne ekspertize. To pa politike ne odvezuje od prevzemanja odgovornosti v primerih, ko je nujno sprejeti nepriljubljene reformne ukrepe, ki jih izvaja pravo **politično vodstvo**. To je potrebno zato, da ob zagotovljenem momentu socialne vzdržnosti in javne promocije Slovenija končno tvegala resne **družbene reforme**, izhajajoče iz temeljne vrednote **svobode** in od tod izpeljanih vrednot pravne države ter neodvisne civilne družbe. Prioritetne reforme, ki so za Slovenijo nujne, so:

- 1) **Liberalizacija in deregulacija**: začeti je treba z reformami, ki širijo svobodni trg ob močni proti-monopolni zaščiti, podjetniški konkurenci in razvojni socialni državi. S konceptom prilagojene varnosti je treba najprej deregulirati trg dela, plače tesneje povezati s produktivnostjo in zagotoviti večjo udeležbo na dobičku tudi delojemalcem.
- 2) **Privatizacija**: ob nadaljnjem umiku države kot aktivne lastnice je potreben transparenten zaključek privatizacije, kjer bodo enakopravno lahko udeleženi tudi tuji vlagatelji in strateški partnerji. Primerljivo z drugimi evropskimi državami ima Slovenija največ državne lastnine. Vsakršen monopol, še posebej monopol državne lastnine, pomeni nadaljevanje despotizma z drugimi, nekomunističnimi sredstvi. Vsak posameznik je svoboden šele kot lastnik, zato velja

tudi v Sloveniji razvijati koncept **družbe svobodnih lastnikov**. Temu stoji nasproti mogočna slovenska tradicija oboževanja država, kjer je vse premalo poudarjeno dejstvo, da je razlika med civilno družbo in državo tudi razlika med neproduktivnim in produktivnim delom. Država porablja davkoplačevalski denar in ne proizvaja kapitala, zato jo je potrebno omejiti na nujno mero. Državno tratenje je lahko mestoma koristno, vendar je po pravilu država domišljavi potratnež, ki ne nadzoruje svojih stroškov.

- 3) **Upravljavski umik države iz gospodarstva**, torej demontaža samoupravljanja politikov z »družbeno« lastnino. Država mora biti tista, ki zagotavlja zgolj legalni okvir in sodnica, ne pa igralka na trgu. Temu se prilega koncept poceni države: med ameriškim modelom vitke države in skandinavskim modelom države z velikimi javnimi izdatki velja izoblikovati slovenski model **močne in vitke države**.
- 4) **Družba znanja**, ki zahteva krepko povečanje vlaganj v znanje, raziskave, izobraževanje, razvoj, inovacije in nove tehnologije. Pri investicijah v človeške vire je potrebno ta vlaganja koncentrirati in izbrati nekaj slovenskih tržnih niš, denimo info-tehnologija, bio-tehnologija, nano-tehnologija ipd. Država se mora zavezati, da bo vzpostavila mrežo tesnega sodelovanja z razvojnim kapitalom in univerzami. Med slovenskimi univerzami naj oblikuje pogoje za večjo medsebojno *konkurenčnost*, pri čemer je morda prvi pogoj reforma in razdelitev mastodontske ljubljanske univerze.
- 5) **Prijazno okolje za investiranje**: država se mora še bolj zavezati k odpravi vseh administrativnih ovir, ki še onemogočajo konstitucijo **vrhunskega poslovnega okolja in fleksibilnost trga dela**. K slednjemu lahko v največji meri prispevajo predpisi s področja zaposlovanja: možnost hitrega odpuščanja in zaposlovanja in razbremenitev stroškov dela, kar vse rezultira v novih delovnih mestih.
- 6) **Enotnejša davčna stopnja in nižji davki**: cenejša vitka država omogoča **znižanje davkov in pravičnejši razporeditvi obremenitev** za vse državljane. Razbremenitev dela mora biti na drugi strani kompenzirana z obremenitvijo porabe. Če želi Slovenija biti globalno konkurenčna, bo preprosto potrebno delati bolje in kvalitetneje – z višjo stopnjo produktivnosti in dodane vrednosti – ob nižji stopnji obdavčitve takega dela. Slovenija je namreč med najmanj davčno ugodnimi državami na svetu, zaznamovana z visokimi obremenitvami dela. Slovenci niso preveč leni, so preveč obdavčeni.

Da bi lahko bodoča vlada izpolnila zgoraj navedene zaveze, mora biti izpolnjen izhodiščni politični pogoj: **močna programska reformska sredinska koalicija**, ki jo sestavljajo odločne reformne politične sile. Takšna vlada bi po vsej priliki bila sposobna zaustaviti nekoristno odlivanje družbene in politične energije v topiko kulturnega boja, organizirati politično stabilnost in s svojimi javnimi zavezami formirati odgovornejšo politiko. Brez tega političnega pogoja bo Slovenija še naprej nazadovala na lestvicah mednarodne konkurenčnosti in ostala od socializma razvajena, premalo produktivna in povprečna družba.

Naslednji pogoj za uspešnost bodoče vlade je dokončna **opustitev ideologije nacionalnega interesa**: kot je postalo povsem očitno, se izza te ideologije skrivajo parcialni interesi vplivnih tajkunskih lobijev. Če že obstaja nacionalni interes državljanov – kot potrošnikov – je ta interes v **nizkih cenah**. Te pa onemogočajo monopolne aglomeracije in oligopolni dogovori, kar je posledica tega, da je slovensko gospodarstvo politizirano, slovenska politika pa je ekonomizirana s partikularnimi interesi tajkunskega kapitala. Na ta način je dosedanji slovenski politični razred, v osnovi razdeljen na dva tabora, na levici

razvijal tovarišijski koncept kapitalizma, na desnici pa domačijski koncept kapitalizma. Ko si politična moč – leve ali desne provenience – vzame še ekonomsko, to vodi v velikansko koncentracijo oblasti. Zato mora biti zaveza bodoče vlade ločiti ekonomsko moč od politične. Le tako bo lahko ekonomska moč preverjala politično, ne pa služila kot njena neposredna podpora.

Vsi dosedanji poskusi razbijanja monopolnega korporativizma in sistemskega dinamiziranja slovenske ekonomije in družbe so propadli in so privedli le do leve oz. desne različice ekonomskega gradualizma, državnega intervencionizma in populističnega dodatka socialne demagogije. Poleg realizacije resnih ekonomskih reform bi morala bodoča vlada močno okrepiti **vladavino zakona in delovanje pravne države**. Prav vlada kot glavna cokla v razvoju slovenske družbe je tista, ki je poklicana, da vzpostavi pogoje za polnovredno delovanje pravne države. Ta ne sme biti podaljšan aparat politike, ki ščiti tajkunske ilegalizme. Dejstvo je, da je dosedanji slovenski politični razred kot celota s svojo nekvalitetno personalno strukturo omogočil ilegalizme v gospodarstvu. Odgovornost je jasna. Tajkuni so proizvod leve in desne poosamosvojitvene politike, ki je izpod ravni proklamiranih načel izbvajala tihi sporazum med tistimi, ki sprejemajo in izvršujejo zakone ter tistimi, ki jih kršijo. Vprašanje obstoja slovenske nacije je tako zgoščeno v zavezah, ki jih nase jemlje gibanje Svobodna Slovenija in so povezane z vzpostavitvijo ali dograditvijo ogrodja **pravne države, ekonomske in politične svobode**. Splet teh treh elementov omogoča razcvet najsposobnejših, ki dolgoročno koristi vsem.

Če povzamemo, si gibanje NOVA PRIHODNOST prizadeva za:

Učinkovito pravno državo: pravni sistem mora strogo in učinkovito uveljavljati svoja načela, ki izhajajo iz pravne kulture. Enakost pred zakonom ne pozna nobene izjeme, privilegijev in gnilo jabolko mora biti hitro odstranjeno, še preden bi utegnilo vplivati na ostale.

Politično kulturo: aktivnega državljana politika najprej zanima po tem, da svoje življenje presoja po denarnici in v skladu s tem, kdo mu jo napolni več. Politična strpnost mora biti cenjena tako med državljani kot med politiki.

Posle: ljudstvo naj se peča s posli in celo politika mora postati posel. Politik bo ob volitvah povedal, koliko je prispeval k odpiranju novih delovnih mest in to bo tudi merilo volivcev, ki niso več vajeni pasti na nobeno pogrošno ideologijo, še posebej tisto, ki je Slovenijo spremenila v državo za politične povzpeticke in tajkunska omrežja, v plen privatnega interesa.

Politično stabilnost: volilni sistem je treba pomakniti v smeri večinskega, da bi se za krmilom izmenjevali dve ali tri večje stranke. Na ta način se lahko Slovenija izogne majavim večstrankarskim koalicijam, kjer potem najmanjše stranke izsiljujejo in vodijo igro. Slovenija je najlepši primer takšne politične nestabilnosti, ki s seboj nosi tudi nestabilnost poslovnega okolja.

Liberalne reforme: večina držav EU je izvedla krepke in najprej nepriljubljene liberalne reforme, ki so v temelju spremenile države in jim omogočile gospodarsko. Poseben poudarek je v teh reformah dan

družinskim podjetjem in mladim podjetniškim začetnikom. Vsem slovenskim izvoznim podjetjem mora streči enotni sistem gospodarske diplomacije in jim v tujini nenehno in prodorno odpira vrata.

Tuje investicije: razglasiti velja, da je Slovenija »open for bussines«, kar predstavlja povabilo k novim in večjim neposrednim tujim investicijam. Slovenija mora tekmovati za tuje investicije, pri čemer se nacionalni pripadnosti investorjev ne gleda v zobe. Privabljanju tujih investicij mora biti v največji meri podrejena slovenska zunanja politika.

Tekmovalno okolje: nove generacije je v izobraževalnem sistemu treba od malih nog navajati na zdravo tekmovalnost v športu, znanju, pri poslu, v politiki itd. Univerze v Sloveniji morajo postati boljše in delovati kot poslovne korporacije, ki prodajajo znanje. Poudarek je na praktičnem naravoslovnem študiju. Uvod v izobrazbo je poduk o lastni odgovornosti, zanašanju samega nase in na svoje sposobnosti, ki jih lahko uveljaviš v tržnem okviru in brez razmišljanja o tem, kaj da ti je dolžna država - razen študijskih kreditov.

Sindikate: slovenski sindikati so relativno močni in dobro organizirani. Toda politiko morajo prepustiti strankam, sami pa se naj posvečajo razreševanju delovno-pravnih in socialnih vprašanj. V pogajanjih z lastniki ali vlado naj prevladuje logika kompromisa v dobro celotnega slovenskega gospodarstva.

Politične voditelje: ob večjih strankah bi se že znotraj njih opravila selekcija najboljših liderjev, ki bi svoj profesionalizem kovali v opoziciji in po lestvici napredovanja. Politična odgovornost je izjemno pomembna in nosilec določene funkcije odstopi sam od sebe že ob manjših nedoslednostih.

Medije: mediji naj se razvijajo v svobodi in raznovrstnosti. Stopnja profesionalnosti mora postati visoka, kdor pa je ne dosega, je javno izpostavljen kritiki. V medijskem svetu bi morali najti tudi mnenjske voditelje število intelektualcev, ki ohranjajo visoko raven javne razprave.

Smo za novo republiko

Na podlagi resnih reform in ustavnih sprememb moramo skleniti novo družbeno pogodbo in osnovati **ново republiko**. V tej drugi republici veljajo le tisti zakoni, ki si jih je predpisalo ljudstvo samo. Pri tem velja izhajati iz liberalne predpostavke, da ne obstaja nobena končna resnica o tem, kaj je za družbo dobro. Edini kriterij za javno dobro je izbor svobodnih ljudi, ponudba **podjetniškega individualizma, avtonomna civilna družba in omejena vlada**. To omejujejo zakoni in institucionalna delitev oblasti z medsebojnim nadzorom. Samo moč lahko omejuje moč, ne pa moralna navodila. Vladavina zakona uokvirja vlado, da se ne bi lotila vsebinskih moralnih ciljev, med katerimi so najnevarnejši poskusi podrejanja ekonomije moralno-političnim ciljem. Neko politično dejanje je zakonito – ali pa ni; o morali pa naj sodijo in razpravljajo za to izvežbani filozofi, teologi itn. Za skupni etični temelj zadostujejo osnove judovsko-krščanske kulturne tradicije.

Kritika zgodovinskih izhodišč

Slovensko politično 20. stoletje je stoletje korporativizma: katoliškega avtoritarno-konservativnega, fašističnega, komunističnega in liberalno-demokratskega. Pod vodstvom Janeza E. Kreka vstopi slovenski narod v moderno političnost skozi njegovo krščansko-socialno gibanje. Ta naj Slovence štiti pred brezverskim »židovskim« liberalnim kapitalizmom, ki odira slovensko delovno ljudstvo in najeda organsko nacionalno skupnost. Krščanski socialist Andrej Gosar je edini, ki že sredi tridesetih let prejšnjega stoletja prvi v Evropi razvije elemente današnjega neo-korporativizma, kombinacije parlamentarne demokracije, tržnega gospodarstva in socialnega partnerstva. Gosar ostane osamljen moder mož, saj je slovenski vsakdan prežet z utilitarno korporativno etiko, kjer je vseeno, ali na to tehnologijo gospostva nataknete krščansko-socialno, fašistično ali komunistično ideologijo. Vse tri nastopajo proti liberalnemu egoističnemu individualizmu, ki je razbil družbeni organizem na civilno družbo sebičnih posameznikov. Na slovenskem narodnem Telesu tako ostaja rana srečanja z univerzalističnim liberalizmom Zahoda vseh proti vsem: pred liberalno pluralno podobo razpadajočega nacionalnega Telesa vedno sledi nov pobeg v figure kolektivnega.

Razkroj opor gotovosti v času slovenske demokratične revolucije v osemdesetih letih, ko je Slovenija osvobojena kolektivnih spon tradicionalizma in komunizma, je bil dovršen na začetku tranzicijske vladavine LDS. Od sredine devetdesetih se vračamo nazaj, od liberalizma h korporativizmu. Na Slovenskem načelo **prvenstva posameznika pred kolektivom** nikoli ni imelo visoke cene: navezanost na tradicionalne skupnosti je bila vedno močna – družina, vas, regija, cerkev itd. Korporativizem je suvereno vladal tako v času klerikalnega političnega oblikovanja slovenskega naroda, kot v dolgem obdobju sistematičnega zanikanja svobode posameznika pod komunizmom. Obakrat je bilo evidentno, da si socialni korporativizem in liberalna demokracija nasprotujeta. **Sproščanje svobodne individualne pobude, liberalizirani trg in nazaj potisnjena minimalna država**, ki zagotavlja enake možnosti in priložnosti za vse – to je edini pravi odgovor na vsiljivo, drago in korporativno državo, ki ogroža temelje ekonomske in politične svobode. Kar resnično obstaja, so posamezniki in njihovo tekmovanje ter sodelovanje – politika pa je tu zato, da vzpostavlja ogrodje svobode. Vsak ima pravico slediti lastnim ciljem, če ti ne posegajo v pravice drugih. Prisvajanje lastnine in prisvajanje sadov lastnega dela je povsem utemeljeno, če je pošteno pridobljeno. Minimalna liberalna država je najmanj nadležna oblika politične oblasti, saj služi predvsem zagotavljanju pravic posameznika. Vsakdo lahko udejanja svojo vizijo dobrega življenja, vendar je nihče – še posebej država – ne sme vsiliti drugim.

Korporativna država ni združljiva z možnostjo posameznikov, da sami presoјajo, kaj hočejo. Država pomaga, ko s svojim monopolom moči štiti svobodne posameznike pred nasiljem, tatvino, prevaro in kršenjem pogodb. Vsako drugo podrobnejše usmerjanje življenj in delovanja posameznikov s strani države je represivno in napad na njihovo svobodo, je zanikanje njihove pravice, da so sami vrhovni razsodniki svojih ciljev. Država štiti življenje in posest, demokracija pa je tu za to, da pomaga ohranjati najvišji politični cilj – **svobodo**. Če je temu tako, trg ob minimalni državni regulativi sam usklajuje odločitve proizvajalcev in porabnikov brez pretiranega korporativnega uravnavanja vlade, delodajalcev in sindikatov. Ni se bati trga, temveč razrasle velikosti in moči potratne slovenske države, ki lahko spodkoplje vizijo Slovenije kot risa EU. Novi razvojni pospešek je lahko utemeljen le v kombinaciji vladnih potez, ki vodijo k znižanju stroškov izobražene delovne sile z zmanjšanjem davkov, večjemu vlaganju v visoko šolstvo in znanost, učinkovitemu kapitalskemu trgu in spodbujanju (malega) podjetništva.

Če hoče Slovenija postati globalno konkurenčna, bo treba delati bolje in pametneje – ob nižji obdavčitvi takega dela. Zaskrbljujoče je dejstvo, da je Slovenija po mednarodnih primerjavah med najmanj davčno ugodnimi državami z visokimi obremenitvami dela – slovenskemu delavcu od bruto plače ostane najmanj. Slovenci niso preveč leni, le preveč so obdavčeni. Osvoboditev davčnih okov pa pomeni slovo od Bismarckovega modela države blaginje in prehod v Beveridgeov sistem socialne varnosti, kjer je slednja v večji meri prepuščena posameznikom, medtem ko je državi naloženo radikalno **zmanjšanje javne porabe in širjenje gospodarske svobode. Strukturnim reformam** se ne smejo izogniti davčni sistem, socialno skrbstvo, trg dela, javne finance itd. Na makroekonomskem področju je najpomembnejše zmanjševanje posegov države na svobodni trg, na socialnem področju poudarek na soodgovornosti vsakega posameznika za motivirano in kooperativno reševanje svojih socialnih razmer. Ključno je razvojno področje investicij v človeške vire, izobraževanje, informacijsko družbo, vrhunsko podjetniško okolje, raziskovanje in inovacije – znanje projektno vstopa na trg proste konkurence. Strategija pa naj izbere nekaj področij, ki jih bo država nadpovprečno finančno podprla, ker želi tu Slovenija biti v »špicah« (denimo, informacijska tehnologija, nanotehnologija, biotehnologija itn.).

Kritika slovenskih mitov

Slovenija je država, v kateri se na vsakodnevni bazi generirajo novi in novi **miti**. Njihov namen je preživetvene narave, saj brez metafizičnega verovanja Slovenci težko prenesejo realnost. K tem mitom dodajte še tiste klasične, ki omogočajo vzdihovanje, kako da je nekoč bilo lepo, in slika slovenske družbe je kompletna. Nekateri miti so splošno sprejeti, nekateri pa omogočajo prolongacijo degeneriranih struktur. Brez demontaže naslednjih mitov ni možna politična reforma Slovenije, brez politične reforme pa ni možna gospodarska in družbena reforma:

Prvi mit: Drnovškova zlata doba. Običajno se interpretira obdobje Janeza Drnovška kot zlato obdobje slovenske družbe. V tem času naj bi vladala ekonomska prosperiteta in politična stabilnost. Realnost pa je daleč od tega. Ekonomsko politiko Janeza Drnovška zaznamujeta dve lastnosti: gradualistična ekonomska politika in pa geneza tajkunov. Bodimo iskreni, ideja, da se ne sme nič spreminjati, ker vsaka sprememba zruši stabilnost, ter da so reforme šok, je pripeljala do kolosalnih idej, kot so denimo prestrukturiranje brezposelnosti z zgodnjim upokojevanjem, subvencioniranje mrtvih industrij (denimo tekstilno, lesno-predelovalno in kovinarsko) z namenom odložitve njihovega konca na neznano prihodnost in to ob ekstremnem javnofinančnem in socialnem bremenu, vzpostavljanje paradržavnih monopolov, podrejanje Banke Slovenije uzurpatorskim in rentniškim navdihom, ki so prihajali iz NLB, blokiranje tujih investicij, Gasparijevih hokuspokusov s proračuni, ki so imeli več prihodkovnih, kot odhodkovnih mesecev, z načrtnim vzdrževanjem visoke inflacije preko programirane depreciacije deviznega tečaja tolarja itd. Gradualizem je z nebrzdano prvobitno akumulacijo pidovskih baronov pripeljal do strukturno popolnoma neustrezne ekonomije, prelite s tajkuni in omrežji, ki leta 2008 ni imela več nobenih šans, da reagira na gospodarsko krizo tako, kot reagira normalno gospodarstvo. Zgodba o Drnovškovi ekonomski politiki je zgodba o temeljnih gnile ekonomije, na kateri sedimo danes. Še bolj natančno: zgodba o škodljivi in kriminalni ekonomski politiki, kjer so plenilci vlekli rente na račun stroškov, ki so bili izstavljeni davkoplačevalcem zadnja leta.

Druga zgodba je pravljica o politični stabilnosti. Koalicije, kjer je bil glavni operativec Gregor Golobič (LDS), niso bile politično stabilne, ampak rentniško stabilne. Če je predpogoj za politično stabilnost klasični izrek o Drnovšku: »vsem je dal nekaj in je bil mir«, potem je menda jasno, da nismo imeli političnih vlad, temveč **vladavino oligarhov**. Zato so današnja omrežja nič drugega kot Drnovškovi otroci. Interesne skupine so se zavlekle v stranke in jih do danes spremenile samo še v svojo ekstenzijo v parlamentu in vladi. **Slovensko politiko so dokončno prevzele interesne skupine**, ki jih je Drnovšek sam hranil zato, da bi imel politično stabilne koalicije.

Drugi mit: levičarji so v tej državi glas razuma in napredka. Ali je progresivno in razumno, da levica že več kot deset let na volitvah sploh nima operativnega programa, ampak se njena volilna mobilizacija

glasi: glasujte za nas, da ne bo zmagal Janša? Je razumno, da ni programa, kljub temu, da smo že osem let v krizi ali stagnaciji? Ali pa mislite, da so bile Jankovičeve fantazije o milijardnih investicijah in Cerarjevo leporečje proti-krizne programske teze? Levičarska pravičnost so rdeči direktorji, za katere so nas v devetdesetih prepričevali, da so izkušeni in garant rasti slovenskih podjetij, potem pa so postali tajkunska sramota države. Levičarska usmerjenost k družbi enakih možnosti in majhnih dohodkovnih razlik so vsi tajkunski direktorji, ki so ustanovili Forum 21. S to državo so povečini upravljale levo obarvane koalicije, ki so vzpodbujale rast lokalnih in nacionalnih monopolov in kartelov, ki z različnimi pristojbinami, omrežninami in administrativnimi cenami **izčrpavajo dohodke državljanov**. Vladajoči slovenski levičarji niso progresivni, ampak so ekstremno konservativni, nerazumni podporniki tajkunov. Povedano drugače: njihova dejanja kažejo, da je splošno ustaljeno prepričanje o njihovi revolucionarni vihravosti in monopol v boju za pravičen in socialno enak svet navaden in precej oduren mit.

Tretji mit: Karl Erjavec je klovn. Karl Erjavec je res klovn, ampak ne politični in medijski. Popoln mit je, da ga levi in desni politiki ne obravnavajo resno, nasprotno, bojijo se ga do te mere, da se tresejo kot šiba na vodi, kadarkoli dobi prvi upokojenec Slovenije nov navdih. Pred Erjavcem klečeplazijo vsi, ker brez njega ni nobene slovenske vlade. Erjavec, ki je temeljni gradnik slovenskih vlad, je celo zagotovilo, da nikoli ne bo velikih koalicij, ki bi po nujni stvari morale povzročiti proces zmanjševanja radikalne politične polarizacije. Še več, Karl Erjavec je zagotovilo, da nastajajo leve in desne vlade, s čimer se omogoča desni in levi opoziciji voditi trivialne in histerične ideološke kampanje. Karl Erjavec je tudi, z naskokom, najbolj zavarovan politik v slovenskih medijih. Mit je, da ga skušajo mediji razkrinkati in osmešiti. Skozi medije vedno pride primitivna in profana naracija tega politika, njegova tretjerazredna argumentacija pa ima fenomenalen prispevek k **degeneriranju medijskega prostora** in tega noben medij ne zaustavi. Ker so mediji ekspozitura interesnih skupin, ti pa potrebujejo politično stabilnost za ekstrakcijo svojih rent, je povsem jasno, da Erjavca noben medij ne bo zaustavljal, še manj razkrinkal. Erjavec je samo v zadnjem letu nabral toliko spodrseljavev in naredil toliko resnih *institucionalnih napak*, da bi moral oditi. Erjavec ni klovn, on je nedotakljiv!

Četrti mit: slovenski desničarji so gospodarski reformisti. Slovenski desničarji so sestavili tri vlade. Prva je bila polletna Bajukova vlada, ki se ni izkazala z ničemer. Druga je bila prva Janševa vlada, ki je imela na voljo celoten mandat in se je resnim reformam odpovedala že na samem začetku mandata. Ekstremna davčna reforma Dušana Mramorja ni bila zaustavljena, pa čeprav bi lahko bila. Tajkunsko gnezdo NLB, vrhuške udbovskega nacionalnega interesa, ni bila privatizirana, prav tako se nikoli ni razmišljalo o oblikovanju državljanske kooperativne banke. Še več, v času ekspanzije 2004–2008 je z vsemi mogočimi stranpotmi prosto izigravala regulatorje in zakone ter omogočila nastanek **piramidnega podjetništva**, ki se je finaliziralo v tajkunskih prevzemih. Svojo nereformsko usmerjenost je Janševa vlada opravičevala z alibiji, ki nas prepričujejo, kako se zaradi raznih komunističnih omrežij ni dalo privatizirati ali pa vsaj spraviti delovanje NLB znotraj okvirov zakona. Razumljivo, vlada ki ne reformira, itak ne more narediti nič. Pod reformami desne vlade 2004–2008 tudi nismo videli privatizacije. Petrol, Zavarovalnica Triglav, Telekom itd. - vse to je ostalo v državnih rokah in bilo po Pahorjevi zmagi na volitvah, predano v roke levičarski oligarhiji. Če so levičarji programsko izpraznjeni bleferji, to še ne pomeni, da je izvedba minimalnih in nujnih strukturnih sprememb lahko zagotovilo, da slovensko desnico razglasimo za ekonomsko reformistično. Pri desnici imamo opraviti z gradualističnimi korekcijami po sili razmer, nihče pa tega ne more prekvalificirati v reformatorske sile.

Kritika državnega gospodarstva

Spomnimo se, da je ZSMS – predhodnica LDS - prva prevzela ideje liberalizma in na svojem kongresu leta 1989 v Portorožu sprejela daleč najbolj liberalen program katerekoli politične stranke dotlej. V devetdesetih letih se v procesu tranzicije liberalizem LDS izgubi sredi systemskega močvirja korporativnih oblastnih navezav. Fantje, ki so prej prepisovali Hayeka, so postali mladi ministri še mlajše države, ki jo je v rosni državotvornosti napadla bolezen čaščenja države, se pravi, simptom morilskega »nacionalnega interesa«. Skoraj po božje se je oboževalo državni intervencionizem

Drnovškovih vlad, ki je skrbel za bohotenje nepravilne socialne države in dušenje podjetniške ustvarjalnosti posameznikov. LDS je s svojim nacionalno-socialističnim intelektualnim bankrotom odločilno pripomogla k **uničenju slovenskega liberalizma**. Namesto tega je udeležila Kučanov testament, po katerem je tuji kapital po definiciji sovražnik slovenskega kapitala, gospodarstva, družbe in naroda.

Kontinuiteta kardeljanskega samoupravnega socializma je ohranjala monopol države nad civilno družbo: **etatizem, paternalizem, dirigizem** itd.- vse z neprikritim namenom popolnega obvladovanja politike, gospodarstva, znanosti, šolstva, sodstva, medijev... . Slovenija je bila in je ujetnica vladajočih strank z arhaično programsko ponudbo: boljševidna levice, gradualizma leve sredine in zmedene desnice, kjer je kot najnižji skupni imenovalec deloval proti-liberalizem. Vsaka obljuba liberalnih reform se je zato končala z vladno polomijo. Nič nenavadnega – prav slovenska vlada ima od vseh dejavnikov najbolj negativen učinek na razvoj gospodarstva. Namesto da bi država delovala kot temeljni tvorec motivirajočega podjetniškega normativnega okolja in regulatorja, politično in lastniško Slovenijo »varuje« pred tujimi investicijami, ki bi nosile nov gospodarski zagon. K opisanim razmeram po svoje odločilno prispevajo tudi slovenski sindikati. Levičarska vladna in sindikalna elita korporativno dosežata pogajalska soglasja, zato so si sindikati izborili privilegiran položaj tako, da delujejo kot politično gibanje s socialistično platformo. Takšne skrbniške države državljanji ne rabimo in zato jo je potrebno potisniti nazaj v osnovne okvire.

Prav to geslo je pred desetletjem in pol vzniknilo na zastavah t. i. liberalnih »mladoekonomistov«: **svobodna ekonomija in umik države iz gospodarstva**. Liberalci (v levičarskih medijih nenehno kompromitirani s psovko »neoliberalci«) so predlagali koncept minimalne države, v kateri svobodni trg odtegne organizacijo ekonomske aktivnosti nadzoru politične oblasti, ekonomska moč pa postane sredstvo za preverjanje in nadzor politične moči, ne pa njena podpora. Na vrhu lestvice gospodarskega razvoja so navkljub zadnji krizi in levičarskemu veseljačenju še vedno države z **liberalnim tipom kapitalizma in majhno vlogo države v gospodarstvu, z močno pravno državo, odprto tržno konkurenco, svobodno podjetniško pobudo, nizkimi davki in nizko stopnjo državne lastnine**. Slovenska vladajoča levičarska elita je v nasprotju s tem »razvijala« politični nadzor, državno lastništvo, visoke davke, trdo regulacijo trga, omejevanje podjetništva in tujih investicij ter brez števila administrativnih ovir. Največjo grožnjo tržnemu gospodarstvu, demokraciji in svobodi predstavlja koncentracija politične in ekonomske moči, povezanih v oblastni eliti. Danes je jasno bolj kot kdaj koli, da dokler vseprisotno državo in visoke davke ne zamenja svoboda in individualizem, dokler niso odločno izvedene liberalne reforme (**liberalizacija, deregulacija, privatizacija**), se bo še naprej krepila moč tovarišijske oligarhije.

Ta oligarhija ohranja politični trg prerazdeljevanja, s katerim si kupuje politično podporo najpomembnejših interesnih skupin (sindikati, upokojenci, študenti itd.). V tem je ključni problem slovenske države: minimaliziranje nabora svobodnih odločitev posameznika in maksimiranje diskrecijske moči poseganja vladajoče elite. Vladajoča levičarska elita je zbrana v stranki z različnimi imeni. Vsaka od posameznih strank je zgolj frakcije ene in iste super-stranke, ki se razteza od podpore pogrošnemu tovarišijskemu kapitalu do salonskega ultra-levičarstva. Da preživi in se krepí, se ta super-stranka nenehno prilagaja ter reciklira. Za njeno množičnost poskrbi kar najbolj enostaven pogoj: zato, da si član te super-stranke, je dovolj, da si proti Janši. Tranzicija je njeno naravno okolje, zato le-ta še vedno traja – uspešno za vladajočo levičarsko super-stranko, porazno za državo. Primerjalno gledano, je Slovenija največja tranzicijska poraženka v vsej vzhodni, srednji in južni Evropi. Ali drugače: ker je tej stranki oblast pomembnejša od dobrobiti državljanov, je Slovenija postala največja evropska država izgubljenih priložnosti. Drugače tudi ne more biti: **država z visoko stopnjo obdavčenja, nefleksibilnim trgom dela, visoko ceno dela in inferiornim poslovnim okoljem ne more tekmovati z družbami znanja, ki slonijo na sprostitvi razvoja zasebnega sektorja**. Zato najspodobnejši zapuščaj bledo podalpsko mačeho, ustvarjalni kapital pa se seli v toplejše kraje – **namesto umika države iz gospodarstva se gospodarstvo umika iz države**.

Kritika udbomafijskega barbarstva

Korene tega stanja velja iskati še v bivšem komunističnem režimu: čeprav je vsaka liberalizacija rezultirala v postopnem zviševanju standarda, čemur je sledil nov poraz nosilcev »partijskega liberalizma«, ne moremo mimo tega, da je ravno najbolj trdo jedro režima organiziralo vzporedno potopljeno udbovsko ekonomijo, ki je nekdanji partijski eliti in njenim naslednikom omogočila **odlivanje kapitala v tujino in zatem njegovo angažiranje v procesu privatizacije**. Izza velikega državljanskega podviga slovenske osamosvojitve so stali udbomafijski posli, tihotapljenje orožja, droge in računalniških komponent, črni računi podjetij v tujini, nezakonita prisvajanja in ogromna oškodovanja družbene lastnine, divja privatizacija rdečih direktorjev, ki kupujejo lastna podjetja, del denarja pa obdržijo na zasebnih računih. Z delom tega denarja je preoblikovana leva demokracija kupovala socialni mir, podkupovala sindikalistično delavsko aristokracijo in ustvarjala medijski mit »zgodbe o uspehu«. Poseganje Kučanovega klana (s podaljški v Golobiču, Pahorju, Jankoviču, Bratuškovi, Cerarju itn.) po lastnini ni bilo motivirano s prevzemom odgovornega lastništva, temveč z brezobzirnim tajkunskim prisvajanjem za zasebni račun, kjer so bila temu v prid uničena cela podjetja. Zakaj bi se trudili z nizko-produktivnimi podjetji, iskali trge, reorganizirali proizvodnjo in prestrukturirali slovensko gospodarstvo, če pa je veliko lažje podjetje uničiti in pobrati, kar je od stečaja ostalo.

S tem je bila trasirana pot slovenskega gospodarskega propadanja, dolgoročne stagnacije in uničevanja razvojnih perspektiv. V Sloveniji zgodilo postopno razsutje nacionalnega gospodarstva z najbolj neučinkovito obliko privatizacije, v kateri so tajkuni tovarišijskega in domačijskega kapitalizma izropali slovenska podjetja, jih ogromno uničili, okostja pa prepustili državi in v plačilo davkoplačevalcem. Posledice so jasno vidne: bivša vzhodna Evropa po gospodarskem razvoju prehiteva Slovenijo. Po 25 letih je postalo očitno, da so bile ideje o samoodločbi slovenskega naroda in samostojni nacionalni državi potrošene in izčrpane. Ustava iz leta 1992 sama po sebi ni sposobna proizvajati izvedbenih liberalno-demokratskih institucij, formalna svoboda podjetniške pobude ne zagotavlja tekmovalnega gospodarstva, medijska svoboda ne odpravlja ne starih ne novih monopolov, policija, tožilstva in sodišča so bolj kot ne nemočni in nepripravljeni za spopad z organiziranim gospodarskim kriminalom, državna uprava je velika, draga, neučinkovita in bolj politična kot strokovna, v mednarodnem okolju Slovenija nima niti strategije niti vizije itd. Zdi se, kot da Slovenci sploh ne vemo, kaj početi s svojo državo, vladajoče elite pa je niso sposobne upravljati v korist državljanov. Če je bila cena osamosvojitve zelo nizka, za prehod iz socializma v sodobno družbeno ureditev predvsem na račun stare kot-da-levičarske politične elite in njenih dedičev plačujemo enormno visoke stroške. In če so se leta 1991 slovenski državljani uprli, so danes precej manj samozavestni in bolj kot ne apatično prenašajo brezobzirno tajkunsko plenjenje tega, kar so nekoč ustvarili z lastnimi rokami. Živimo namreč v državi, ki je najslabša od vseh možnih: gre za kombinacijo starih partijskih nomenklatur in njihovih naslednikov, finančnih hijen, lažnih etičnih demokratov, medijskih oligarhov in šankističnih agentov Sove. Če tej navezi uspe, nas bodo izkoriščali še naslednjih sto let.

Demos je leta 1991 res opravil svojo zgodovinsko vlogo in z enako nujo, kot je bil takrat priklican v življenje, da razvije projekt samostojne slovenske državnosti, danes Slovenija kot Sahara vode potrebuje novo pomlad, ki bo tokrat dozorela v plodno poletje. Da uspe, mora nova slovenska pomlad prodreti v politično sredino; vsaka polarizacija na desno in levo namreč na volitvah nosi zmago levici. Prvi korak k temu je, da si znova vzamemo državo, ki so nam jo ukradle tranzicijske politično-tajkunske elite. Liberalci lahko za začetek po churchillovsko ponudimo naporov polne reforme v smeri vitke države in tem sledeče boljše življenje. Brez liberalnih reform Slovenija ni na koncu zgodovine, ampak na koncu prihodnosti: **ali liberalizem ali barbarstvo**.

Kritika gospodarskih izhodišč

V Sloveniji obstaja nekaj takega kot je **inflacija reform**. Dobesedno vsaka vlada je od prvega dne dalje opisovala, katere vse reforme bodo izvedene. Na tem reformnem spisku je vsakič znova moč najti pokojninsko in zdravstveno reformo, zmanjševanje birokratskih ovir, davčno reformo, reformo trga dela in privatizacijo. Vse to je skrbelo in še vedno skrbi naše socialne inženirje, ki po lastnih navdihih in vizijah ter v imenu epohalnih reform neskončno radi eksperimentirajo z usodami državljanov in slovenskih podjetij. V zadnjih letih se je spisek reform še nekoliko razširil in danes z izjemo kakšnega politično senilnega Desusa ni stranke, ki se ne bi želela poskusiti še v reformi bančnega sektorja, razdolževanju podjetij in pa zmanjševanju dolga države. Vsak dan je več reformnih področij, kar pomeni, da je vsak dan več dimenzij zasebnega in poslovnega življenja, v katerega se želi slovenska politika vse bolj vmešavati. Pri vsem tem političnem reformiranju pa nikakor ni pomembno izvesti reform, ki so se zgodile sto kilometrov zračne linije zahodno ali pa severno od nas ampak je potrebno reformirati tako, da so rentniki siti in vlada cela.

Slovenska tranzicija v kontekstu srednje in vzhodne Evrope je bila katastrofična, saj je pripeljala do tega, da nas nekdanji sovjetski sateliti prehitevajo, slovenska ekonomija pa se od evropske oddaljuje. **Trend razvoja Slovenije tako zelo zlomljen, da nas niti čudežna gospodarska rast ne vrne več na pot prvotne dinamike. Tudi če se, po nekem metafizičnem čudežu, vrnemo na pot prvotne dinamike, je naša ekonomija izgubila ogromno.** Ali drugače, štartali bomo z neprimerno nižjega nivoja kot pred »reformnimi naporimi slovenske politike«. Trend rasti je zlomljen in očitno je, da karkoli se je poskusilo, ni delovalo. Pri tem sta prednjačili dve strategiji. Najprej strategija Pahorjeve vlade, da je potrebno samo še malo zdržati, pa bo vse dobro, saj nas bo rešila nemška gospodarska rast - vmes pa zalijmo državo z dolgom, saj ga imamo relativno malo. Potem je tu strategije vlade Alenke Bratušek, da ne potrebujemo reform, ampak čas (zapolnjen z dolžniškim denarjem, ker še malo več novega dolga na že ekstremno visok dolg itak ne more biti nekaj strašnega). Obema pa je sledila Cerarjeva **strategija zanikanja realnosti** (gnilih fundamentov slovenske strukture) in **blokada reform**.

Gre za zgodbo, ki je kombinacija bolesterne kreditne ekspanzije v gradbeno-nepremičninskem sektorju, tajkunske igrice, imenovane managerski prevzem podjetij, in odsotnosti reform. Vse skupaj je bilo utemeljeno na **državnem in politično oktroiranem bančnem sistemu in na nereformiranih strukturnih temeljih slovenske ekonomije, ki je še kar naprej temeljila na izčrpanem in krahiranem modelu Drnovškovega gradualizma**. Povedano drugače, odsotnost reform je pomenila uvod v prosti pad. Zdravih temeljev slovenske ekonomije ni bilo: privatizacije ni bilo (če odštejemo sklepno fazo tajkunskih prevzemov), tako imenovana Mramorjeva davčna reforma se je z blagimi transformacijami potegnila v Janševo vlado, tipična erjavčevska pokojninska reforma je bila zgolj bizaren postopek usklajevanja rasti pokojnin; popolna odsotnost razumevanja in reševanja problemov zdravstvenega sistema je sprožila finančne šoke v sistemu, ohranjanje udbovskega nacionalnega ponosa NLB in za povrh še strahovito zgrešena plačna reforma, pa sta dodatno pripomogla k temu, da je Pahorjeva vlada, ki je najemala kredite, uspešno iz z lahkoto zlomila dolgoročni trend slovenskega BDP.

Kritika političnega podjetništva

Kaj to pomeni za vsako bodočo vlado? Vsaka nova vlada se mora zavedati, da je na strani davčnega obremenjevanja naletela na zgornjo mejo mogočega. Prebivalstvo namreč dobesedno hira in v teh okoliščinah ni in ne more biti več prostora za davčno izžemanje državljanov. Prenehati je potrebo z obsesijo s prihodkovno stranjo državnega proračuna in razmisliti o **prihodkovni strani proračuna državljanov**. Če prevlada klasično prepričanje, da davčne obremenitve dela in DDV-ja ni potrebno

znižati ter, da je smiselno uvajati še nove davke (denimo nepremičninski davek), ne da bi se pri tem sploh pogledalo na izdatkovno stran proračuna, potem bomo imeli opravka s **tiransko vlado**. To bi še dodatno vplivalo na trend zasebnih investicij - zlom tega trenda je ekstremen, to pa pomeni manj dobička (in posledično tudi manj davčnih prihodkov v proračun za naše etatiste), manj lastniškega kapitala in počasnejše razdolževanje podjetij, izgubljanje deležev na mednarodnih trgih, manj razvoja, manj delavnih mest. Skratka **začaran krog počasnega, a gotovega sestopanja v podjetniški kolaps**. In to ne more biti naključje, ker so bila vsa leta slovenske tranzicije zasebna podjetja ali zoprni tekmeec dominantnim paradržavnim podjetjem ali priročna destinacija za davčno izčrpavanje ali pa ciljna tarča najrazličnejših birokratskih domislic in inšpekcijskih nadlegovanj. Odveč je pojasnjevati, kaj pomeni, če podjetja iz malega in odprtega gospodarstva, ki so v celoti odvisna od tujih trgov, nekaj let zapored ne morejo investirati. Seveda to pomeni slovo od trgov, ker v povprečju konkurenčna tuja podjetja, ki niso odvisna od političnih intervencij po bankah, davčnih preobremenitev in ekstremnih rigidnosti v poslovnem okolju ter niso del balkanske poslovne kulture ter maloumnih političnih eksperimentov, takšnega krčenja investicij niso doživela. Posledično slovenska podjetja propadajo, medtem ko je fokus ekonomske politike še kar naprej na rentniških paradržavnih mastodontih.

Takšna ekonomska politika vodi v uničevanje zasebnih podjetij, v dušenje z davki in administracijo, v preprečevanje vstopa svežega kapitala iz tujine, vse na račun **političnega podjetništva**. Če ni investicij, ni delovnih mest, in če ni delavnih mest, nastopi revščina. Slovenija je po razvojnem vzorcu postala skorajda identična skupini držav južne Evrope. Nismo več niti vzhodnjaki, temveč smo postali južnjaki, ki so notorično znani po **disfunkcionalnem institucionalnem okvirju, nestabilnosti tržne ekonomije, obsesiji s prerazdeljevanjem od produktivnega na neproduktivni sektor, politični nestabilnosti, odlaganjem strukturnih reform na nedefinirano prihodnost ter reševanjem vseh težav z zadolževanjem**. Naša ekonomija se je transformirala iz srednje-evropske v južno-evropsko in deli usodo **južno-evropske periferije**. Z borbo proti reformam in za nacionalni interes se je zavračalo ravno to, kar je leta 2008 Sloveniji zmanjkalo: **reformirano robustno institucionalno okolje s fleksibilnim tržnim mehanizmom**. To, da se je padlo na limanice zagovornikov nacionalnega interesa, se nam v zadnjih letih vrača kot bumerang. Zdaj je povsem jasno, da je bila pot slovenske politike posebna, tako posebna, da je skrenila iz uspešne poti dohitevanja razvitejših in stopila na pot držav, ki veljajo skozi celo zgodovino za konstantno problematične in odvisna od tujega denarja.

V Sloveniji so tajkunsko politične elite ustvarile sistem, kjer je glavni cilj vsakokratne oblasti, da z izigravanjem pravne države ustvarijo čim večje kapitalsko zaledje, cilj gospodarskih mrež pa, da poberejo čim večje ekstra-dobičke brez tekmovanja na trgu in seveda na račun porabnikov. Še več, razkrilo se je, da je v Sloveniji privatizacija navadna šarada. Medtem ko preostale države privatizirajo, da bi povečale učinkovitost gospodarstva, v Sloveniji privatiziramo zato, da bi utrdili (para)državni monopol, da se mediji uklonijo katerikoli politični opciji, da se kupuje naklonjenost volivcev in podobno. Zato naj nikogar ne preseneča, če bomo ustvarili gospodarstvo, ki bo čez nekaj let sicer privatizirano po »najbolj pravičnem in narodno zavednem konceptu« na planetu, hkrati pa bo v celoti na robu kolapsa.

Kritika certifikatne privatizacije

Izvirni greh tega stanja je privatizacija. Spočetje tega procesa je temeljilo na dveh ideoloških izhodiščih: prvič, mreža rdečih direktorjev je koristna, zato naj ostane; in drugič, Slovenija naj se v tranzicijo poda počasi, izolirano od preostalega sveta. V tem okviru, ki je nastal deloma kot posledica delovanja močnih interesnih skupin in deloma kot ideološka blodnja šarlatanskih slovenskih ekonomistov, smo dobili **certifikatno privatizacijo**, kjer so sredstva posameznikov upravljali ti sami ali pa različni investicijski skladi, istočasno pa sta dva paradržavna sklada z namenom upravljanja pokojninskega sistema (Kad)

in odškodnin za denacionalizacijske upravičence (Sod) postala najpomembnejša igralca na kapitalnem trgu. Ob tesnem zaprtju za neposredna tuja vlaganja (ker so pri politiki najeti dežurni domačijski ekonomisti »znanstveno« potrdili, da tujci zgolj kradejo in vnašajo nestabilnost v gospodarstvo) se je začelo tekmovanje v grabljenju premoženja in pridobivanju moči med posameznimi interesnimi skupinami. Medtem ko se je koaliciji rdečih direktorjev, rdečih politikov in rdečih sindikatov posrečilo razpresti svoje interese in ustvariti svoje monopole, je desna polovica političnega pola šele pred dobrim desetletjem v večji meri vstopila v igro. Čeprav sta bili obe koaliciji ideološko različni, so bile metode enake - ustavitev privatizacije v vseh sektorjih, razen če so si s privatizacijo lahko zagotovili posebne interese.

Namen kradljivih privatizacij je bil zgolj prevara pravne države, hkrati pa so nekatere na podlagi neučinkovite proti-monopolne zakonodaje vzpostavljale **monopolne trge**. Na večini trgov (zavarovalništvo, bančništvo, distribucija goriv, mrežni trgi, mobilna in fiksna telefonija, trgovina na drobno, proizvodnja pijač, mediji) se je privatizacija, ob raznih populističnih izgovorih (nacionalni interes, nacionalni šampioni, zaščita nastajajoče domače industrije, neustrezna cena na mednarodnih kapitalskih trgih ...) popolnoma ustavila. Posledica je bila nastanek monopolov, ki so se navkljub mehanizmu pravne države nemoteno razvijali, in to celo ob kartelnih dogovorih. Za primer naj navedemo samo kartelni dogovor o bančnih obrestnih merah in oblikovanju cen mobilne telefonije. Dva sramotna dogovora, ki sta prerazdeljevala denar s porabnikov na interesne skupine, in dva sramotna dogovora, ki so ju nekateri domačijski ekonomisti podprli s sramotnimi kupljenimi analizami, politiki pa so s poceni zgodbicami javnosti metali pesek v oči, da je tako dogajanje normalno za tržno gospodarstvo. Če se je medtem na trgu pojavil tuji konkurent, so oboji naredili vse, da bi ga čim prej izločili s trga.

Nekatere privatizacije niso imele nujno ekonomskega smisla, ampak so izpeljane v funkciji kupovanja volilnih glasov. Pomen privatizacije namreč ni deliti podjetij vsevprek, ampak najti najučinkovitejše vlagatelje, ki bodo zagotavljali učinkovito delovanje. Političnih igrac s privatizacijo je bilo seveda še več. Spomnimo se številnih kapitalskih bitk za medije, v prvi vrsti za najbolj politično piarovski časnik Delo. Kombinacija je bila enostavna: lastnica Pivovarna Laško (s privatizacijami in ob pomanjkanju upoštevanja instrumentov pravne države oblikovan monopolist), katere glavni kadri so neposredno ali posredno vpleteni v politiko, so s privatizacijskimi koalicijami naredili odličen politični kapital - vsakemu mandatarju lahko kadarkoli ponudijo največji slovenski časnik kot piarovsko glasilo, in ker ga ni politika, ki bi si to drznil odkloniti, bodo v zameno vedno dobili nove koncesije od različnih vlad. Vsaj tako je bilo načrtovano. Cela množica trgov je monopolizirana z različnimi tržnimi distorzijami in izčrpava zasebno potrošnjo, konkurenca na številnih trgih je nična, posledično pa imamo najnižjo dinamiko nastajanja podjetij in najhitreje umirajoča podjetja v regiji. Trg dela je najbolj tog, bančni trg je med najšibkejšimi v regiji, prestrukturiranje podjetij najpočasnejše, mediji pa izpostava najmočnejših interesnih skupin. Imamo pa neverjetno število monopolov, ki zase trdijo, da so branik pravičnosti, socialnih momentov in slovenstva. Kot vladarji Slovenije so ustoličeni privatizacijski demoni, ki vodijo državo na obrobje zgodovine.

Ob upoštevanju tega, da je bil osrednji proces tranzicije rekonstrukcija gospodarstva (privatizacija ali razpad socialističnih podjetij in nastanek novih), lahko ugotovimo, da je bila gradualistična politika usmerjena predvsem v podporo državnim podjetjem, in to na račun vstopanja novih podjetij na trg. To je država lahko naredila na dva načina: prvič s tem, da se ni hotela umakniti iz gospodarstva in se je vanj aktivno vmešavala; in drugič, da je ohranjala tog trg delovne sile in s tem preprečevala prehod delovne sile v zasebni sektor. Kakšne možnosti je torej imel podjetniški sektor? Če je hotel podjetnik vstopiti na trg, je moral najprej plačati nepovratne stroške, ki so bili posledica visokih administrativnih ovir. Potem se je moral odpovedati delu svojega dohodka, ker je država kot glavni igralec na večini trgov s subvencioniranimi (cenejšimi) izdelki izrivala nova podjetja s trga. Podjetnik je moral prek zaplembe sredstev (davkov) financirati tudi subvencioniranje istih podjetij, ki so ga izrivala s trga. Seveda pa iz svojih prihodkov podjetnik ni plačeval samo obstoja državnih podjetij, ki brez subvencij ne bi preživela, ampak tudi obstoj državnih podjetij, ki so trg za svoje izdelke imela, pa jih je država razglasila za nacionalne šampione, ki so imeli to pravico, da so lahko financirali svoj razvoj iz sredstev (davkov), ki bi jih sicer podjetniki namenili za svoj razvoj.

Kritika plenilskega državnega kapitalizma

Tu lahko najdemo tudi odgovor na vprašanje o učinkovitosti institucionalnega okvirja slovenskega gospodarstva. Ta je s **sistemom socialnih partnerstev, ki jih nihče ni volil in jim nihče ni podelil mandata, da odločajo o naši usodi, nadomestil tržni mehanizem z mehanizmom totalitarnega odločanja**. S tem so pod pretvezo, da socialni partnerji zastopajo interese vseh, dejansko zastopali interese posameznih skupin iskalcev rent. Prav zato se slovenski podjetnik danes ne more odločati sam o svoji usodi, ampak o njej odločajo velika državna podjetja (njegovi tekmeči ali pa obubožani velikani), Gospodarska zbornica Slovenije (njegova krovna organizacija, ki jo plačuje, vendar mu ne omogoča odločanja) ali sindikati (ki jim je uspelo z ustrahovanjem ne-vključenih delavcev oblikovati najbolj togi trg dela v regiji). Da je institucionalni okvir slovenskega gospodarstva dejansko področje totalitarizma in ne svobodne izbire, priča tudi indeks ekonomske svobode, ki je najnižji v regiji. Zato nikakor ne moremo govoriti, da je bila gradualistična ekonomska politika učinkovita, vsaj ne z vidika razvoja podjetništva in omogočanja svobodne izbire (torej dolgoročne gospodarske rasti). Zato lahko povečevanje gradualizma vidimo zgolj kot težnjo nekaterih ekonomistov, da bi ohranili svoje rente ali da bi s trmastim zanikanjem opravičili kolaboracijo pri katastrofalnih eksperimentih. Če bo Slovenija ohranila sistem državnega podjetništva (socialnih partnerstev, ohranjanja svoje vloge v gospodarstvu) in gradualistične ekonomske politike, je to, kar ohranja, samoupravni socializem z nekaj podjetniki, ki naj bi ljudstvu dajali vtis, da živimo v svobodni državi.

Z nastopom Cerarjeve vlade gre vse samo še na slabše. Vsem je namreč na očeh, da so medijsko napihnjene stranke kot je SMC, brez svetovnega nazora in za povrh še popolnoma izpraznjene vsebine najlažji plen rentnikov, korumperjev, kriminalcev in ostalih predatorjev, ki plenijo v imenu države in pravičnosti. Skratka, s Cerarjem so predatorji vstopili v igro in si zagotovili svoje rente: **sezona lova na rente je odprta** in pričakujemo lahko **dokončni potop te institucionalno degenerirane družbe**. Hkrati pa še naprej ostaja ključni **problem trga dela njegova napačna fleksibilnost** (zaposlitve za redni delovni čas izumirajo, prekarnost postaja norma od študentskih del do prisilne s.p.-izacije in drugih oblik ropanja zaposlenih za določen čas), **previsoka davčna obremenjenost dela, administrativne ovire in pomanjkanje dostopa do virov financiranja za tiste, ki bi želeli izstopiti iz brezposelnosti tako, da ustanovijo svoje podjetje**. Vlada je iz državnega proračuna pošiljala masivne subvencije v že mrtva podjetja, da bi jih bojda razdolžila in še več - iz svojega kabineta je pošiljala ljudi, da naj prezadolžena podjetja reorganizirajo. Prvo kaže na to, da se je interesne skupine zalivalo z javnofinančnim denarjem, ki ga ni in se za zraven še malo kupovalo socialni mir, drugo pa je putinovsko pošiljanje komisarjev po podjetjih, da zadeve uredijo (beri: uskladijo z rentniki).

Ob mrtvoudnih bankah, ki jih politika še kar noče izpustiti iz svojih krempljev, dolgovi dobesedno žrejo dober del slovenskih podjetij in delovnih mest. Razdolžitvev podjetij mora potekati brez javnofinančnih sredstev in subvencij, ker ta proces ne sme s seboj nositi nadaljnjega poslabšanja fiskalnega položaja države in mora preprečiti vnovično politično vmešavanje. Podjetja, ki so prezadolžena in zanje rešitve več ni, naj gredo v bridki konec, ker kolikor denarja se vanje vrže, toliko ga bo izginilo in rešilo se ne bo nobenega delovnega mesta. **Kapital za razdolžitvev naj pride preko privatizacije in neposrednih tujih investicij**. Priporočeno je, da država popolnoma odstopi od ideje konverzije dolgov, garancij in subvencij v lastniški kapital (če že, naj to konvertira v delavsko lastništvo in odkup), dolžniški trg kapitala pa naj se obrne iz bančnega sektorja na finančne trge. Končna sodba za rekonstrukcijo dolžniškega trga, ki ga pri nas predstavljajo izključno banke, pa je še bolj trda: naj pride do konsolidacije bančnega sektorja in sicer izključno preko zasebnega kapitala.

Cerar in njegovi so zasedli vse, kar je v tej državi zasesti mogoče. To pa v okoliščinah, ko so **državo ugrabile interesne skupine** in ko je zmagala programska in svetovno-nazorsko izpraznjena stranka lahko pomeni samo enostavno in popolno zavojevanje celotne družbe s strani rentnikov. Zmagal je **predatorski in roparski kapitalizem**, ki mu je Cerar omogočil dostop k plenu. Cerar vas tudi nikoli ne bo razburil z zgodbami o varčevanju, optimizaciji in racionalizaciji v javni upravi, niti ga pretirano ne zanimata privatizacija in strukturne reforme. Poleg tega je tu še privatizacijski plen, ki ga je potrebno

razdeliti. Štiriletna vlada z vsemi svojimi formalnimi in neformalnimi vzvodi je edina garancija, da zmagovite rentniške skupine prevzamejo projekte privatizacije podjetij in realizirajo svoje zaslužek pri prodaji podjetij. Kdo bo prodajal katero slovensko podjetje, je že jasno, večino rentniških bitk za privatizacijo je namreč dobljenih, edino kar je nejasno je, ali bodo dobili dovolj časa za mirno izpeljavo postopkov, ki se morajo končati v bogati proviziji in mastnem toku denarja v smeri mrež, ki so privatizacijo omogočile. Povedano na kratko, zagotovljena mora biti minimalna politična stabilnost za keširanje že doseženih privatizacijskih rent. Znotraj konteksta paradržavne ekonomije pa je še en garant za stabilno vlado: persistenca denarnega toka iz paradržavnih podjetij v rentniške roke. Neprijetno bi bilo, če bi se mreže usedle v uprave in nadzorne svete paradržavnih mastodontov, nastavile fiktivne para-posle, ki so ključni za substancialno odtekanje denarja v roke rentnikov in mrež, potem pa bi se vlada sesula in bi vse pozicije po podjetjih zasedla »nova imena«. To namreč povzroča negotovost, ker z novimi imeni pridejo novi, konkurenčni rentniki, z njimi pa izjemni stroški, ki jih morajo poravnati stari rentniki, zato da zagotovijo svoje položaje. Težko je namreč konstantno paradržavnim podjetjem preko političnih povezav prodajati storitve, ki jih ta paradržavna podjetja ne potrebujejo, če se politika in koalicija stalno menjata. Te menjave so tu zato, da ne bi menjale ničesar; gibanje Svobodna Slovenija nasprotno zahteva razvoj čim več elementov neposredne demokracije kompetentno izobraženih državljanov. Ob sodelovanju več ljudi bo tudi možnosti za korupcijo manj.

Kritika države v gospodarstvu

Delovanje državnega aparata v podporo podjetništvu naj bi bilo optimalno takrat, ko zagotavlja upoštevanje pravil tržne igre (**vladavine prava**) in prepušča odločitve o oblikovanju tržne igre tržnim igralcem, potencialno vsem državljanom. Toda glede na vsesplošno prepričanje, da je država pametnejša od podjetnikov in ji je zato podeljen mandat usmerjanja gospodarstva k ciljem, oddaljenim v prihodnost, bi bilo za razvoj tržnega gospodarstva najbolj zdravo, da bi **ministrstvo za gospodarstvo odpravili**. Z navedenimi predpostavkami namreč gospodarska politika izriva podjetnike s trga in oddaljuje lastne zelene cilje daleč v prihodnost. To se dogaja po več poteh. Prvič, prek prerazdeljevanja sredstev, pobranih z davki, ki jih plačujejo vsa podjetja, k posameznim parcialnim ciljem v gospodarstvu (oziroma skupinam podjetij). S tem intervencionistično ministrstvo za gospodarstvo neposredno spreminja naložbeno politiko podjetij, ki plačujejo davke. Dvomimo, da bi katerokoli podjetje samo od sebe imelo preferenco po usmerjanju lastnih sredstev v financiranje programov prestrukturiranja tekstilne industrije ali v podporo podjetjem nanotehnologije, pa jih danes zaradi preferenčne funkcije države mora, četudi na račun lastnega razvoja. Drugič, vedno ko deli sredstva država, se zamegli signal, ki ga sicer oddaja trg, o ustreznosti posameznih funkcij ponudbe podjetij, saj se njihovi parametri ne oblikujejo na podlagi tržnega mehanizma, ampak državnih akcijskih načrtov. In, tretjič, država s prerazdeljevanjem sredstev omogoči, da jih dobijo iskalci rent, ki imajo zaradi političnega cikla, ki mu je podrejeno ministrstvo za gospodarstvo, možnost izkoristiti različne privilegije - bodisi zaradi asimetričnih informacij, ki jih imajo podjetniki, ki so močnejši lobisti, bodisi ker pride do moralnega hazarda, kjer igra država tržno igro z denarjem drugih, tako da podpira podjetja, v katerih je lastniško udeležena.

Namesto takšnega dirigističnega aparata bi morali zainteresirani podjetniki sami prostovoljno oblikovati različna interesna gospodarska združenja, ki bi na tržni podlagi ponujala različne programe in zbiranje sredstev za njihovo izvajanje. Prednosti takšnega sistema je več. Prvič, podjetniki lahko sami za svoj denar uresničujejo svoje naložbene načrte brez strahu, da bi njihova sredstva prerazdelili na druge, s podjetji nepovezane projekte. Drugič, **gospodarstvo postane po tej poti neodvisno od političnega cikla**, kar pomeni manj možnosti za vizionarske načrte in eksperimente različnih vlad ter

manj poti za iskalce rent, ki izkoriščajo politične povezave (lastniške ali asimetrične informacije). In če je logično, da je cikel denarne politike neodvisen od političnega cikla, zakaj ne bi bil tak tudi poslovni cikel? Tretjič, če hoče podjetnik voditi poslovno politiko samotnega volka ali ugotovi, da se mu takšna poslovna politika bolj splača, naj mu bo takšna izbira tudi omogočena. Četrtrič, ni jasno, zakaj bi bilo zagotavljanje nekaterih javnih dobrin (na primer zalog nafte) bolj učinkovito v državnih rokah kot v sistemu zasebnih koncesij. Petič, če bodo podjetniki ocenili, da za vložen denar v različnih interesnih združenjih ne dobijo dovolj, lahko takšno interesno združenje mirne volje zapustijo ali pa razpustijo. In nenazadnje, šestič, ker so podjetniki praviloma osredotočeni na svojo tržno nišo, za celostni razvoj družbe lahko poskrbijo kooperative, ki jim je v interesu razvoj lokalnega okolja.

V devetdesetih letih prejšnjega stoletja so si Slovenci s svobodnimi volitvami in plebiscitom pridobili demokratično državo; danes si morajo s prostim trgom in svobodnim posameznikom pridobiti **svobodno državo**, ki bo minimalna, omejena in ne bo prekomerno regulirala civilne družbe. Doseči **ločitev države in civilne družbe** ni cilj za nami, ampak pred nami: šele samo-regulacija civilne družbe zameji suverenost države, ki po definiciji uničuje suverenost posameznika. Ker je slovenski državni aparat izjemno razširil svojo upravljavsko vlogo, ne preostane nič drugega, kot da podpremo program **povečane individualne svobode, odgovornejše vlade in učinkovitejšega upravljanja države**, ki ga ne ovirajo skorumpirane prakse in pretirano zapletene regulacije. Ta program izhaja iz načela, da je edino dopustno vmešavanje države oz. vlade v svobodnega posameznika zgolj tisto, ki preprečuje, da dela škodo drugim: »Edina svoboda, ki je vredna tega imena, je svoboda iskanja našega lastnega dobra na naš lasten način, dokler ne poskušamo drugih oropati njihovega dobra ali ovirati njihovih prizadevanj, da bi ga dosegli« (J. S. Mill).

Kritika politike statusa quo

Razbohotena država se je že tako razširila, da kršenje svobode državljanov skokovito narašča, medtem ko tega niti ne opazijo, saj takšne svobode še nikoli niso imeli. Ob vsej specifičnosti državnosti kljub temu lahko primerjamo številčnost uprave dvomilijonskega Münchna in birokratske pošasti dvomilijonske Slovenije. Slovenska državna birokracija se je pred in po osamosvojitvi širila z vsako dodatno funkcijo: ker se je vlada širila, je bilo vse več državne administracije in vse večje število ljudi, ki jih imenuje in plačuje vlada, s tem pa je s svojim nadzorom vse bolj ogrožala svobodo posameznika. Obratno sorazmerno zmožnosti preverjanja in nadzorovanja vlade in državne birokracije se je krepil njen lastni interes, katerega izraz je stranka SMC kot uveljavljen despotizem koristi javnega sektorja in državne birokracije. V primerjavi s trgom laissez faire in regulativno idejo vitke države, ki servisira zasebno pobudo, izraščata državni aparat kot parazitsko telo na civilni družbi, ki – rečeno z Marxom – »kakor mreža ovija telo francoske družbe in ji maši vse pore« (18. brumaire Ludvika Bonaparta). Cerarjevskemu bonapartizmu ni jasno, da ni država temelj družbene ureditve, civilne družbe, trga in ekonomije, ampak so družbena ureditev, civilna družba, trg in ekonomija temelj države.

Vse dosedanje stranke slovenske tranzicijske levice so bile konservativne – stranke statusa quo, ki si nenehno prizadevajo spodrezati vsako civilno-družbeno gibanje, ki ogroža obstoječe stanje. Na politični sredini razpršene najdemo liberalce iz obupa, toda vse več je tudi državljanov, ki so jedli z drevesa spoznanja. To spoznanje se ne omejuje le na škodljivost državnega vmešavanja, ki spodkopava proces akumulacije kapitala in s tem uničuje razvojno materialno osnovo Slovenije. Če rečemo skupaj z Webrom, je slovenska birokratska država »jeklena trdna kletka«, v kateri večina prebivalstva preživi velik del svojega življenja. V slovenskem primeru ne gre za webrovsko izbiro med birokracijo ali diletantizmom – tudi liberalizem ni proti racionalno nujni administraciji, ki zagotavlja natančnost, hitrost, nedvoumnost poznavanje, kontinuiteto, diskretnost, optimizacijo postopkov in omejevanje stroškov upravljanja; v slovenskem primeru imamo opravka z **birokracijo in diletantizmom**, ki ga poraja Michelsov železni zakon oligarhije.

Dopolnilo demagogiji politične elite so pasivne množice volilnega telesa, natopljene z medijsko proizvodnjo prevladujočega cinizma, dvoma in nezaupanja do politike kot take. Psiho-tehnike vladnega vodenja, strankarskega oglaševanja, gesel in napevov zaznamujejo določen tip zatiralske vladavine, ki bi se v nasprotju z Lincolnom hotela »ves čas norčevati iz vseh ljudi«. Zato živimo v času izrazite politične polarizacije, kjer demokratični in liberalni del civilne družbe nasprotuje okorelemu, nadzorovalnemu in avtoritarnemu veliko-državnemu nadaljevanju socializma brez moralnih, duhovnih in osebnih kvalit, zato pa s toliko več finančne korupcije in politične sleparije. Oboje je posledica korporativnih neformalnih zunaj-parlamentarnih dogovorov med vlado in sindikati na račun državljanov in podjetnikov. V razvitem svetu vlade podpirajo nove produktivne investicije in se pogajajo z odgovornimi sindikati, v Sloveniji pa vlada podpira neproduktivno sindikalno socialno demagogijo in se pogaja s preostalimi potencialnimi nosilci investicij, ki še niso pobegnili na tuje. Takšnih pobegov je vse več, kajti velika in draga slovenska država ni in ne more biti konkurenčna majhni, poceni, večji in predvidljivi administraciji, ki deluje po jasnih ter enostavnih pravilih. Šele konec te velike države prinaša konec birokratske samovoljnosti, tveganja, pretiranega političnega patronata in pravne prerogulacije, nenehnih sprememb množice zakonov, visokih stroškov itd.

Po-osamosvojitvene družbene pogodbe zaradi skoraj desetletne krize ni več, nova pa lahko temelji le na **svobodnem posamezniku in podjetništvu**, ki ga ne omejuje in nadzoruje intervencijska država. Takšen tip države je še vsako slovensko vlado potisnil v krizo legitimnosti, zapleteno v naslednji začaran krog: 1) čeprav so Drnovškove vlade izvir vsega zla, ki ga opisujemo, velja kljub temu dodati, da je imela po-osamosvojitvena keynesianska gospodarska politika LDS najprej nekaj relativnega uspeha (prosperiteta 1991-2004); 2) ljudem so se ob tem zvišala pričakovanja po višjem življenjskem standardu in nova vladajoča stranka SDS je dala nove obljube (prva Janševa vlada 2004-2008); sprožena je nova spirala obljub, ki jo nosijo interesi tovarišijskega in domačijskega kapitalizma (rivalstvo med SD in SDS leta 2008); 4) temu končno sledi strategija popuščanja, ki v strahu pred izgubo glasov dovoljuje bohotenje države, enormno rast javnih stroškov in kredita: vse sledeče vlade (Pahor, Janša, Bratušek, Cerar) se ujamejo v začaran krog visokih državnih stroškov, velikih kreditov, od tod izhajajočo krizo javnih financ in posledični padec zaupanja v politični sistem; to pa poganja nove zahteve in pogloblja krizo legitimacije, le-ta pa vlade znova prisiljuje v novo povečanje državnega trošenja in s tem stroškov.

Vse vlade vladale z vidno roko države in tolkle po nevidni roki trga. Ko Slovenijo vodi levica, ne more izvajati trdne socialne politike, ker bi s tem omajala zaupanje poslovnežev in drastično oslabila gospodarstvo; ko Slovenijo vodi desnica, ne more drastično znižati državnih stroškov, ker se boji moči sindikatov in drugih protestnih skupin (upokojenci, študenti itd.), ki bi povzročili razdor širših razsežnosti. Edina rešitev je liberalna vitka država in trdna, odločna in močna vlada, ki bo poskrbela za red in nova delovna mesta. Pogoj za to pa je, kot rečeno, **demontaža velike države**, s čimer se odpre prostor za svobodnega posameznika in zasebno pobudo. Ker oboje potrebuje zunanjo in notranjo varnost, je treba toliko bolj okrepiti slovensko vojsko, policijo in posodobiti celoten varnostni sistem.

Kritika velike potratne države

Marksistični nauk o vladi trdi, da je država proizvod in izraz nepomirljivosti razrednih nasprotij. Za Slovenijo bi takšna trditev obveljala, saj je njena velika država simptom velikega nasprotja med dvema razredoma: med politično-ekonomsko elito vrhov levičarskih političnih strank in socialističnih tajkunov na eni strani in običajnimi državljanji, ki so sicer formalno svobodni, dejansko pa pred državo in njeno

elito brez pravic. V tem pomenu lahko rečemo, da je država **aparatus razrednega gospostva slovenske politično-ekonomske elite nad državljani** – aparat za zatiranje razreda državljanov po elitnem razredu. Ta potrebuje birokracijo, vojsko, policijo, medije in prisilne zavode vseh vrst zato, da brzda spopad med obema razredoma ter pomirja upor državljanov proti zatiralcem. Če ta spopad med elito in državljani v Sloveniji ne bi bil tako intenziven, vsakodneven in za pro-vladne medije neobstoječ, Slovenija ne bi potrebovala tako velike, močne in pogoltno države. Za vzdrževanje takšne države sami zatirani državljani plačujejo davke, na njihov račun pa elita jemlje vse večje in večje kredite. Slovenska država je najprej država privilegirane politično-tajkunske elite nad državljansko civilno družbo; oblast in bogastvo obeh delov elit sta povezana skozi korupcijo.

Takšno tlačiteljsko državo lahko odpravi le **nova demokratična revolucija**, ki bi nadaljevala delo iz konca osemdesetih in začetka devetdesetih let prejšnjega stoletja. Da bi do nje prišlo, pa se je potrebno najprej soočiti z lakajsko miselnostjo, ki je po osamosvojitveni vojni zaradi ponižanj državljanov prodrla v narodno zavest. Medli, brezkrvni in nemočni pridigarški način mišljenja politično-tajkunske elite predstavlja zgolj način, na katerega se izvaja diktatura (lumpen)proletariata levičarskih strank, ki proti vsakemu poskusu uvedbe liberalnih pravic, svobode, demokracije in reform angažira aparat parazitske države. Draga slovenska država je zajedavski izrastek na telesu civilne družbe. Proti tej liberalci postavljamo koncept **poceni vlade** – demokratične vlade vitke države, vlade, ki dela. Le z vzpostavitvijo takšne vlade volitve ne bodo več zgolj odločanje na vsake štiri leta, kdo od levičarske politično-tajkunske elite bo teptal ljudstvo.

Kjer - tako kot v Sloveniji - obstaja draga velika država, ni niti svobode niti demokracije. Prej gre za uresničen leninski ideal vseprisotne države evidence in kontrole, kjer so vsi državljani spremenjeni v najete uslužbenke države. Da bi pridobili in ohranili svoje zasebne koristi, slovenska levičarska elita povzdiguje praznovorno oboževanje birokratske države, od državljanov pa zahteva slepo zaverovanost v sposobnosti te države. Pahorjeva, Bratuškova in Cerarjeva vlada so nazorno razgalile vso stopnjo gnilobe, prostaštva in nizkotnosti nenačelnega oportunitizma: storiti vse za tajkunska omrežja, ki jih omogočajo, državljanom pa trositi puhlice odurne samozadovojne hinavščine javnega blagra. Taktika in metoda tega načina mišljenja je pastoralna oblast (Foucault), kjer pastirja na eni strani dopolnjujejo ovce na drugi: muta pecora, prona et ventri oboedientia (mutaste ovce, sklonjenih glav in trebuhu pokorne). Ovce so državljani zato, ker klečijo in se bojijo sprememb: bližje jim je strategija enega-in-istega, ne-odločanja, ne-dogodka, kot pa vlada, ki bi z reformami ukinila ovce in – vladala kot servis državljanov.

V ZDA se je revolucija začela z geslom »no taxation without representation«, saj so kraljevi podaniki v Novem svetu za svoj denar terjali tudi politično predstavnost. V Sloveniji bi morali geslo obrniti: »no representation without taxation« - zakaj? - zato, da bi se vrnili k demokratičnemu načelu »en človek - en glas« in zahtevali javno odločanje. Proti negotovosti tajnega odločanja izven parlamenta, kjer vladajo tajkunski in korporativni interesi potrebujemo **racionalno, predvidljivo, učinkovito in stabilno reformno vlado**, ki bo poleg ekonomskih strukturnih reform izpeljala politične ustavne spremembe in ukinila neučinkovito korporativno odločanje (Državni svet, ekonomsko-socialni svet itd.). Tako, denimo, naj za svoje politično zastopstvo – tako kot vsi državljani - sindikati plačajo davek in vzporedno ustanovijo socialistično stranko; šele s tem lahko soodločajo v političnem sistemu, ki jim je zdaj za zaprtimi vrati brezplačno na voljo na način privilegiranja političnih interesov sindikalnih vrhov na račun oprijemljivih interesov delavcev.

Da bi **delavni liberalizem** na Slovenskem vzklil, je treba premisliti naslednje. Slovenski volivci so od osamosvojitve naprej – poredko, pa vendarle – menjali oblast in jo občasno poleg tranzicijske levice ponudili tudi tranzicijski desnici. To menjavo bi lahko ustrezno opisali z besedami iz Machiavellijevega »Vladarja«: »Težave so v tem, da ljudje rade volje menjajo gospodarja, misleč, da bodo prišli na boljše ... . Pri tem se seveda motijo, kajti kasneje iz izkušnje spoznajo, da so prišli na slabše«. Slovensko izkustvo z liberalizmom je polno zmot in nezmotljivega voditelja. Ideološko je liberalizem ukradla in

izrabila levica, ki – razen v času portoroškega kongresa ZSMS leta 1989 – ni nikoli bila liberalna, desnica pa je z liberalizmom občasno koketirala, a ga je zaradi demokratskega (proti)boljševizma svojega večnega voditelja hkrati kompromitirala. Kot da bi za Janeza Janšo Karl Marx zapisal naslednje besede: »Demokrat pride iz najsrमतnejšega poraza prav tako brezmadežen, kot je po nedolžnem zabredel vanj, le na novo prepričan, da mora zmagati, da njemu in njegovi stranki ni treba opustiti starega stališča, temveč nasprotno, da morajo okoliščine dozoreti njemu v prid« (Osemnajsti brumaire Ludvika Bonaparta).

Leta 1992 je Spomenka Hribar napisala tekst z znamenitim naslovom »Zaustavite desnico«. Janša je zaustavljen za zmeraj. Kar je potrebno storiti, je zaustaviti levico. Zakaj? – zato, ker je slovenska levica vse bolj ekskluzivna in agresivna, ker politiko diktira zgolj kot sredstvo lastne moči, ker je proti-(neo)liberalizem postal alibi za lastno nesposobnost in nepripravljenost za iskanje nacionalnega konsenza in – nenazadnje – zato, ker se imajo povsem dobronamerni ljudje za levičarje, ki jih v svojih krempljih drži pritlehna, manipulatorska in hinavska levičarska politizacija. Zato velja **»zaustaviti tranzicijsko levico«!** Ne z ognjem in mečem, ampak z uporabo civilno-družbenega delovanja in protesta, končno pa z državljsansko uporabo volilne skrinjice, ki bo odstranila politični vrh vse močnejše piramide tovarišijsko-tajkunskih struktur.

Kritika politike visokih davkov

V občasnih razpravah glede inoviranja davčnega sistema se omenja cela vrsta razlag, zakaj je progresivna davčna stopnja najbolj optimalna in je zato nosilci ekonomske politike, ki hočejo doseči višjo raven splošne blaginje, ne bi smeli spreminjati. Pri tem sta največkrat omenjena argumenta tisti, po katerem je progresivna davčna stopnja civilizacijski dosežek, saj korigira neenakost v družbi oziroma »neoptimalne rezultate tržne igre«, in tisti, po katerem naj bi delodajalci ob zmanjšanju davčne progresije davčni presežek (torej prihranek zaradi zmanjšanja davčne stopnje) preprosto pretvorili v lastno porabo in ne v naložbe in nova delovna mesta. Vendar pa noben izmed obeh argumentov še zdaleč ni argument proti zmanjševanju davčne progresije, ampak razkriva zgolj **prikrite preference posameznih interesnih skupin po ohranjanju fiskalnih privilegijev.**

Poglejmo trditev o nujnosti progresivnega davčnega sistema kot korektorja neenakosti in izidov tržne igre. Najprej socialna neenakost. Zakaj bi nas sploh morala skrbeti socialna neenakost? Ob neenaki porazdelitvi talentov in aspiracij posameznikov je povsem jasno, da je nemogoče vzdrževati dohodkovno enakost, saj se bo v nasprotnem primeru posameznik prilagodil tržni igri tako, da bo dobil največji možen dohodek iz **prerazdelitve** (ki bo posledica birokratskega izenačevanja dohodkov v družbi) in najmanjši možen iz udeležbe na **trgu**. Kako ambiciozen je tak sistem, verjetno ni treba posebej razlagati, v praksi pa smo ga lahko preverili že v času komunizma. Dejansko bi nas moralo zanimati, ali naša družba dovoljuje hitro socialno mobilnost posameznika oziroma ali lahko posameznik, željan uspeha, dovolj hitro napreduje po socialni lestvici. Pri progresivnem obdavčenju bo napredovanje posameznika z višanjem dohodka seveda dražje, saj bo posameznik denarno kaznovan, če mu bo dohodek zaradi uspešnosti naraščal. Posledica takšnega davčnega sistema je ali socialna nemobilnost (posameznik se odloči, da je socialna mobilnost v državi predraga, in raje čaka na politiko izenačevanja dohodkov) ali zatekanje v nelegalni okvir (posamezniku se ne splača preskočiti v razred z visoko obdavčitvijo in zato raje preusmeri svoja prizadevanja v davčno izogibanje).

Druga težava, povezana s progresivno davčno stopnjo, je njena **diskriminatornost**, saj obravnava posameznike, ki so pripravljene več delati, kot drugorazredne državljanke, ki morajo za svoje preference po delu dodatno plačevati. Če si za boljšo ilustracijo sposodimo Nozickov primer: nekdo, ki po osmih urah dela po lastni volji delo nadaljuje, je zaradi tega denarno kaznovan (obdavčen), nekdo, ki sočasno po končani službi raje gleda sončni zahod, pa lahko polno izkoristi svoj čas, ne da bi bil zaradi tega prikrajšan. Ideja, da progresivna davčna stopnja korigira rezultate tržne igre, saj naj bi imeli bogati več

zato, ker izkoriščajo revne, ena izmed najbolj nesmiselnih. Recimo, da je dosežen visok dohodek posameznika res posledica izigravanja tržnih pravil in izkoriščanja socialno šibkih skupin v družbi. Ali je potem višje obdavčenje takšnih kršiteljev res ustrezna strategija kaznovanja? Preverimo. V pravni državi bi nekoga, ki je prekršil pravni okvir, kaznovali enkrat za vselej, medtem ko nam zagovorniki progresivne davčne stopnje predlagajo, naj takšni kršilci raje plačajo ob koncu leta malce višji davek, potem pa lahko prihodnje leto nadaljujejo svojo prakso. Pomembno je, da interesne skupine dobijo svoje fiskalne prihodke. Očitno, da davčni sistem ne more biti nikakršna zamenjava za pravni sistem, saj dejansko deluje kot podkupnina. Težav pa je še več. Denimo, da se dve pogodbeni stranki po svoji svobodni volji dogovorita, da bo nekdo opravil delo, za katero obe ocenjujeta, da je vredno stokratnik povprečne plače, in mu jo je druga stran tudi pripravljena izplačati. Pri tem je vmešavanje nekoga tretjega, ki se mu zdi tako visok honorar nemoralen in ga zato astronomsko obdavči, **nedopustno poseganje v svobodno voljo posameznikov** in dobesedno totalitarno vsiljevanje svojih pogledov na svet. Zato je progresivna davčna stopnja daleč od civilizacijskega dosežka, tisto, kar spodbuja, pa je omejevanje socialne mobilnosti, potiskanje posameznikov v davčne utaje, na nelegalne trge, je diskriminatorna, saj nagraduje preference nekaterih in kaznuje preference drugih ter je mafijski nadomestek za pravno državo.

Druga domnevna ovira za zmanjševanje progresivnosti je strah, da bi podjetniki denar, ki ostane zaradi znižanja davčne stopnje, porabili za luksuzne dobrine in ne za naložbe in nova delovna mesta. Pustimo ob strani, da nismo več v socializmu, kjer se je dalo predpisovati posamezniku, kaj naj naredi z zasluženim denarjem, in ignorirajmo tovrsten nesmisel, ampak takšen argument kaže na popolno nerazumevanje tržnega mehanizma. Zakaj? Denimo, da se podjetnik odloči, da bo ves denar, ki ga je dobil zaradi znižanja davkov, porabil za luksuzne dobrine. To pa v nasprotju z zatrjevanjem večine slovenskih ekonomistov vseeno ni mrtva izguba za gospodarstvo, saj je njegova poraba prihodek za vse, ki želijo luksuzno dobrino proizvedejo. Poleg tega si racionalen podjetnik, ki želi ostati na trgu, dolgoročno ne bo mogel privoščiti razmetavanja denarja. Tveganje, da bo edini na trgu, ki bo dodatna sredstva pognal čez okno, medtem ko jih bodo tekmeci vlagali, je namreč previsoko. Še več, tudi če bi nekaj podjetnikov naredilo prav to, bi konkurenca tako vedenje omejila in skupino razsipnih podjetnikov izločila s trga, in to ravno zaradi tega, ker bi vsi drugi vložili sredstva v razvoj. Dolgoročno tega ne bi počel nihče več. Očitno je torej, da argumenti o podjetnikih, ki naj bi dolgoročno z dodatnim denarjem naredili vse drugo razen razvoja in novih delovnih mest, nimajo nobenega smisla.

Torej - vse zgodbe in razlogi za ohranitev progresivnega davčnega sistema so navadni populizmi, namenjeni ohranjanju fiskalnih privilegijev različnih interesnih skupin, ki morajo od nepriviligirane večine pod krinko moraliziranja in pravičnosti kar se da preprosto za svoje preživetje načrpati čim več denarja. Sistem progresivnega obdavčenja in prisilnega dela vseh za doseganje blaginje nekaterih pa je povsem enak sistemu koncentracijskih taborišč, ki temeljijo na omejevanju osebne svobode in prisilnem delu za račun privilegiranih. Res lep civilizacijski dosežek.

Zavzemamo se za davčno reformo, ki izhaja iz načela, da **visoki davki ubijajo**. Najprej - višina davkov je problem: najmanj, kar je, bi za začetek morali DDV vrniti na izhodiščno raven. Vsi dokazi namreč kažejo, da je višji DDV dodatno zadušil zasebno potrošnjo. Dohodninska lestvica je absurda: po njej vas, denimo, 1250 evrov neto mesečno prestavi v ubijajočo davčno kategorijo. Prav tako davek na dobiček (ddpo) ne more ostati na obstoječi ravni in ga je treba postopno zmanjševati. Davčna politika ni povezana z nastajanjem novih podjetij in delovnih mest, napačno je postavljena tudi v relaciji s sivo ekonomijo (ni povezave med visokimi davki in krčenjem legalne ekonomije), kjer prehaja v domeno moralnosti in postaja instrument za presojanje kaj je dobro in kaj ni. Previsoki davki in prispevki so vzrok bežanja v sivo ekonomijo. Prav tako so absurde regulacije poklicev in državno administrirane koncesije, ki omogočajo opravljanje poklicev samo izbrancem, ostale pa preženejo v sivino.

Kritika korporativnega socialnega partnerstva

Po neki posebni logiki naj bi bil pomen delovanja **socialnih partnerstev** v tem, da v dogovoru z državo dve interesni skupini oblikujeta okvir, znotraj katerega se zagotavlja konkurenčnost gospodarstva in pravice delavcev. Povedano drugače, da dogovorno korigirata delovanje pravne države in trga. Takšna predpostavka je še znosna, če govorimo o totalitarističnem planskem gospodarstvu ali razsvetljenem absolutizmu, v katerem o vsem odločajo interesne skupine. Vendar, ko govorimo o tržnem gospodarstvu, takšno razmišljanje ne bi moglo biti bolj napačno. Zakaj?

Če smo se res odločili živeti v kapitalizmu, potem ni normalno, da je urejanje pogodbenih obveznosti med dvema strankama stvar vsiljenega dogovora tretjih interesnih skupin, ki trdijo, da zastopajo obe stranki (o čemer same ne smejo odločati). Prav nasprotno, urejanje pogodbenih obveznosti in varstvo pravic, ki iz teh pogodb izhajajo, je v domeni pravnega sistema. Zato tudi ni normalno, da je danes sto tisoče ljudi odvisnih od dogovora med interesnimi skupinami, ne pa od okvirov, ki jih določa pravna država. Kakšne so posledice takšnega dogovarjanja za konkurenčnost gospodarstva? Različni primeri v Sloveniji, kjer so bili dogovori med *sindikati* (kjer izhaja večina sindikalnega trga iz socialističnega sistema in si na vse kriplje prizadeva za ohranitev subvencij ter preložitve reform v čim bolj oddaljeno prihodnost), *delodajalci* (večinoma predstavniki velikih nekdanj socialističnih podjetij v državni lasti, ki imajo raje kot delo na trgu s subvencijami politično dodeljena sredstva, ki so jih na trgu zaslužili konkurenti) in *državo* dosledno upoštevani, kažejo na popoln razpad sistema, igranje z usodo stotisočev in porazne posledice za konkurenčnost. Očitno je **socialno partnerstvo naravnost katastrofalen nadomestek za tržni mehanizem**.

Najbolj tragično pri vsem tem je, da si lahko socialni partnerji takšne odločitve dovolijo, saj njihov mandat ni odvisen od odločitev volivcev oziroma od kakršnegakoli demokratičnega mehanizma preverjanja volje vseh, ki se jih njihovi dogovori dotikajo. Komu so na primer odgovarjali sindikati in delodajalci, ki so zadnjih 25 let sooblikovali in korigirali ekonomsko politiko države in mnoge slovenske regije spravili na rob preživetja? Komu so odgovarjali, ko so trge spremenili v monopolne vrtičke velikih državnih podjetij? Komu so odgovarjali, ko so s svojimi dogovori ustvarili najbolj administrativno obremenjeno poslovno okolje in najbolj tog trg dela v regiji? LDS je na primer izgubila na volitvah; s tem so ji dali volivci jasen signal, da zavračajo njen gradualistični eksperiment. Toda, nič takega se ni zgodilo socialnim partnerjem. Ti so se razmeram hitro prilagodili in začeli vsiljevati novi vladi socialni sporazum, s katerim naj bi (kako presenetljivo) spet korigirali delovanje pravne države in tržnega mehanizma. Vse to so pospremili s propagando, ki je sestavljena iz vsesplošnega obtoževanja različnih institucij in ljudi za slab položaj tistih v tekstilni, lesni, kovinski itd. panogi. Paradokсно pri tem je to, da so bili prav sami tisti, ki so 25 let aktivno in odločilno oblikovali gradualistično ekonomsko politiko.

Če želijo socialni partnerji res oblikovati ekonomsko politiko tako, kot se to počne v kapitalistični družbi, potem naj omogočijo volivcem, da se svobodno odločijo, ali res želijo podpreti ideje, ki so jim danes v totalitaristični maniri vsiljene prek socialnih sporazumov. **Socialni partnerji naj ustanovijo politično stranko ter poskušajo na političnem trgu zbrati dovolj podpore, da dobijo mandat za izvedbo svojih ekonomskih politik.** V odsotnosti demokratičnega odločanja namreč ni nobenega mehanizma, ki bi preprečeval, da bi socialni partnerji, pod pretvezo totalne reprezentativnosti določenih družbenih skupin, ne izsilili svojih koristi na račun drugih. Sporočilo, ki nam ga pošiljajo, je očitno naslednje: imeli boste ustavo, pravno državo, tržno gospodarstvo, volilne mehanizme in svobodo odločanja, toda nič od tega ne bo vplivalo na našo moč in odločitev, da v skladu s svojimi interesi urejamo gospodarstvo in vaša življenja.

Vlada za izvedbo reform ne potrebuje mandata interesnih skupin, ampak volivcev, ki so ji ga z izvolitvijo že dali. Ni demokratično, da odločitev o svoji ekonomski politiki potem, ko so ji volivci že zaupali mandat, meni nič, tebi nič prenese na **nevoljen centralni plan**, ki ga sestavljajo interesne skupine in iskalci rent. Ena izmed takih interesnih skupin, ki se ji zdi, da mora vedno znova in čim bolj glasno urejati življenje drugih, so sindikati. Tu je potrebno razkrinkati naslednje tri mite:

Prvič, sindikati zastopajo velik del delavcev in morajo zaradi te reprezentativnosti imeti posebno pravico do soodločanja pri oblikovanju ekonomske politike. Dejstvo: argument, da neka klika združuje veliko ljudi, še ne pomeni, da lahko avtomatično in mimo demokratičnih institucij odloča o usodi preostalih. Po tej analogiji ni razloga, da se v proces oblikovanja ekonomske politike in socialno partnerstvo ne bi vključile tudi druge interesne skupine. Recimo študentje, kmetje, upokojenci, kulturniki, znanstveniki, kriminalci, vojni zločinci in drugi, skratka vse interesne skupine, ki združujejo veliko državljanov in imajo posebne interese, vendar niso pripravljene konkurirati na političnem trgu. Še več, po takšni analogiji sploh ne potrebujemo volitev, dovolj je, da imamo interesne skupine, ki združujejo dovolj veliko število ljudi in si želijo premoženje drugih. Zato vizija družbe, ki nam jo vsiljujejo sindikati, **ni vizija tržne demokracije, ampak totalitarne družbe**, kjer v imenu (in na račun) vseh odločajo izbranci.

Drugič, sindikati zagotavljajo delavske pravice. Dejstvo: to je laž. Pravice zagotavlja in varuje **pravna država**, in ne nekdo, ki se je samovoljno razglasil za zaščitnika tretjih oseb. Pravzaprav je v normalnih državah nezakonit vsak posrednik, ki si domišlja, da »korigira« mehanizme pravne države. Takšen posrednik se namreč čisto nič ne razlikuje od mafije, ki pod pogoji, ki jih izbere sama, »vzpostavlja red« med pogodbenima strankama. Če stranke v njeno korekcijo ne privolijo, mafijci seveda naredijo vse, da uničijo pogodbeni odnos. V Sloveniji delujejo sindikati po istem načelu. Pogodba med strankama je mogoča samo pod pogoji vsiljenega socialnega sporazuma. Vsiljenega zato, ker nihče od nas nima pravice, da se na volitvah svobodno odloči o tem, ali hoče živeti v odnosih, ki jih vzpostavljajo socialni sporazumi, ali ne. Če pogodbene stranke ne privolijo v njihovo korekcijo tržnega mehanizma in pravne države z vsiljenim socialnim sporazumom, sindikati seveda zagrozijo z vsesplošno stavko in naredijo vse, da takšen pogodbeni odnos uničijo.

Tretjič, sindikati znotraj socialnega partnerstva zagotavljajo hkrati hiter razvoj gospodarstva in ohranjanje delavskih pravic. Dejstvo: ekonomsko propadanje, imenovano Slovenija. Ne potrebujemo takšne eksperimente totalitaristične klike, imenovane sindikat, in njihovih predlogov, ki so prizadeli sto tisoče, odgovarjal pa na koncu ni nihče.

Navedena tri dejstva kažejo na precej dvomljivo in pollegalno vlogo sindikatov v Sloveniji. Nihče jim nikoli ni dal mandata, naj odločajo namesto nas, pa vendar nam vedno vsiljujejo svoj prav. Njihovo vmešavanje v ekonomsko politiko se je izkazalo za katastrofalno, pa vendar nikoli niso odgovarjali za svoje napake. Vedno, kadarkoli jim kaj ni po volji, ne glede na to, ali gre za svobodno odločitev, doseženo z mehanizmom demokratičnega odločanja (in odločitev o spremembi ekonomske politike z zmago druge politične opcije na volitvah je prav to), z grožnjami o vsesplošnih stavnkah izsiljujejo celo državo. Vlada, ki bi se rada pogajala s takimi klikami in jim celo ponuja možnost soodločanja, si v resnici ne želi med najrazvitejše države sveta, ampak sili v družbeno ureditev, kjer prevladujejo državni in lokalni sindikalni diktatorji, povezani s tajkunskimi roparskimi baroni.

Vlada se mora nehati skrivati za totalitarističnimi organizacijami, kot so socialna partnerstva. Mandat za izvedbo ekonomske politike je dobila od volivcev, ki so se za to odločili po svobodni volji in po lastni presoji. Noben volivec se ni odločal za ekonomsko politiko, ki jo korigirajo sindikati, ampak za ekonomsko politiko, ki naj jo implementira demokratično izvoljena vlada. Zato naj vlada sprejme odgovornost za svojo ekonomsko politiko in jo začne izvrševati. Zakaj bi se morala vsa država obremenjevati, če sindikatom ekonomska politika vlade ni všeč? Če že nočejo narediti stranke in za svoja dejanja odgovarjati volivcem, naj gredo na naslednje volitve tako kot drugi navadni državljani in volijo drugače. Druge poti so v demokraciji nedopustne. Tako pa imamo opravka s sindikalističnim izsiljevanjem demokratično izvoljenih predstavnikov ljudstva, kjer **sindikalna vodstva delujejo kot vzporedna veja oblasti**. Politizirani sindikati ne bi želeli konkurirati na političnem trgu, radi pa bi sodelovali pri vladanju. Torej odpravimo vlado, parlament in volitve, oblast pa naj prevzame triumvirat ekonomsko-socialnega sveta. Kožo vam bodo strojili šefi strank, lastniki največjih državnih podjetij in sindikalni boski za zaprtimi vrati. To je totalitarni državni kapital-socializem, v katerem sindikalizirana korporativna oblast deluje na način, kot danes funkcionirajo sindikati: ključno posegajo v politično sfero, hkrati pa nase ne sprejemajo nobene odgovornosti za ekonomsko politiko in ne polagajo računov za napake na volitvah.

Slovenski sindikati se morajo vrniti v svoje polje sindikalizma: kaj bi bilo narobe, če bi se racionalno in z alternativnimi predlogi z vlado pogovarjali o reformskih zakonih ali se resneje lotili prizadevanj za zakon o udeležbi zaposlenih pri dobičku? Prav nič – če bodo predlogi sindikatov razvojno koristni, jih ne bo z obema rokama sprejela le vlada, temveč tudi lastniki podjetij: kdo bi se branil omenjenega zakona, ki bi kot fakultativna opcija zniževal stroške poslovanja, povečeval raven investiranja in dosegal rast zaposlenosti? **Industrijska demokracija, delavsko soupravljanje, notranje lastništvo in finančna participacija končno niso komunistični izum**, marveč del privlačnega skandinavskega razvojnega modela. A pogoj za to je, da sindikati prenehajo s politizacijo industrijskega konflikta, pri čemer se sami izločajo iz socialnega partnerstva. Sindikalna vodstva naj manj mahajo z »ljudsko voljo« in referendumi, več pa naj razmišljajo o tem, kaj bodo rekla svojim članom, ko bodo jutri brez dela na cesti – **kot posledica sindikalne blokade liberalnih reform**. Brez teh bo tuji kapital ostal v tujini, slovenski se bo tja preselil, gospodarska rast bodo sanje in nova delovna mesta le na drugi strani prenatrpanih okenc zavoda za zaposlovanje. Takrat tudi **socialna demagogija** sindikatov ne bo več dovolj. Čas je, da začnejo slovenski sindikati posnemati angleške trade-unione in njihovo novo-laburistično držo. To pa pomeni, da kot ne-voljena ustanova ne bo več dogovorno korigiral izide tržnega gospodarstva. V nasprotnem je prostor **tržne demokracije** še naprej omejen samo na tiste odločitve, ki so v soglasju s parcialnimi interesi socialnih partnerjev (kako zelo socialni so ti partnerji, smo si lahko ogledali na primerih tekstilne, lesne, obutvene pa še katere druge industrije).

Poudariti velja, da ni mogoče delati tržnih reform v institucionalnem okolju samoupravnega socializma, ki je navajeno na keynesiansko navdahnjeno gradualistično ekonomsko politiko. Če se bo ne-voljenim para-strukturam v obliki koalicij državnih podjetnikov, delodajalcev iz državnih podjetij, sindikatov, različnih karteljašev, ekonomsko-socialnega sveta, GZS in podobnih paralelnih skupin iskalcev rent tako zazdelo, potem bodo vselej imeli vse možnosti institucionalne blokade tistih reform, ki se ne bodo skladale z njihovimi parcialnimi interesi. Državljeni bomo lahko šli še milijonkrat na volitve, ampak na koncu bo o naši usodi vedno znova odločal eden izmed centralno-planskih organov, ki se na daleč ogiba volje volilnega telesa, če ta ni v skladu z njegovo vizijo družbe. Zato gradualisti, sindikati, državni podjetniki, ljubitelji nacionalnega interesa, karteljaši in drugi iskalci bližnjic v tržni demokraciji nimajo skrbi: v jedru gre še vedno za **igro ropanja nepreviligirane večine**, ki je odprta za vnovično delitev naropanega kolača.

V Sloveniji najdemo državno-kapitalistične korporativne koncepte tako na levi, kot na desni: iz perspektive zatohle podalpske doline ni videti zahtev svetovne globalizacije. Slovenija bi svetu vsilila svoja gradualistična in socialno-egalitarna pravila igre in jih zapredla s socialno demagogijo, v kateri beseda konkurenčnost nastopa kot nerazložljiva tujka. Sindikati in vsi tisti, ki nasprotujejo liberalnim reformam, nastopajo brez vsake elementarne družbene odgovornosti: današnji politični uspeh kujejo na rovaš jutrišnjega ekonomskega in socialnega zloma Slovenije. Kot da bo pomagalo, če pred globalizacijskimi zahtevami nojevsko vtaknemo glavo v pesek. Nujnost liberalnih reform se Sloveniji že vrača: včeraj blokirane reforme se nam maščujejo v permanentni gospodarski krizi, socialna cena za to pa raste eksponentno. Čas za spremembe je zdaj, za tekmovalno Slovenijo, ki zna sodelovati, pelje zadnji vlak.

Kritika pokojninskega sistema

Vse vlade doslej so se s svojimi detekcijami problemov in ponudbo ukrepov pri reformi pokojninskega sistema docela izognile realnosti. Problemu financiranja pokojninskega sklada, ki že davno tako zelo pušča, da ga je potrebno vse bolj napajati iz proračunskih sredstev, se izogibajo kot hudič križa. Namesto tega samo zagotovi, da bodo pokojnine na »dostojni ravni«. Kot da se ni potrebno bati negativnih demografskih trendov, padajočega razmerja med zaposlenimi in upokojenimi, nizke ravni delovne aktivnosti starejšega prebivalstva - kaj šele tega, da izjemno močen element financiranja pokojnin, torej proračun, vsako leto doživlja novo in novo krčenje prihodkovne postavke. Očitno je levičarski politično-tajkunski eliti vseeno za delovanje drugega in tretjega stebra pokojninskega sistema in očitno je, da se bo začelo moliti, da enostebriški PAYGO sistem zdrži še nekaj let. Ob tem ni tudi nič ni povedano o tem,

da morajo študentje plačevati pokojninske prispevke, ki ne štejejo, da so različne pogodbe obremenjene s pokojninskimi prispevki, ki ne štejejo, ali o tem, da če se ponovno aktivirate v delovni sili, vam odvzamejo pokojnino, ki ste si jo (sistemsko gledano) že zaslužili. Cerarjev vladna socialna politika je žalostno odtujena od resničnosti. Ni kaj dosti govora o davčni stimulaciji notranjih skladov odpravnin, ne govori se nič o tem, da bi v času zaostrenih fiskalnih razmer socialne transferje prenesli zgolj na tiste, ki jih res potrebujejo itd. Namesto tega se ponavljajo obljube o socialnemu podjetništvu in prostovoljstvu. Problem je seveda v tem, da denarja za to ni: nepošteno je obljubljeni fiskalno sponzorirana delavna mesta, ker tega denarja ni.

Kritika slovenske politike

Predpogoj za strukturne reforme v ekonomiji je izvedba strukturnih reform na političnem trgu. Pri tem seveda ni govora zgolj o tehničnih korekcijah volilnega sistema ali pa dokončnem razkrinkanju mehanizma vedno istega izumljanja ene in iste leve stranke, ampak o spremembi svetovnega nazora slovenskih političnih strank. Gre za to, da je nemogoče pričakovati, da bi levo-desne stranke s politično mentaliteto 19. stoletja bile sposobne izvajati reforme, potrebne za stabilnost celotnega sistema v 21. stoletju. Če je, denimo, slovenska levica izrazito anti-evropska in ksenofobna (spomnimo se samo dikcije nacionalnega interesa), je slovenska desnica potopljena v sistem državnega kapitalizma (program SDS). Pri vsem tem ne bo kaj dosti pomagalo sklicevanje na moralo, etiko in politično kulturo, ker to metafizično vnebovzetje na slovenski politični prostor dokazano ne deluje. Prvi korak normalizacije bi moral priti z odhodom Desusa in politično odstranitvijo Karla Erjavca. Erjavec, dežurni sovladar slovenske države, je namreč indikator vsega najslabšega v slovenski politiki. Gre za človeka, ki za svoje cilje z najbolj profanim in primitivnim jezikom degenerira vsako politično debato in jo prenaša v domeno gostilniških debat. Istočasno ta človek nima nobene posebne težave rušiti in sestavljati koalicij, hkrati pa v vlado pripelje zgolj bizarne like, ki so operativne ničle. Zaradi vsega tega ta stranka in ta politična karikatura nikoli ne prinese nobene politične dodane vrednosti, zgolj neumnosti, blokade in destabilizacijo.

Še huje je, njegova kadrovska politika in mešetarjenje s putinovskimi kreaturami so v najboljšem primeru traparija, v najslabšem pa katastrofa. Karl Erjavec je istočasno tudi garant, da **reform ni**, saj je glavna reformska cokla v vsaki vladi. Poleg tega je Erjavec lastnoročno uvedel in legitimiral nevarni presedan: deformacijo koalicijske pogodbe v politični dogovor z denarnimi zahtevki, s katerimi se subvencionira njegovo volilno telo. To lahko imenujemo ugrabitev države in seveda sistemska korupcija. Zakaj slednje? Popolnoma je jasno, da plačevanje denarja vseh državljanov za politično mobilizacijo ene stranke, zakodirano v koalicijski pogodbi, ne more biti drugega kot **sistemska korupcija**. In če zneska ni, Erjavca ni v koaliciji - kar je nedokazana trditev, saj se mu vlade vselej takoj uklonijo. Torej, je Erjavec karkoli drugega sistemske korumpirer? Je morda karkoli drugega, kot izvirno zlo, ki koalicijske pogodbe pretvarja v rentniške dogovore?

Prvi korak normalizacije političnega prostora mora torej biti izločiti Erjavca in Desusa iz slovenske politike. V nasprotnem primeru lahko pozabimo na reforme, normalne koalicije, operativne vlade (ker kadri Desusa niso nič drugega kot mrtva izguba na ministrstvih) in normalizacijo političnih debat v javnem prostoru. In ko enkrat nastane praznina za Erjavcem, bo to praznino potrebno zapolniti in ko se jo zapolni, mora po naravi stvari politični prostor postati za odtenek bolj racionalen. Ne bo namreč večnega izgovora, da nekih reform ni moč izvesti, ker je Karl Erjavec v vladi. Levici in desnici je Erjavec več kot dobrodošel, saj jim vedno sestavi vlado, zato ne eni ne drugi ne bodo zaustavili Erjavca. Erjavca tudi ne bo izločil Desus sam: prvič, ker so se ti poskusi (zaradi političnega amaterizma in nesposobnosti

članov te stranke) že izkazali za nadvse neuspešne; in drugič, ker po zadnjih volitvah in koalicijskih pogajanjih nosi avreolo političnega carja (in tudi to pove dosti o stanju politične obrti na slovenskem). Erjavca lahko odnesejo samo profanosti in trivializmi, ki določajo njegovo politično agendo, denimo kante za smeti, ki so ga že odnesle, ne pa debilnosti, ki jih izvaja na mednarodnem prizorišču ali blokiranje vseh mogočih strukturnih reform. V takšnem trenutku bo Erjavčeva sistemska korupcija in uzurpacije države, mešana z številčnostjo neoperativnih Desusovih kadrov v vladi, pripeljala do točke, ko se Erjavcu lahko zgodi konec. S tem koncem se začne strukturno reformiranje slovenskega političnega prostora v smeri operativnosti in racionalnosti.

Kritika vladavine SMC

Samohvala vladavine Cerarjeve stranke počiva na trhljih temeljih: nima pokazati še nobenih rezultatov, je brez jasne vizije in potrebne odločnosti. Politična stabilnost je navidezna, javno-finančni položaj sestavlja zgolj servisiranje dolgov z novimi, ki Slovenije ne odrešujejo peklenskega dolžniškega primeža. Znova pridobljen ugled države v tujini naj bi pritegnil nove tuje investicije – lahko našteje eno samo (s številko: 1) omembe vredno novo tujo investicijo? S ponavljanjem svoje proslule etične mantre o transparentni kadrovske politiki Cerar zgolj prikriva nov val SMC-jevskega **klientelizma, korupcije in nepotizma**. Iz petnih žil je potegnil nekaj konkretnega – akcijski načrt proti-poplavne zaščite, ki ni vreden niti gasilske označbe. Res je, da brezposelnost nekoliko upada, gospodarska rast pa je malenkostno pozitivna – toda resnici na ljubo bi morali dodati le to, da zadnja dva podatka nista posledica vladnih ukrepov, temveč prej zunanjih okoliščin, torej mimo in v nasprotju z vladno (ne)dejavnostjo.

Tudi vladavina SMC utrjuje zavest poraza Slovenije. Ko razmišljamo o vzrokih za stanje, kjer *je* liberalizem v Sloveniji lahko le figov list socialistične levice ali pa utelešenje vsega zla v psovki neo-liberalizma, je jasno vsaj to, da ne moremo govoriti o nezadostni zrelosti objektivnih pogojev za **liberalni preboj**. Vsi pogoji so že dolgo dozoreli, reformni preboj pa je izostal. Obuditi je treba znano tezo o odpovedi subjektivnega faktorja: slovenski državljani vztrajno glasujejo proti lastni svobodi in blaginji – proti drži samostojnega racionalnega posameznika v politiki, ker so raje podvrženi temu ali onemu kolektivizmu, in proti ekonomski svobodi, ker zavračajo tveganje podjetništva in so raje na toplem v državni službi. Kot da bi slovenske množice konsistentno delovale proti lastnim zgodovinskim interesom – svoboda je neznosna in blagostanje vselej pri drugih.

Na tej točki pogorišča je vzniknil novi rešitelj, na točki, kjer se že četrto stoletje mlatita levičarsko zanesenjaštvo podivjanega proti-janšizma na eni strani in desničarsko čaščenje voditelja, ki zna najbolje demonizirati »komunistične« Murgle. Obe navedeni drži sta izraz zakasnelosti nacije, bolezni slovenske družbe, ki od časa demokratične revolucije in osamosvojitve na prelomu iz osemdesetih v devetdeseta leta prejšnjega stoletja zgodovino lovi le še za rep. Arhaična slovenska levica in desnica sta vzrok za gospodarsko katastrofo, ki jo nadaljujeta kot varuha propadlega slovenskega – tovarišijskega ali domačijskega – kapitalizma. Janšisti v SDS in kučanovci v SMC se ne izključujejo, marveč se vzajemno dopolnjujejo; ne gre za antipoda, ampak za enojajčna dvojčka. Ljudstvo je dajalo podporo zdaj enim zdaj drugim (levici mnogo bolj) in se samo-kaznovalo za to, da po osamosvojitvi ni nadaljevalo in gnalo naprej demokratične revolucije, da bi uveljavilo vse elemente **svobodne odprte družbe**. V to klavstrofobijo dveh izbir je iz kučanovske kuhinje izstopila do včeraj politično nepismena peščica samoveličavnih frustrirancev z družboslovnih fakultet, provincialnih deklasirancev in državnih uslužbencev vseh vrst.

Kadrovska struktura SMC daje misliti, da tokrat na oblast nismo dobili samo nove stranke, pač pa tudi drugačen tip oblasti. Ko Poulantzas razvije tipologijo izjemnih oblik oblasti, te razlikuje po tem, kateri del represivnega aparata države je prevzel dominantno. S SMC je v Sloveniji oblast prevzela administrativno-birokratska struktura, javni sektor s prvim profesorskim ešalonom na čelu. Takšen tip

oblasti po vzoru na Bonapartejevo diktaturo (govorimo o Napoleonu III.) imenujemo **bonapartizem**: ravnotežje med silami dela in kapitala omogoča samostojno vlogo državno-strankarske birokracije, ki jo vodijo lumpen-socialisti. Zato bomo pojem dopolnili: gre za social-bonapartizem, za nadaljevanje poznega socializma z drugimi, državno-kapitalističnimi sredstvi. Lumpen-socialisti v SMC so z etičnimi obljubami na zadnjih volitvah pridobili razočarane množice, ker so znali apelirati na njihove najbolj žgoče stiske in potrebe, predsodke in občutke za pravičnost. Kar je ostalo od obljub, je nadaljevanje politike velike pogoltne države in boječe prakticanje keynesianske ekonomske šablone.

SMC je glasnik najrazvitejšega, a hkrati najbolj bankrotiranega dela slovenskega kapitala, ki je v ostri konkurenci z ostalimi. Njegov prvi interes je servisiranje dolgov, prenos le-teh na slabo banko in poddržavljenje kredita, kar bodo spet plačali davkoplačevalci. SMC zato pomeni zmago pasive slovenskega gospodarstva nad aktivo: v nasprotju z avstrijskim kapitalom, ki ohranja klasično demokratično formo, je slovenski bankrotirani kapitalizem **zlomljeni kapitalizem**, lomna oblika, ki nastane pri najšibkejših členih verige EU: v Grčiji, Španiji, Italiji, na Portugalskem in v Sloveniji je prignan do roba bankrota. Bankrotirani del kapitala je tako svoj deficit zvalil na državo in si odslej lahko privoščil državno gospodarjenje za svoj privatni račun. Država pa je zapitek avtoritarno prevalila na davkoplačevalce, ki bodo poravnali deficite, emancipirane od trga. V Sloveniji imamo poleg tega dve ekonomiji – zasebno in državno – obema pa skuša poveljevati vrh SMC. Rezultat je že po nekaj mesecih znan: kaotični državni kapitalizem, v katerem politika prevladuje nad ekonomijo že zato, ker je vladavina SMC negotova brez ekonomske oblasti. Tu imamo opravka z razkorakom med razvojem ekonomske baze, ki teži v desno (od socializma k liberalizmu), in razvojem ideologije vladajočih, ki povečini teži v levo (od državnega socializma SMC h komunizmu ZL). SMC pri tem podpirajo tisti posamezniki, ki nase ne morejo vzeti bremen svobode: »svoboda od« še ni postala »svoboda za« - za nove podjetniške možnosti, za lastni ustvarjalni razvoj ipd. Namesto tega ljudje bežijo v najrazličnejše oblike nove nesvobode, od katerih je podpora SMC le ena od mnogih. Takšne boste hitro prepoznali po bolj ali manj avtoritarnem značaju, se pravi, mešanici sadomazohizma: želja po pokorščini zunanji avtoriteti (mazohizem Cerarjevega kulta) se meša z željo po gospodovanju nad šibkejšimi (sadizem).

Skratka, če že kaj, potem Cerarjeva demagogija izkazuje odsotnost vsakega pozitivnega programa in argumentacije. Gre za propagando, ki teatralično nastopa tako proti kapitalu kot proti sindikatom in deluje kot izpolnitev želje. Vmes med navidezno bojevitimi sindikati, ki dejansko podpirajo Cerarjevo vlado, in brezvoljnimi, razočaranimi in nesložnimi predstavniki kapitala, deluje povampirjena eksekutiva, osamosvojena izvršilna oblast SMC. Ta oblast je odlepljena od ekonomske realnosti in njeni ukrepi povzročajo veliko gospodarsko škodo. Ker skuša Cerar bonapartistično navidezno zadostiti interese vseh družbenih skupin, se podaja iz enega protislovja v drugega: nobenemu namreč ne more dati, ne da bi vzel drugemu. Cerar s SMC tone vse globlje v državno-intervencionistično močvirje in se skuša tako kot baron Münchhausen povleči ven za lastne lase. Rezultat: revščina, nezadovoljstvo in brezperspektivnost na eni strani, na drugi pa nove napake **proti-liberalne politične elite javnega sektorja in bankrotiranega kapitala**.

Kritika Pahorja kot imena slovenskega propadanja

Ime česa je Pahor? Pahor je ime resignacije, nemoči, poraza in malodušja slovenskih državljanov, ki lahko izstopijo iz nemoči. Pahor je ime socializma s človeškim obrazom, ki mu je odpadel oportunistični omet – kar je ostalo od njegovega socializma, je enakost v revščini. Pahor je ime propadlih zgodb 20. stoletja, ki ga ni sposoben zapustiti, **ime post-politike brez idej**. Pahor je ime poslednjega rdečega Mohikanca, ki po leninsko sklepa vse mogoče gnile kompromise, pakte, zaveznitva in njih izdaje zgolj za to, da politično preživi. Pahor je ime praznine, kjer je vsaka morebitna politična misel dozdevek, vsaka gesta pa utelešenje bebavega užitka. Končno je Pahor še eno ime socialistične monarhije: Sloveniji vlada ena sama socialistična dinastija, kjer brez prekinitve vladajo levi monarhi za določen čas

– Milan I., Janez I., Danilo I., Borut I. – državljani pa so podaniki te dinastije za vse večne čase. Demokracija velja samo za levico, zato gre za prepолоvljeno demokracijo, za pol-legitimni režim.

Če bi hoteli kaj spremeniti, bi najprej morali resno vzeti Pahorjevo pred-volilno hlinjenje močnega in odločnega predsednika države, se pravi sistemsko pogojene fikcije. Funkcija predsednika republike potrebuje več kompetenc, s katerimi bi v učinkovito in stabilno ravnotežje spravili večinski volilni sistem. V tem smislu Slovenija potrebuje **ново družbeno pogodbo**, ki bo država na novo izumila. Kaj pogodbo, potrebujemo kulturno revolucijo, ki bi emancipirala gospodarstvo s podjetništvom mladih, družinskimi kmetijami in podjetji, konkurenčnim okoljem za tuje investicije itd. Takšna podjetna država je najboljša socialna država, ki enakost v revščini nadomesti z enakostjo v možnostih podjetništva, svetinja pa ni več ta država, temveč trg. Za takšen premik ne rabimo predsednika države kot »lustra«, ki visi na vsaki pasji procesiji in uganja bolj ali manj vsečne norčije. Potrebujemo delovnega predsednika, ki vsak dan išče posle za slovenska podjetja in vabi tuje investitorja k novim naložbam pri nas. Seveda je zopet na ljudstvu, da se odloči, kako naprej – za nazaj pa ne more ostati, da smo vsi skupaj družba grešnih kozlov. Natanko se ve, kdo bi moral stati na slovenskem kriznem nürnberškem procesu in kdo vse so vodili vlade, ki so uničevale prihodnost slovenskih državljanov. Pahor je kajpada med njimi in med najodgovornejšimi za to, da je krizno izredno stanje postalo normalno stanje. A le v Sloveniji je mogoče, da za to, da zafuraš državo, dobiš nagrado ljudstva in postaneš predsednik države.

Ime Pahor prav tako pomeni nadaljevanje socializma z drugimi (beri: tajkunskimi) sredstvi. Po svoji nedemokraciji, gospodarskih zablodah in socialni perversnosti spominja na socializem LDS, kjer so leta 1994 z združitvijo vulgoliberalcev in socialistov socialisti postali liberalci, še zadnji liberalci pa socialisti. Nespodkopana trdnjava starega reda je po montiranem razpadu Demosa pregazila zmerne krščanske demokrate, demokrate in liberalce ter tako paralizirala meščanske stranke. V Sloveniji se je zgodilo nekaj usodnega: Pahorjev socializem je dobil čas, da se ves pomlajen postavi nasproti slovenski pomladi. Ideja dokončanja **slovenske demokratične revolucije** s preloma osemdesetih v devetdeseta leta prejšnjega stoletja je bila za dolgo vrsto let pregnana v geto razumniških diskusij. Tudi ko je začela Slovenija po letu 2008 gospodarsko in politično propadati, je ta ideja ostala nemočna in životari naprej le zato, da se jo smeši kot nepopoljšljivo politično romantiko. Tako so se volilni odstotki liberalnih in konservativnih sil vse bolj zmanjševali: kar je bilo označeno za »desnico«, ni moglo na dolgi rok uspeti – zakaj? – zato, ker so še vedno misli vladajočega socialističnega razreda vladajoče misli. Vladani se identificirajo s svojimi socialističnimi gospodarji, da bi tudi njim v naročje padla kakšna drobtinica. Ali pa jim je za politiko itak mar toliko kot za lanski sneg: »naivni« pozivi k apolitičnosti delajo uslugo zgolj vladajoči socialistični eliti.

Ta je dosegla to, da so v Sloveniji nedolžni predlogi za minimalne reforme v prid gospodarstva, svobodnejšega podjetništva in tujih investicij, razvpiti za neo-liberalizem in desni radikalizem. Prav, potem velja naslednje: če smo vsi liberalci neo-liberalci, ste vsi SMC-jevci boljšeвики. A tako ne pridemo daleč, še manj pa pomagamo izmučeni Sloveniji. Njena politična nestabilnost izhaja že iz dejstva, da je tranzicijska desnica (SDS) pre slabotna za prevzem oblasti, tranzicijska levica (SMC, SD, Desus itd.) je prešibka, da bi jo lahko utrdila, edina doslejšnja resna desna sredina (NSi) pa je na obrobju. Slovenija je v razmerah, ko se bo morala vsaka nova desna sredina soočiti z razbohoteno socialno demagogija, kamor se kanalizira velik del sicer produktivnega družbenega nezadovoljstva. Nezadovoljstva s Pahorjem in Cerarjevo vlado, ki ostaja lakaj sindikalističnih šefov in pojavna oblika vsemogočne državne birokracije. Liberalni prelom s socialističnim režimom ne bo mačji kašelj, kajti ta s svojimi ideološkimi aparati države suvereno obvladuje vse sfere: v politiki vlada s socialistično večino v parlamentu, za vsak primer pa ima svoj komunistični podmladek tudi v opoziciji; sindikati so največja tiha socialistična stranka; večina medijev na čelu z osrednjim časnikom Delo objavlja vse, kar je zaukazano iz kabineta predsednika vlade; pravna država je prestreljena s »kučanovskimi« sodniki; v kulturi vladajo radikalne levičarske »alternative«; pri družinski vzgoji je car Tito očija in mamice, mladina pa poskakuje v ritmu socialistične nostalgije; v šoli se uči socialistično zgodovino, kdor poudarja vrednote slovenske osamosvojitve pa je slej ko prej ujet, izključen, sankcioniran.

Kljub temu ni mesta brezupu: SMC – tako kot človek – umira od trenutka rojstva naprej. Njena smrt bo najplehkejša – ali kot pove v »Fenomenologiji duha« Hegel: »smrt, ki nima večjega pomena kot prerezanje zeljnate glave ali požirek vode«. Toda k temu Hegel opozarja: prvi pogoj za uresničitev liberalne ideje je »**postati pokončni državljani dobre države**«. Tako smo sebe razumeli v osemdesetih letih in šli na barikade, tako je potreben še en naskok, še ta napor. Takšnih pokončnih državljanov ob Pahorju in SMC ne boste videli. Lahko pa boste spremljali neskončne moralistične lamentacije podrepnih muh, ki bodo spominjale na koncil v Konstanci. Tam so namreč cerkveni očetje tožili nad pregrešnim življenjem papežev in tarnali o nujnosti etične spremembe. Takrat je imel kardinal Pierre d'Ailly vsega dovolj in je zarohnel: »Samo še hudič v lastni osebi lahko reši katoliško cerkev, vi pa zahtevate angele!« Samo še hudič – **liberalizem, privatizacija, pravna država, tuje investicije** itd. – lahko reši Slovenijo, Cerar pa zahteva socialistično etiko!

Kritika železnega zakona slovenske oligarhije

Poraz liberalnih reform ni konec spoprijema za liberalizem. Ta boj se nadaljuje in iz dosedanjih porazov se je treba čim več naučiti, da bi bil nov naskok liberalnih reformistov silovitejši in temeljitejši. **Zakaj ravno liberalizem? Ker je dokazano najučinkovitejši politično-ekonomski model svobodnega družbenega razvoja.** Razmajana Cerarjeva koalicija socialistov ga ne mara, ker jih naredi za odvečne, skupaj z njihovo požrtno državo. Kot bi rekel Marx, mora slej ko prej priti do razpada vsega socialističnega sranja, toda za liberalce niso tako nevarni porazi, kot je nevarna bojazen priznati svoj poraz, bojazen izpeljati iz njega vse zaključke.

V obstoječih strankah vezani in nevezani liberalci moramo igrati na razcepljenost vladajočega socialističnega bloka, jo zaostrovati in sklepati zaveznitva, pri tem pa govoriti in pisati resnico. Vsakdo, ki se želi danes bojevati proti vsakodnevnim lažem Cerarjeve vlade, mora po Brechtu premagati pet težav: »Biti mora pogumen, da piše resnico, čeprav je vsepovsod zatirana; moder, da jo spozna, čeprav je vsepovsod prikrišana; umeti jo mora napraviti uporabno kot orožje; biti presoden, da izbere tiste, v rokah katerih postane učinkovita; zvijsačen, da jo med njimi razširi«. To v Sloveniji pomeni govoriti in pisati proti večini televizij, proti Delu, Dnevniku, Mladini, Štefančičem in drugim levičarskim sleparjem. To pomeni ostro zavračati vetrnjaške in prismojene traparije Združene levice, ki je tako nova, da v zadnjih 100 letih od Marxa, Engelsa in Lenina ni miselno napredovala niti za ped. Predvsem pa to pomeni postaviti se po robu vsaki levi vladi, ki po vrsti delujejo pa načelu: za menoj potop!

Dalje to pomeni napadati državne monopole, lastnino in njene privilegirane tajkune, ki vsi skupaj povzročajo kolateralno rast revščine, hlapčevanja, degradacije, izkoriščanja, pa tudi ogorčenja zaposlenih in nezaposlenih. **Slovenska država je socialistična, saj je v neprekinjenem boju proti državljski podjetniški pobudi, obrti in drugi drobnim blagovnim proizvodnjam, ker poraja – kapitalizem.** Cerarjeva država mora varovati diktaturo proletariata socialistične elite, katere avantgarda so šefi državnih sindikatov. Toda pogoltna država, njeni monopoli in državna lastnina so postali spona proizvodnega načina, ki zahteva **liberalizacijo, privatizacijo in deregulacijo.** Državno lastnino bo razgnalo. Bije zadnja ura socialistične države in njene državno-kapitalistične lastnine. Izkoriščevalci bodo razlašeni in to bo skok Slovenije iz kraljestva nujnosti v kraljestvo svobode. Za ta korak nas je dovolj, le povsod je treba o tem govoriti in pisati. Čeprav vladajoča elita vseskozi povzroča nove neenakosti med državljani, je po drugi strani vzrok nove uporniške državljske enakosti: vsi smo pred politično-tajkunsko elito enaki, namreč enaki ničli.

Politična oblast te elite se je nasproti demokratični civilni družbi povsem osamosvojila. Ko je Cerar prevzel oblast, je pred seboj imel dve možnosti: z vladnimi ukrepi in resnim programom liberalnih strukturnih reform bi lahko pospeševal izhod iz krize in nov slovenski razvoj; toda odločil se je za drugo možnost, za nadaljevanje socialistične države v smeri zoper ekonomski razvoj – v takšnih primerih pa vlade redno podležejo. V Sloveniji se je vlada SMC tako znašla v nasprotju z interesi gospodarskega

razvoja, zato se bo politični boj slej ko prej končal s padcem te vlade. SMC je še ena v nizu državno-kapitalističnih čuvark socialističnih tradicij, čeprav je gospodarska kriza do kraja razgalila nesposobnost levičarskih vlad pri vodenju državnih podjetij. Nujna je temeljita preobrazba neučinkovite državne v zasebno lastnino, ki bo ponudila nove investicije in delovna mesta. V nasprotnem je politično-tajkunska elita vse večjo revščino delovnih množic povzdignila v življenjski pogoj svojega obstoja.

Če kaj, je Slovenija po osamosvojitvi dokazala obstoj **železnega zakona oligarhije**: in če ob strani pustimo začetniške poskuse tranzicijske desnice v SDS, je večina demokratičnih volitev vodila v levičarsko oligarhijo, ki je vladala s tonami socialne demagogije. SMC ni v ničemer različna od svojih predhodnic: da bi ostali na oblasti, so poteptali vsa svoja moralna načela, opustili vsako pravo politično vodstvo, prihodnost Slovenije žrtvovali dobrikanju zdaj eni zdaj drugi interesni skupini in kapricam tajkunov v ozadju. **Pravi, učinkoviti in pravni kapitalizem je potrebno v Sloveniji šele uvesti**. V takšnih državah, kot je Slovenija, zaposleni (in nezaposleni) ne trpijo zaradi kapitalizma, temveč predvsem zaradi nezadostnega razvoja liberalnega kapitalizma. Delojemalci so zato brezpogojno zainteresirani za najširši, naj sodobnejši in najhitrejši razvoj kapitalizma, ki prinaša blaginjo. Še več, slovenskim delojemalcem je brezpogojno v prid, da se odstranijo vsi ostanki socializma in državnega kapitalizma, ki zavirajo svoboden in nagel razvoj kapitalizma, ki gre vstric z boljšim življenjem. Na tej stranki Karavank je pač potrebno to še vedno ponavljati, na oni jim je vse to že zdavnaj jasno.

Kako torej zagotoviti radikalni liberalni prelom, katerega predpogoj je po vsej verjetnosti šele splošna nacionalna kriza. Za nujnost takšnega prevrata namreč ni dovolj, da državljani ne morejo več živeti po starem in terjajo spremembe – tudi socialistična vladajoča elita ne more več živeti in vladati po starem. Čeprav je Cerar obljubljal gradove, je zdaj povsem jasno, da njegova stranka ne bo reformirala ključnih družbenih podsistemov, ne bo zaustavila vseprisotne korupcije, ne bo privatizirala, ne bo oklestila velike države in ne bo deregulirala trga. Kot pri aferi Bratuškove z Banko Slovenije kvečjemu lahko pričakujemo, da bomo čez kakšno leto izvedeli za nove nezakovitosti – in znova plačevali. Cerarjeva vlada je brez idej, nima vizije razvoja Slovenije in nima poguma za potrebno tveganje, s katerim bi polno izkoristili slovenske družbene potenciale.

Slovenska demokracija izkazuje vse tiste najtemnejše plati tega političnega modela, zaradi katerih Platon in Aristotel nista bila demokrata. Liberalne vstaje proti škodljivi vladavini SMC najbrž ni pričakovati, čeprav slovenska zemlja vpije po nujnih družbenih, političnih in gospodarskih reformah. V dobi Rimske republike, ki je obstajala več kot pol tisočletja, so za takšne razmere iznašli zanimiv protistrup: konzula sta za omejeno dobo, denimo pol ali enega leta, postala diktatorja in v tem času z dekreti poskrbela za odhod nesposobnih in nujne spremembe. Ko sta svoje delo opravila, sta vrnila mandat in ostala konzula ali pa se kot zaslužna umaknila nazaj v senat. V takšnem pomenu bi bila Slovenija hipotetično zrela za vojaški udar Slovenske vojske. Razsvetljeni in reformno progresivni slovenski generali bi v enem letu pospravili z gnilobo, ki nam vlada, in Slovenijo pripravili za nov začetek, sami pa bi se vrnil nazaj v vojašnice. Kot demokrati imamo rajši začasno vojaško oblast, ki vodi v pravo smer, kot pa »demokratično« propadanje Slovenije na obroke.

Kritika diktature rdečega tajkunskega kapitala

SMC je zastopnica socialistične države, ki so jo zasedle politične frakcije in tajkuni v službi zasebnih interesov. Vsaka interesna skupina si na račun drugih prizadeva uresničiti svoj korporativni interes. V tem smislu SMC namesto privatizacije gospodarstva izvaja privatizacijo države. **Nevidno roko trga je nadomestila vidna pest države**. Za videzom plemenitih socialnih nagibov se SMC zavzema za popolno podvrženje civilne družbe vsepričujočim državnim birokratskim mrežam. V tej stranki se je ta interes nekaj »etičnih« stremuških svetohlincev povzpел nad interes slovenskega naroda. Ta interes za lasten žep je koncept zaščitniške države, ki vsem (ne)zaposlenim na obroke deli porcije drobnih giric, namesto da bi dopustila, da si ljudje sami nalovijo velikih rib.

SMC je tako le še ena oportunistična stranka. Po svojih potezah Cerar spominja na rimskega vodjo Fabija Cunctatorja (lat. cunctator = odlaševalec, mečkač), na breznačelnega političnega demagoga in v našem primeru lakaja socialističnih tajkunov. Vladavina SMC ne more biti nič drugega kakor **diktatura rdečega kapitala**. SMC namreč ni stranka mrtvoudnih cepcev, ampak skoz slabo banko servisira tajkune, da bodo za drobiž dobili svoja podjetja nazaj. Ko se bo to dogajalo, v slovenski javnosti ne bo nobenega vpitja: s pravilno usmerjeno nepozornostjo bodo režimski mediji - na čelu s časnikom Delo - ta dogajanja z dirigiranimi uredniškimi posegi potisnili v ozadje. Glede stabilne, etične in zrele vlade je SMC prelomila daleč največ danih obljub, zato je zaupanje državljanov zapravljeno.

Stava te stranke je kristalno jasna: uvesti se na val prihajajoče konjunktore, zato ne izvesti nobene resne reforme, ki bi ogrozila njeno dvomljivo legitimnost. Tovariš Cerar bo vladal kot tovariš Lenin: spoditi tuje kapitaliste, uničiti male blagovne proizvajalce, kar pa ni mogoče pregnati ali zatreti, je treba z državno birokracijo prevzgojiti. Se pravi, prepovedati, kar je temeljna oblika birokratskega boja proti nenehnemu obnavljanju liberalnega kapitalizma. Temu pa lahko služi zgolj avtoritarna stranka, ki v imenu tajkunskih stremuhov, pustolovcev, prirepnikov in špekulantov zaseda politično levo sredino, vse kar je razumnega na levici – tudi to obstaja – pa potiska v globoko ilegalo. **Cerarizem je najvišji stadij socializma**: gre za parazitsko gnitje socializma, ki ropa slovenske državljanke z visokimi davki, državnimi monopoli in finančnimi mahinacijami.

Pod SMC Slovenija živi pod navidezno stabilizirano oblastjo **stranke vrhov državne birokracije, socialističnih tajkunov in finančne oligarhije**. Nove stare politične zveze so okrepljene in tovarišijski kapitalizem živi dalje. Slovenski državljanji so formalno politično svobodni, dejansko pa so s svojo večinsko politično izbiro in krediti globoko zapleteni v mreže finančne odvisnosti od stebrov tovarišijskega kapitalizma. Da bi bila ta odvisnost nekoliko lažja, vlada izvaja podkupovanje nižjih slojev (upokojenici, mladi, nezaposleni itd.), da bi ostali mirni in še naprej s hvaležnostjo v srcu volili levico. Na vrhu te za Slovenijo usodne piramide pa kraljuje čudežni deček socializma – veliki politični telovadec stopicanja na mestu, Miro Cerar mlajši. Nič se ne da, nobena dejanska sprememba ni mogoča, vse ostaja v okvirih danega. Stranka Mira Cerarja je potlačila njegovo ime, da bi Cerar še bolj deloval kot označevalec kulta osebnosti.

Slovenska nacija se je znašla na robu moralnega, političnega in materialnega propada. Korupcija obvladuje vse družbene podsisteme, ljudje so demoralizirani, mediji podkupljeni ali zatrti, javno mnenje utišano, posli se komajda pobirajo s tal, domovi delovnih družin so pod hipotekami, delavstvo osiromašeno. Srednji sloj je potisnjen nazaj v proletarske življenjske okoliščine, nezaposlenost je razširjena po vseh slojih – od mladih iskalcev prve zaposlitve do doktorjev znanosti, najboljši pa odhajajo v tujino. Vladajoči socialisti so v Sloveniji s svojo križarsko vojno proti liberalizmu, programu blaginje in napredne družbe dejansko ustvarili dva antagonistična tabora: politično-tajkunsko elito in vse ostale. Vladavina SMC je še ena oblika gospodarsko zatiralskega režima in prej bodo Marsovcu pristali sredi Ljubljane, kot pa se bo spremenila narava te oblasti. Le-ta ni sposobna nobene resne strukturne reforme; če kaj, potem demonstrira **mrk politike** – nobene spremembe in nobenega dejanja, ki bi ogrozilo parazitsko manjšino.

Pred četrto stoletje smo osamosvojitelji s sanjami o še eni Švici razglasili samostojno Slovenijo, danes pa je samozavest Slovencev povsem na tleh. Svoje so opravili zunanje-politična nepomembnost, v katero je državo zapeljal zunanji minister Erjavec, gospodarska kriza, še posebej tista domača, proizvedena po tovarišijskem (Pahor, Bratušek, Cerar) in domačijem (Janša) kapitalizmu, in politična brezperspektivnost, katere simbol je Cerar. Ob navideznem izčrpanju vseh zalog novih konstruktivnih političnih idej, ljudstvo pesimistično razpoloženje, nezaupanje v prihodnost in demoralizacijo preganja tako, da si svoje frustracije in ponižanje nacionalnega ponosa zdravi z uspehi športnikov, ki jih sili, da na svoja ramena in smučke prevzamejo slo po nacionalnem vzponu. Vladajoči politiki se le še pretvarjajo, da vedo kaj in kam, turobnost časa pa tvori spoznanje, da je po družbenem zlomu slovenska prihodnost videti težka in negotova. Prihodnost pričakujemo brez upanja in celo vladajoča elita ima

hinavski obraz, da se pritožuje, da bi prikrla, koliko je sama odločilno prispevala k obstoječemu stanju. Gre za kolektivno stanje psihoze, ki se kaže v obupanosti družbe, ki se ni sposobna soočiti s prihodnostjo in globalno tekmovalnostjo ter sodelovanjem.

Toda ljudje v svoji apatiji nočejo več sodelovati kot potrošniki vnaprej pripravljenih političnih spektaklov. Prav ta apatičnost lahko v trenutku odpre možnosti političnega upora proti Cerarju in ne pomeni enoznačnega umika iz politike. Ljudje imajo namreč dovolj neučinkovite paternalistične države, ki iz vseh običajnih državljanov dela odvisnike: državni vrtci, državne šole, državne univerze, državno zdravstvo, državne socialne podpore, državne pokojnine, državna smrt. Toda kot posamezniki ne pripadamo državi – država pripada nam in preoblikujemo jo lahko po lastnih interesih. Kako? – tako, da na vsakem koraku **izbojujemo kulturni spopad med svobodnim individualizmom na eni in državnim kolektivizmom na drugi strani.**

Kritika kleptokracije

Očitno je spet nastopil čas, ki potrebuje to, čemur pravimo selfmade-man, ki ob osnovni protestantski etiki dela izkazuje podjetnost in ima idejo. Če nam država ne da možnosti za delo, si moramo to pravico sami vzeti v svoje roke in začeti s **podjetniško gverilo**. Hitro bo dovolj dela, ki ga je treba opraviti, ob tem pa je treba proti socialistom voliti liberalce, ki so razsejani od leve sredine do desnice. Dobili bomo samo tisto, kar smo si sami pripravljene vzeti. Zato velja znamenito izjavo Johna F. Kennedyja nekoliko prirediti: »Ne sprašujte, kaj lahko država stori za vas, temveč se vprašajte, kaj lahko vi storite zase«. Če boste nekaj podjetnega storili zase, boste hkrati to storili za državo – kar pa ne pomeni visokih davkov, prej nasprotno. Naj slovenska država pusti ljudem, da delajo, naj se umakne nazaj in naj to delo, ki ga doslej vseskozi preprečuje in prepoveduje, ne obdavči tako, da ga takoj birokratsko uniči. Dejstvo je, da se je – vključno z vladavino SMC - slovenska birokracija razširila onkraj svoje legitimne domene servisa in uničuje podjetnost posameznika, nadomešča svobodno podjetništvo z državnim nadzorom, pravno državo pa z diktaturo države. Ne država, mi znamo bolje: vsak evro znamo dvakrat obrniti, medtem ko država zapravlja. **Svobodni smo lahko le na račun države, ali pa je država svobodna na račun naše svobode.**

Vsaka doslej udejanjena socialistična država je bila nesvobodna država, saj vlada na očeh javnosti določa, kaj bo kdo dobil ali izgubil, svojim državljanom pa s tem vsiljuje svoja lastna vrednotna stališča. »Moralna« država SMC je nadomestek za neobstoječo liberalno državo, ki je pravna država z vladavino zakona. Ob sposobnostih posameznikov in podjetnosti v nepredvidljivih okoliščinah predstavlja **sistem privatne lastnine najpomembnejše jamstvo svobode**. To ne velja le za lastnike, marveč tudi za tiste, ki nimajo nobene lastnine. Nadzor nad proizvodnimi sredstvi je namreč porazdeljen med mnoge, ki delujejo neodvisno drug od drugega. Tako si nihče ne more prilastiti vse oblasti, kot je to primer pri socialističnih vladah. Liberalne vlade omogočajo, da posamezniki sploh lahko odločajo o svoji usodi, če pa je – tako kot v Sloveniji – država največji kapitalist, nas ima lastnik (slovenska vlada in vladajoča stranka) tako rekoč popolnoma v svojih rokah.

Podobno je z navidezno socialno varnostjo, ki je nadomestek za neizvedene strukturne reforme in posledični propad celih panog ter temu ustrezno visoko nezaposlenost. Navidezna socialna varnost, plačana z novimi krediti, ljudi odtegne od tveganja svobode in poizkušanja na trgu. Nihče ni bolje od Benjamina Franklina opisal nevarnosti napačno usmerjene socialne države: »Ta, ki bi se odrekel temeljni svobodi, da bi si pridobil malce več začasne varnosti, ne zasluži niti svobode niti varnosti«. SMC kot stranka državne uprave in javnega sektorja malim podjetnikom, mladim, družinskim kmetijam in podjetjem z ozko zakonodajo, birokratskimi ovirami in davki odreka svobodo na trgu, da bi jih poslal na državne jasli in s tovariškimi pozdravi sprejela medse. Mlada start-up podjetja množično bežijo v tujino, mladi kmet s svojo kmetijo pa malo težje vzame pot pod noge. Vladajoča birokracija SMC ni zmožna zagotavljati post-moderne akumulacije kapitala podjetnih posameznikov, kajti v nasprotnem bi

spodkopala svoje temelje politične kleptokratske oblasti – veliko drago državo, državno lastnino, kredit in tajkunska omrežja, ki jim služi. Naj bomo zato prekleto jasni: proti-kapitalistična retorika in etika SMC za Slovenijo predstavlja kar najresnejšo nevarnost, Cerarjevo obujanje socializma pa novo pošiljko opija za slovensko ljudstvo.

Naloga reformne vlade bi morala nasprotno biti **omejiti oblast države in osvoboditi civilno družbo – osebno, družinsko in poslovno življenje – od političnega vmešavanja**. Vloga politike je ustvarjati red z minimalno regulacijo, ki je uperjena predvsem proti kleptokraciji. Dobra država je omejena, varna in stabilna država. Posamezniki v družbi podelijo avtoriteto oblasti zato, da si ta prizadeva za cilje vladanih. Če ti – kot v Sloveniji – niso ustrezno uresničevani, lahko državljani ne samo odpokličejo svoje poslance, temveč tudi spremenijo samo obstoječo obliko vladanja. Ko si vladajoča elita državo ukroji le po lastnih koristih, je upor državljanov neizogiben in legitimen, državljanska neposlušnost pa upravičena. To je neposlušnost za sistematično izvajanje vladne strategije s ciljem **preprečiti procese liberalizacije gospodarstva in osamosvajanja civilne družbe**. Najboljši scenarij bi v tem trenutku seveda bil padec celotne vlade in predčasne volitve, ki bi na oblast pripeljale **reformo delovno vlado z liberalnim programom poceni vitke države**.

Kritika sive zunanje politike

Če bi bila Slovenija urejena država, bi moral zunanji minister Karel Erjavec že zdavnaj pasti. Ne toliko zaradi siceršnjega političnega šarlatanstva, kjer že petnajst let za nos vodi določeno družbeno skupino, ki jo z nenehnih mehkim ustrahovanjem drži v pokornosti. Predvsem gre za to, da je z njim slovenska diplomacija dosegla takšno dno, ki ga pred Erjavcem ni bilo možno niti misliti. Poleg ponavljajočih se kršitev zakona o zunanjih zadevah in pravil diplomatske službe namreč Erjavec kot zunanji minister izkazuje takšno stopnjo nevednosti in diletantizma, da neposredno **škodi zunanjepolitičnim in gospodarskim interesom Slovenije**. Ne samo, da v življenju ni prebral niti ene knjige s področja mednarodnih odnosov, slovenska zunanja politika je grobo izrabljena v korist notranjepolitičnih spopadov. Ta vdor najbolj pritlehnega populizma v sfero diplomatske stroke in veččin meče seveda posebno luč tudi na predsednika vlade Mira Cerarja in njegova proslula etično-strokovna merila, ki se že nekaj časa valjajo po političnem blatu. Dokler je Erjavec zunanji minister, bo Slovenija zadnja umazana cunja na diplomatskem zemljevidu. Znameniti teoretik mednarodnih odnosov Hans Morgenthau med dejavnike nacionalne moči prišteva tudi **kvaliteto vlade in diplomatske službe**: po teh merilih Erjavec že tako vprašljivo kvaliteto Cerarjeve vlade spravlja blizu ničte vrednosti, medtem ko je diplomacija kolateralna škoda tega, kar bi zaslužilo ime konjskega mešetarjenja. Vseh Erjavčevih nediplomatskih bedarij – začeni z ogrožanjem Arbitražnega sporazuma s Hrvaško - ni mogoče niti naštet.

Erjavec trdi, da ima Slovenija »avtonomno zunanjo politiko«, ki je – ne glede na članstvo v zavezništvu NATO in EU – »povsem samostojna«. Ko pa ga povprašamo, po kakšnih kriterijih Slovenija (skupaj z nekaterimi drugimi državami) proti določenim državam uveljavlja sankcije (ZR Jugoslavija, Iran, Rusija), z drugimi pa sklepa ugodne gospodarske sporazume (Izrael, Maroko), Erjavec prostodušno odvrne, da pač »nismo otok sredi oceana«, da smo del EU in OZN in da »se tam oblikujejo ta stališča«. Skratka, slovenska zunanja politika je povsem samostojna tako, da se njena stališča oblikujejo na mednarodnih forumih. Z eno besedo: shizofrenija. Slovenija samostojno podpira stališča drugih, zato je lahko posledično neodgovorna: gospodarske sankcije, denimo, proti Rusiji, po Erjavcu ne delujejo, kar je notorična bedarija, skregana z dejstvi na terenu. Članstva in zavezništva za Erjavca niso resna zadeva, ker mu ni jasno, da bi bil brez NATO Putin že v Kijevu, njegovemu neresnemu predlogu, da bi Slovenija posredovala v sporu med EU in Rusijo zaradi Ukrajine, pa se še danes smejejo krave. Erjavčeva klečeplazna pro-ruska politika je svoj katastrofalni neuspeh doživela z rusko ne-podporo slovenskega

kandidata za generalnega sekretarja OZN. Vse to je kajpada posledica kroničnega pomanjkanja strateškega analitičnega premisleka.

Erjavec bi mešetaril po svoje, ne glede na to, da »smo se na referendumu leta 2003 pač odločili za vstop v zvezo NATO«. Tipična slovenčljaska ne tič-ne miš drža: navzven sprejeti očetovski univerzalizem vrednot Zahoda, navznoter pa do njega ohranjati distanco in ostati zvest specifičnemu zatohlemu politično-sadističnemu imperativu cankarjanskega materinskega nadjaza. Še drugi primer: Erjavec razlaga, da zahodne države Asadov režim v Siriji zaradi množičnih kršitev človekovih pravic obravnavajo kot nedemokratičnega, medtem ko Rusija vztraja na stališču, da bi bil poseg mednarodne skupnosti vmešavanje v notranje zadeve Sirije. Kakšno je slovensko stališče? Ga ni, Erjavec ga ne izusti, čeprav »mi o tem sami odločamo«. Pa kaj bi to: če Slovenija nima niti približka konsistentni zunanji politiki, bo vse svoje dobre zunanjepolitične namene zapisala v novo deklaracijo o zunanji politiki. Ker nimamo dejanske zunanje politike, jo bomo vsaj mislili skoz deklaracijo: naša zunanja politika je pač tako dobra, da ne sodi na ta svet, ampak v nebesa. Če že, Slovenija potrebuje zgolj neko temeljno zunanjepolitično platformo, namenjeno predvsem **internacionalizaciji gospodarstva**, ne pa visokih deklaracij, ki omogočajo točno to, kar počne Erjavec – to, da ne misli zunanje politike.

Cilj te naj bi v prvi vrsti bil povečati ugled in prepoznavnost Slovenije, k čemur mora po Erjavcu svoje prispevati tudi politika. Če kot kriterije ugleda in prepoznavnosti naštejemo močno gospodarstvo in njegovo rast, nizko zadolženost države in stabilno politično okolje, je na dlani, koliko so k temu prispevale vse vlade, v katerih je Erjavec sodeloval. Nič – ali bolje: nekoč perspektivna Slovenija z Erjavcem postaja zabita evropska provinca, katere ugled v svetu do neke mere rešujejo športniki, drugače pa je bolje, da o nas ne ve nič. Za raison d'etat je Erjavec morda enkrat slišal govoriti po radiu, zato pa toliko bolj izpostavlja gospodarsko diplomacijo, ki da vendarle deluje. Deluje, a slabo: sistem je še vedno razparceliran na množico dejavnikov, veleposlaniki so omejeni, birokratske ovire enormne, zato ne pričakujte velikega odpiranja novih trgov ali tujih neposrednih investicij - vsaj ne pod to obupno nedelavno vlado. Brez teh investicij pa je Slovenija gospodarsko propadla država.

Za Erjavca so se problemi na Bližnjem vzhodu začeli z napadom na Irak leta 2003 – tako kot so se problemi za Slovenijo začeli s približno istočasnim vstopom Erjavca v zaporedne vlade. Pred omenjenim letom zgodovina ni obstajala in Erjavcu se niti ne sanja o propadu Osmanskega cesarstva, vdoru Velike Britanije in Francije v ta geostrateški prostor in množici neizpoljenih obljub Arabcem. Danes je sleherniku jasna napaka slovenske podpore ameriškemu napadu na Irak, toda posledični levičarski anti-amerikanizem ne more biti zdaj zamenjan z Erjavčevim uradnim putinizmom. Ker ve, od kod piha veter v notranji politiki, Erjavec v tem koketira z Združeno levico in ji streže tudi z napovedjo priznanja Palestine – ne glede na odločitve ostalih članic EU. Če kaj, je ta napoved najlepši primer skakanja na glavo v neznosne položaje, ki je zaščitni znak nekompetentnih diplomacij. Prezgodnje priznanje države, ki nima zgrajene svoje infrastrukture, vodi v novi Južni Sudan, po logiki primerjav pa najbrž tudi v slovensko priznanje neodvisnosti Republike Srpske.

Ko je Erjavec soočen z argumenti, je pregovorno izmuzljiv: povprašan po izvozu slovenskega orožja v Izrael, odvrne, da je »to vprašanje za ministra za obrambo« - ker pač ne sedi v isti vladi, ki vodi enotno zunanjo in varnostno politiko; vprašan o razlogih, zakaj Slovenija ni obnovila jugoslovanskega priznanja neodvisnosti Zahodne Sahare iz leta 1984, Erjavec izcedi: »vprašajte ministra Rupla, zakaj tega ni storil« - ker pač Erjavec ni dolgoletni zunanji minister in ne more zadeve odgovorno postaviti na svoje mesto. Erjavčeva diplomacija po svoji omejenosti spominja na slovenske (avto)cestne smerokaze: ti nam kažejo smeri do Trsta, Gorice, Beljaka, Celovca in Zagreba, nikoli pa ne bomo na njih zasledili Milana, Dunaja, Münchna, Budimpešte, Beograda ipd., čeprav tuji vozniki iščejo prav takšne smeri. Če si majhen v glavi, ti ni pomoči, kar je najbolj razvidno v slovenski zunanji politiki do Zahodnega Balkana. Namesto da bi to območje bilo njeno zunanjepolitično in gospodarsko dvorišče, je Slovenija umazana z izbrisanimi, varčevalci in gospodarskimi malverzacijami, njeno vlogo pa so prevzeli Avstriji in celo Slovaki.

Erjavec potolaži: »zadeva ni tako črno-bela, pač, je siva, tako kot je tudi naše življenje sivo«. Res je, slovenska diplomacija pod Erjavcem je siva diplomacija, saj s sivo barvo ne-inovativno riše na sivo. Še več, pri tako neučinkoviti in škodljivi zunanji politiki bi koga prešinilo, da bi bilo bolje slovensko nacijo kar ukiniti, državo pa priključiti najboljšemu ponudniku. Erjavčev blebetanje o slovenski zunanji politiki služi nekemu užitku v blebetanju, ki je oproščeno mišljenja in je v funkciji nečesa, kar že Aristotel ni razumel kot posebno vzvišeno – notranje politike. Diplomacija je kompleksna dejavnost, toda pod Erjavcem lahko na škodo Slovenije opazujete, kako Beethovno deveto simfonijo igrajo Veseli planšarji.

Zaplankanost slovenske zunanje politike potrjuje tudi spodletelost vstopa Slovenije v EU. Leta 2004 smo sicer formalno prevzeli zahodni okvir, toda umanjala je identifikacija, ponotranjenje vrednot Zahoda. Z ne najbolj ustrezno primerjavo bi lahko rekli, da ima EU vlogo očetovskega nad-jaza, katerega naloga je Slovenijo iztrgati partikularni samoraslosti in jo iz zaprtosti ter neposrednosti domačega kroga odpreti širši univerzalnosti Zahoda. Morda bi to primerjali s heglovsko *aufhebung*: gre za ukinitve slovenske domačijskosti in ohranitev Slovenije v posredovani obliki kot momenta nove univerzalnosti, do katere smo se povzpeli. Če bi Slovencem to v preteklosti uspelo, bi simptom tujosti izzvenel: tuje je namreč vselej nastopalo kot travma, ki od zunaj ogroža domače. Prav s tem »tujim« (Zahodom) bi se morali identificirati: to pomeni, odpreti se EU in pretrgati popkovino, ki nas veže na partikularnost zatohlega domačijskega. Ni domače mesto nas samih, kjer smo zavezani partikularnosti, ampak ta postane naš kraj šele, ko je posredovana in povzeta v širšem mediju zahodne univerzalnosti. Slovenska tranzicijska levica se zdi v nasprotju s tem zavezana materinskemu zakonu, ki ga zaznamuje groza pred odprtostjo tujemu – predvsem tujemu kapitalu, učenosti, se pravi, Cankarjevim dateljnom. Etos te levice je zaplankana zaprtost, ki izhaja iz nemožnosti identifikacije s »tujim«, z EU in Zahodom, saj ta nastopa ogrožajoče »neoliberalno« glede na domače politično-tajkunske igre.

Kar se je v dobrem desetletju članstva Slovenije v EU spremenilo, je zgolj to, da je država privzela pozicijo zunanje odtujene univerzalnosti, ki kaže na lažnost socialistično-nostalgичnega zatrjevanja zakoreninjenosti. Ravno ta pozicija je reakcija na spodletelost identifikacije s »tujim« Zahodom, reakcija na to, da tovarišijsko-domačijski eliti nista zmogli nase vzeti prehoda v medij zahodne univerzalnosti; od tod ideologija domačije, družinske srebrnine, korenin, nacionalnega interesa itd. Slovenija ni nosilka univerzalnosti domovine, temveč lokalne partikularnosti domačije, kar je razvidno že iz hegemonnega levičarskega diskurza. Ta išče rešitve v združništvu, v novih kolhozih, v patriarhalnem razmerju med kapitalom in delom, kjer bo skrbniška država očetovsko poskrbela za delavce. Jedro levičarske fantazme predstavlja slovenska država kot matera, ki skrbi za svoje otroke-državljanke. Pod ustavno-zakonskim omrežjem, formalno prekopiranim iz EU, tako vztraja delujoče omrežje socialističnega korporativizma, zato je treba skleniti, **da mora Kardelj še enkrat umreti** – tokrat simbolno.

Le tako je mogoče subvertirati tipično slovensko držo: vnanje izpolnjevati zahteve, ki jih pred nas postavijo »tujci« (EU, Zahod), toda ker nas univerzalnost »tujega« zakona ogroža, se je treba potuhiniti in se EU zunanje prilagoditi, ravnati, kot da smo del EU, pri tem pa v žepu skrito držati figo. V odločilnih trenutkih slovenske zgodovine je bilo vedno tako – pri pokristjanjevanju, pri (proti)reformaciji, ob zlomu liberalizma v samostojni državi. Kot da nenehno ponavljamo Prešernov Krst pri Savici: srečanje Slovenca s krščansko kulturo Zahoda je podoživeto s Črtomirjem, ki se na željo Bogomile odpove poganski svobodi (socializma) in postane oznanjevalec krščanstva (liberalizma), kar dojema kot vir osebnega poraza. Tu nimamo opravka s pravo notranjo spreobrnitvijo, s tem, da gre za poraz tistega, kar je bilo itak vredno, da izgine (socializem), in zatorej za zmagoslavje, odrešitev. Pristanek socialista Črtomira na liberalni krst je dejanje resignacije, iz katerega izide LDS-kučanovska privatizacijska lopovščina in jeremijade proti »neoliberalizmu«. Na ta način materinski nadjaz deluje kot varuh incestuozne slovenske domačijske zatohlosti: namesto da bi nas iztrgal zahojenosti in odprl obzorja univerzalnosti, deluje kot prepreka **pozahodenju** Slovenije. Vsaka poteza v smeri univerzalnosti (EU, NATO, Zahod) so dojeti kot izdaja matere-domovine-socializma in v tem govnu tičimo do vratu.

Kritika režimskih medijev

Zmanjševanje svobode medijev je vselej zlovešče znamenje, ki mu kmalu sledijo omejitve drugih državljskih svoboščin. Slovenske vlade s sporno zakonodajo omogočajo večji vpliv na javne medije in vlade v navezi s »prijateljskim« kapitalom sprožajo plazove (ne)posrednega političnega in gospodarskega pritiska na medije z učinkom (samo)cenzure. Tako obstaja globok dvom v neodvisnost slovenskih medijev. Slovenija s svobodo medijev res nikoli ni imela pretirano srečne roke: medijsko hegemonijo avtoritarne SLS pred drugo svetovno vojno je zamenjala medijska nesvoboda totalitarne komunistične Partije, to pa – po letu 1990 – poskusi »demokratičnega« obvladovanja medijev. Prihodnost slovenskega demokratičnega razvoja v smislu **odprte liberalne družbe** je še vedno ogrožena: slaba medijska zakonodaja, nepreglednost medijskega lastništva, politizirano kapitalsko lastništvo medijev in netransparentne možnosti politike, da vzpostavlja nadzor nad mediji rezultirajo v pritiskih nad uredniškim delovanjem in neodvisno novinarsko pozicijo.

Benthama je že v 18. stoletju pisal, da je temeljna funkcija tiska **kritika oblasti**, saj je izpostavljenost kritiki del političnega poklica kot minimalnega plačila za oblastne privilegije. Slovenska politika je želela medije vselej spraviti v odnos diktata in podrejenosti. Dokler so mediji vladajoči politiki naklonjeni, kapitalaska koncentracija ne predstavlja nikakršnega problema – ko pa se stvari mestoma obrnejo, postane medijski kapital prva tarča politike. Nekvalitetni slovenski politični razred kot celota zdaj žanje, kar je sejal: medijska berlusconizacija tranzicijske elite se skozi udejanjenje »nacionalnega interesa« v **tovarišjskem kapitalizmu** vrača kot bumerang in krotoviči politikov. Ta ni znala zagotoviti pogoje za delovanje pravne države in ni v prepričljivi meri inštalirala varovalk, ki bi s strogo protimonopolno zakonodajo preprečevale monopolno koncentracijo medijskega kapitala. Zakaj? – zato, ker se v Sloveniji na medije gleda kot na podaljšano roko vsakokratne politične oblasti. Namesto pluralne četrtve oblasti nam gospoduje strankarsko-politični intervencionizem, kjer si oba tabora stojita nasproti v političnem spopadu, v katerem naj bi mediji (z »uslugami« politiziranih lastnikov) odigrali vlogo politično odvisnih marionet. Tako je bitka za medije bitka za javnost, pri čemer je naloga novinarjev, da v medijih zastopajo interes kritične demokratične javnosti, torej tudi kritičnega razmerja do centrov politične in kapitalске moči. S svobodo novinarskega izražanja – in tu ne mislimo na posamezne novinarske ekscese medijskega linča – stoji in pade demokracija. Zato je prav, da se novinarji s pomočjo demokratične javnosti uprejo poskusom politično-kapitalskega podrejanja – v nasprotnem bodo spremenjeni v hlapce moči.

Stvari so v zadnjih letih prignane tako daleč, da ni več mogoče zaupati slovenskim medijem. Kreirajo namreč paralelno realnost, gradijo mite in vztrajno dekonstruirajo slovensko družbo. Mediji so tisti, ki **v imenu interesnih skupin** instrumentalizirajo dejstva in z njimi manipulirajo državljane. Opravka imamo s propagandno mašinerijo, z medijskim inženiringom za potrebe interesnih skupin, z medijskimi akcijami umazanih rentnikov. Ključno oviro za to, da se Slovenija prebudi, predstavljajo režimski mediji, ki imajo oči odprte le zato, da ne bi nič videli. Ali drugače, slediti smejo predvsem interesu tajkunske prestreljenih kabinetov predsednika vlade Cerarja, predsednika države Pahorja, predsednika parlamenta Brgleza, da ministrov niti ne omenjamo. Slovenski mediji skladno s proslulo vladajočo ideologijo etike artikulirajo vsakdan skoz kategorije dobro-zlo, zakonito-nezakonito, pošteno-nepošteno ipd. Zagata teh ločnic je v tem, da je vsaka pozitivna stran podvojena na svojo negativno, tako da – denimo – zakonito bogatenje omogočajo nezakonitosti, prevare in rop ljudskih množic. Točka spremitve tega pogleda je Brechtov cinični sarkazem iz »Beraške opere«: »Kaj je rop banke proti ustanovitvi nove banke!« Prav to je definicija tajkunstva: zakonito bogatenje je hujši in uspešnejši rop od neposrednega ropa. Tajkunstvo je s pomočjo levičarske vladajoče politične elite zavito v avreolo zakona in poštenosti. Vrhunski cinični lik je premier Cerar, ki servisira tajkunska omrežja, hkrati pa pridiga, kako je morala potrebna. Oblastniški prevarant se spravlja na male nezakonite prevare, da bi lahko zaščitil svoje velike institucionalne prevare. Vsa Cerarjeva modrost je zgoščeno v naslednji

sintagmi: poštenost je najuspešnejša oblika prevare, morala je najvišja oblika oblastnega razvrata, resnica je najuspešnejša oblika laži.

Naša kritika te oblasti sicer subvertira in razkrinka njen avtoritarni ritual, toda kaj je kritična beseda proti obscenosti same oblasti? Kaj je uboga provokacija proti provokaciji, ki jo udejanja oblast? Koliko več parodije, obscenosti in cinizma je v enem samem Cerarjevem nastopu kot v vseh kritikah oblasti skupaj! Koliko več posmeha in distance do etike je najti v utemeljitvi enega samega sklepa vlade kot pa v kritičnem posmehovanju! Dejanska kritika, ki hoče zadeti, se mora izogniti pasti, v katero so se zvalili slovenski mediji – pogledu sluge. V »Fenomenologiji duha« Hegel spominja na francoski pregovor: »ni ga junaka za osebnega slugo«; k temu dodaja: »pa ne zato, ker oni ne bi bil junak, temveč ker je ta osebni sluga«. V tem pomenu je pogled večine slovenskih medijev pogled osebnih slug politikov, pogled noči, v kateri so vse krave črne. Tudi na dejanskih junakih družbene in politične opozicije ali poštenih podjetnikih vidijo le preveč človeške poteze, drobne slabosti in majhne strasti, medtem ko so slepi za zgodovinsko razsežnost njihovih dejanj. Danes je ta perspektiva sluge kvečjemu univerzalizirana: vsaka plemenita drža je zvedena na nizkotne motive.

Pogled režimskih medijev, kot so Delo, Dnevnik, Mladina itd., razkazuje, kako slovenski politično-ekonomski sistem po krizi spet deluje skorajda gladko. Kajpada gre za fantazmo: v to, da izgleda, kako politično-ekonomski sistem v Sloveniji znova normalno deluje, je vloženo ogromno energije. Opravka imamo z nevidnim, tako rekoč ničelnim nasiljem medijev kot ideoloških aparatov države, ki konstruirajo mirno stanje stvari in za morebitno krivdo za karkoli vselej najdejo novo nadomestno žrtev. Morda bi se morali na tem mestu spomniti anekdote, v kateri nemški častnik med drugo svetovno vojno obiše Picassa v Parizu. Ko v njegovem stanovanju zagleda Guernico, povpraša: »Si ti to napravil?« Picasso mu mirno odvrne: »Ne, ti si to napravil!« Če potegnemo vzporednico, imamo danes v Sloveniji visoko stopnjo nezaposlenosti, revščine in korupcije. Ko ideologi vladajoče levičarske elite kritizirajo »neoliberalizem« in se sprenevedajo, kdo je bil na oblasti večino časa od osamosvojitve sem, jim je v obraz treba zalučati: »Ti si to napravil!« To je rezultat dvajsetletne levičarske politike in vlad, ki niso ustvarile pogojev za umik politike iz medijev. Možna pa je druga, drugačna Slovenija, ki ječi pod škornjem socialistične velike države: »Veliki se nam zde veliki samo zato, ker smo na kolenih – vstanimo!« (Francoska revolucija, 1789).

Smo za reforme

Prvi ukrep reformne vlade mora biti **zagotovitev ekonomske in politične svobode z delovanjem pravne države, jasne opredelitve in spoštovanjem lastninskih pravic in korenito omejitvijo javne porabe**. Imeti **parlamentarno demokracijo** ne pomeni, da lahko ne-voljene skupine institucionalizirano odločajo o naši skupni usodi. Kot rečeno, nihče ni volil sindikatov, združenja delodajalcev in študentov in nihče jim ni dal mandata, naj vodijo gospodarsko politiko te države. Nasprotno, volili smo stranke in tisti, ki ste dobili mandat, naj opravijo svoje delo. Povejmo še drugače - interesne skupine so lahko le posvetovalni partner, brez mandata volivcev o ekonomski politiki ne morejo odločati, saj jim volivci nismo dali te pravice. Če jim kaj ni prav, naj gredo na volitve ali uporabijo poti, ki jih zagotavlja pravna država. Če bo ulica odločala o tem, kaj, kdaj in kako reformirati, se lahko poslovimo od normalnega političnega trga oziroma parlamentarne demokracije. Slednja zato potrebuje svoje dopolnilo v neposredni demokraciji.

Privatizacija podjetij pomeni, da se država iz njih umika. Vse dosedanje vlade se doslej sploh niso umikale, ko pa so se, so namesto povečanja učinkovitosti privatiziranih podjetij raje maksimirali

dobiček lokalnih monopolistov, nekdanjih marksističnih pridigarjev, ki so postali direktorji, in preostalim naklonjenim interesnim skupin. To ni privatizacija, ampak je prerazdeljevanje, in to ni družba, kjer se spoštujejo demokratično voljene institucije in postopki, ampak družba, kjer veljajo neformalna pravila prijateljskih klik. S tem počnejo prav tisto, kar so nekoč očitali starim komunističnim direktorjem in politikom, zbranim okoli Milana Kučana. In tudi če gre pri tem za neko skrito taktiko, s katero želijo dolgoročno iz igre izločiti komunistično elito, je takšna taktika naravnost zanič, saj lahko edino **trg s konkurenco ter bojem za potrošnika in pravna država izločita vpliv mešanice politike in lokalnih monopolistov**, kjer gospodarstvo netransparentno vstopa v politiko na korupcijski način.

Naslednja sramota, ki jo oblastniki še vedno vzdržujejo, je razsut pravni sistem. Še vedno ogromni sodni zaostanki, dvomljive razsodbe, tožbe pri evropskih institucijah zaradi neučinkovitosti in pristranskosti domačega pravnega sistema ter nenormalno visok delež razveljavljenih sodb na višjih ravneh, vse to gospodarstvu povzroča velikanske stroške. Vse, kar smo videli, je ohranjanje sprevržene oblike pravne države, ki so jo nasledili od komunistične elite. V celotni vzhodni Evropi je prav Slovenija tista, kjer država največ posega v gospodarstvo, bodisi kot lastnica bodisi s subvencijami, ki so med najvišjimi glede na BDP. In medtem ko **politični trg prerazdeljevanja očitno odlično deluje, podjetništvo umira** - administrativnih ovir pri poslovanju in ustanavljanju podjetij je največ ravno v Sloveniji, breme regulacij je med najvišjimi, število postopkov, potrebnih za zagon podjetja, je največje, in čas, potreben do začetka poslovanja, najdaljši v regiji. Davčne obremenitve dela so najvišje, prav tako kot državna poraba, demografski trendi med najbolj skrb zbujujočimi in skupaj z najvišjimi izdatki za pokojnine (kot delež BDP), ki so skoraj v celoti javno financirane, nevzdržno pritiskajo na javne finance. Podobno velja za zdravstvo. Trg dela je še naprej tog zaradi napačne fleksibilnosti, konkurenca na celi vrsti trgov (zavarovalništvo, bančništvo, telekomunikacije, nafta in plin itd.) pa je motena zaradi državnega vmešavanja, nedelovanja pravne države in prepočasne privatizacije. Temu lahko dodamo še nesorazmerno visok delež neučinkovitih posojil bančnega sektorja, ki je bil višji, kot v nekaterih tranzicijskih državah v regiji in spremlja državne intervencije na tem trgu.

Rezultat? Izkaže se, da podjetništvo v Sloveniji umira, saj sistemskih sprememb skoraj nismo doživeli. Ob vsem tem pa je tudi zelo zgovoren podatek, da je rast števila novih podjetij med najbolj skromnimi v celotni regiji. Nenazadnje, medtem, ko nekateri tako zelo stavijo na visoko tehnologijo, je resničnost takšna, da je število slovenskih patentov, prijavljenih v EU, tako zelo majhno, povprečna letna stopnja rasti števila patentov pa tako borna, da bi, ob njihovi dosedanji povprečni letni stopnji rasti, potrebovali 274 let, da bi ujeli povprečje EU. Na tem mestu je torej vprašanje, ali slovensko gospodarstvo res potrebuje reforme, popolnoma odveč. Vprašanje pa je, kaj počnejo slovenske vlade. Naj začnejo že enkrat delati ali pa odstopijo mandat sposobnejšim. Prerazdeljevanje podjetij na najbolj nenavadne načine v prid različnih koalicij, komunističnih in novo komponiranih elit, izganjanja tujih vlagateljev, ne zaradi tega, ker bi naredili kaj protipravnega, ampak samo zato, ker so napačne nacionalnosti, prepuščanje ekonomske politike ulici, razpadanje pravne države, dušenje podjetništva in že skorajda popolnoma gnili temelji slovenskega gospodarstva - vse to vodi Slovenijo v prepad.

Kot rečeno, od napovedanih reform ni ostalo praktično nič: Slovenija ohranja državno lastnino s politiziranim gospodarstvom in privatizacijo, ki privilegira politično-domačijske lastnike na način nepreglednosti in osebne okoriščenja. Nič ne zagotavlja razbremenitve gospodarstva in stroškov dela, država pa je prisiljena v iskanje nadomestnih fiskalnih in drugih virov, da zapolni proračunsko luknjo (davek na nepremičnine). Če kdo misli, da se bo vlada politično-tajkunske elite resno lotila klestenja državne porabe, mu v njegovi naivnosti pač ni pomoči. Namesto občutno povečane konkurenčnosti in gospodarske rasti ekonomski strokovnjaki napovedujejo zanemarljiv vpliv na ključne ekonomske parametre, nekateri politični analitiki pa že naznanjajo zaton Slovenije, ker se je odpovedala liberalnim reformam in se vdala pritlehni preživetveni socialni demagogiji. Namesto ambiciozne 5-8 odstotne rasti, ki bi ujele najrazvitejše evropske države v naslednjem dobrem desetletju in ki jo omogočajo le resne in obsežne liberalne reforme, Slovenija perpetuirava vseobsežne domače **monopole**: kot da ne bi šele vseobsežna **konkurenca** na vseh trgih poganjala motor razvoja. Slovenske vlade so oblika slovenskega korporativnega proti-reformizma: spreminjati tako, da se ne bi nič spremenilo, prav kakor sta prej

administrirala Drnovšek in Rop. Rezultat: Slovenija od osamosvojitve sem ni dobila nobenega večjega podjetja, ki bi se agresivno širilo po svetu, zniževalo stroške in optimiziralo zaposlitveno strukturo.

Naloga reformistično usmerjene voditeljske vlade je ustvarjati podjetniško okolje za enake možnosti vseh investorjev, ne pa jih izbirati in nadzorovati ali subvencionirati propadle projekte za davkoplačevalski denar. Če so ljudje politično in ekonomsko svobodni, so sposobni čudežev – potreben je le nov preprost sklop reformskih zakonov in ukrepov. Vztrajamo: začeti bi morali z enotnejšo davčno stopnjo. Izkušnje kažejo, da imajo vse države, ki so jo uvedle, nadpovprečne stopnje gospodarske rasti, koeficient socialne neenakosti se ne poveča, **revni ne plačujejo davka**, bogati niso kaznovani za uspeh, srednji sloj pa v proračun daje manj kot v progresivnem sistemu; manj je sive ekonomije, pobrano je več davka in proračun – z večjo rastjo – polnejši. Poleg tega bi z radikalnim rezom pripomogli k razrešitvi **slovenske demografske težave**: obdavčitev bi s številom otrok skokovito upadala in pri – denimo - treh otrocih ne bi bilo več treba plačevati davka. Za vzpon ekonomije Slovenija potrebuje podjetnike, ki vlagajo in tvegajo: tvegati pa bi morala tudi vlada, ki bo še naprej kaznovala uspešne, kar bo še bolj zavrlo nacionalno gospodarstvo, ki bo ustvarilo manj novih delovnih mest – revnejši bodo ostali brez služb, bogatejši pa zabijali čas za to, kako se davku izogniti. Na bolje vodi v ekonomiji zgolj strogo uveljavljanje trga in od politike avtonomna svoboda privatnega kapitala, v politiki pa ustavni program stroge delitve treh vej oblasti, pravna država, delujoče institucije tržno-socialnega dialoga, dvig izobrazbene strukture in koncept univerze kot centrov bazičnih raziskav in aplikativnega znanja v navezi z gospodarstvom.

Toda slovenske vlade ne tvegajo reform; namesto za **resne liberalne reforme** – svoj čas izkoriščajo zgolj za utrjevanje lastne oblasti. Namesto reform pa smo vselej dobili politiko statusa quo in množico nedodelanih, polovičnih, neusklajenih, neumnih in kompromisnih odločitev, sklepov in papirjev, ki ne vodijo nikamor – bolje, prav vodijo v nikamor. Predvolilne obljube o pospeševanju nastanka **odprte, kompetitivne in inovativne družbe** so kot hišica iz kart razpadale pod vsakokratno Real-politik: v konkubinatu med politiko in gospodarstvom je treba ohraniti politični nadzor. Reformna vlada mora nasprotno urediti **institucionalni okvir gospodarstva, zagotoviti ekonomsko in politično svobodo, omogočiti delovanje finančnih trgov in s pomočjo pravne države izločiti vse tržne distorzije**. Pa tudi: v čem je smisel nadaljnjega širjenja prebivalstva, če pa je to - po OECD - že tako skoraj v celoti funkcionalno nesposobno za bivanje v 21. stoletju? Optimalna strategija zato ne more biti množenje funkcionalno nepismenega prebivalstva, ampak dvig izobrazbene ravni. Če nam manjka ustrezno izobraženih delavcev, bi vlado že zdavnaj moralo zaskrbeti, da imamo vsako leto več študentov, visokošolskih zavodov, inštitutov in univerz, prebivalstvo pa je še vedno na dnu svetovnih lestvic po funkcionalni pismenosti, inovativnosti, znanstveni odličnosti, podjetniški aktivnosti, slovenskih univerz pa ni niti blizu 500 najboljšim univerzam sveta. Zato je očitno, da nočemo ljudi, ampak hočemo Slovence, in da nočemo uspešnih zgodb, ampak nacionalne mite.

Levičarska politično-tajkunska elita prevzema državo na prav poseben način. Če še vedno menite, da je vse skupaj naključje, se vprašajte, zakaj je na seznamu stotih najbogatejših Slovencev precej nekdanjih zagrizenih komunistov, pripadnikov interesnih skupin, sumljivih likov in potencialnih privatizacijskih kriminalcev in kje so vsi običajni podjetniki? Prav zato to ni naključje, ampak posledica dejstva, da je Slovenija **država interesnih skupin**, ne pa bleščečih zgodb o uspešnih in svobodnih posameznikih. Dejstvo je, da v Sloveniji ne kapitalistične institucije ne pravna država ne delujejo. Vendar tega niso zakrivali tujci niti ni posledica neke nesrečne metafizične lastnosti, inherentne slovenskemu narodu, kaj šele nevidnega sovražnika med nami. Vse je zgolj posledica vsesplošne podrejenosti neformalnim pravilom interesnih skupin. Namesto da bi vlada dovolila delovanje trga, ga v dogovoru s socialističnimi sindikati omejuje, namesto da bi privatizirala medije, jih prepušča navdihu nekdanjih članov CK, namesto da bi liberalizirala, vzdržuje cel niz kartelov, in če že privatizira, to počne pod patronatom in na račun interesnih skupin.

Če res še kdo misli, da to družbo ne obvladujejo interesne skupine, ki jim **bolj kot igranje po pravilih ustreza neformalno dogovarjanje**, potem je naiven, vsekakor pa je za slovenske razmere odličen volivec. Namreč, če bi katerakoli vlada hotela vpeljati resno tržno demokracijo, bi lahko naredili prav to, kar so po drugi svetovni vojni naredili Nemci, ki so kot prvo reformo poslali stare nacistične fante

na vislice. Najprej bi morali lustrirati - in to od Kučana do Janše - potem takoj **privatizirati, deregulirati in liberalizirati, zagotoviti delovanje pravne države ter uničiti kartele in monopole**. Verjetno bi potem imeli v parlamentu desnico in levico, ne pa pogoltno komunista rdeče in črne barve. Namesto tega pa so se vse dosedanje vlade odločile, da spremenijo državo v servis za interesne skupine in posredno za svoj blagor, volilno telo pa prepričale, da živi v podalpskem raju, kjer so spremembe največja grožnja njihovi čudoviti prosperiteti, medtem ko interesne skupine blagohotno skrbijo za njihov mirni spanec. Prvi korak reformne vlade bo zato **revizija tajkunske privatizacije**.

Smo za republiko svobodnih državljanov

Obstaja nespravljiva razlika med **velikodržavnim programom** politično-tajkunske elite in **liberalnim programom vitke in poceni države**. Namesto sprostitve potencialov civilne družbe, osebne svobode, zasebne pobude in tržnega tekmovanja, vladna politika te elite nadaljuje vojno proti civilni družbi, ki jo s svojo presežno oblastjo omejuje na najmanjši možni prostor, poleg tega pa jo odira z visokimi davki. Takšni čezmerni proizvodnji oblasti je treba postavljati meje, ker postaja za slovenske državljanke in njihovo svobodo ogrožajoča. Nevarno je to, da nas skuša vlada skupaj s svojimi strankami levice voditi in usmerjati skozi vse naše življenje. Takšno oblast, ki bolje od vsakega posameznika ve, kaj je zanj dobro, po Foucaultu imenujemo **pastoralna oblast**. V nekem smislu je Cerkev dobila v državi hudo konkurenco – s to razliko, da cerkveno kanonsko pravo nima zakonske moči nad ljudmi, ampak le moralno. Država pod vladavino politično-tajkunske elite pa predstavlja oblast pastirja nad čredo, ki se uveljavlja z zakonom: nadzoru sledi preverjanje, ne-uboganju poplajevanje in kazen. Tej presežni oblasti se lahko upremo na tri načine: prvič, kot Solon, z omejevalno zakonodajo tako, da se uporabi opozicijske stranke, civilno-družbeno alternativo in gibanja; drugič, kot Platon, s pedagogijo oblasti tako, da se uči skoz javni protest; in tretjič, kot kiniki, z norčevanjem iz oblasti.

Upor proti presežni oblasti države in vlade, je tipična liberalna drža. Prvo zapoved te drža lepo formulira že omenjeni Foucault: »ne zaljubite se v oblast«. Vsaka pokorščina oblasti je seveda veliko lažja, če ljubimo oblast in si s tem želimo prav to, kar nas obvladuje, tlači in izkorišča. So ljudje, ki v tem uživajo in ta užitek ima tudi svoje ime: v kliniki mazohizem, v politiki fašizem. Liberalizem nasprotno izhaja iz predpostavke, **da se vselej vlada preveč**. To posledično pomeni, da velja državo racionalizirati in kjer se le da, vidno pest države nadomestiti z nevidno roko trga. Za slovenske razmere bi morda najbližji vzor našli v državljanskem **ordoliberalizmu** (Ordo se je imenovala revija), ki je v Nemčiji ostro nasprotoval vladam, ki so v prid države sistematično ignorirale tržne mehanizme in civilno družbo. Nemški gospodarski čudež izhaja prav iz te blage liberalne različice, ki jo je v politiko uvedel Adenauer. Liberalizem lahko ponudi nov razvojni preboj, toda vse slovenske vlade po osamosvojitvi so se ga otepale, ker bi jim radikalno zmanjšal možnost političnega poseganja v gospodarstvo. V nasprotju z vsemi drugimi ideologijami je liberalizem edini, ki meni, da več svobode posameznika vodi v povečevanje njegove lastnine in s tem ustvarja boljše življenje. Liberalna družba, kar Slovenija ni, ima skupen le en sam temelj: svobodno izvajanje zasebne dejavnosti in zanesljivo uživanje tistega, kar ste si pridobili.

Razmah svobodnega državljanskega podjetništva predstavlja pogreb za levičarsko veliko potratno državo, ker je ne potrebuje. Od liberalizma bi pravzaprav imeli največ prav običajni delojemalci, ki bi se jim ob znižanju obremenitve dela občutno povečale plače. Toda poslovno življenje in civilna družba v Sloveniji živi pod neprestanim pritiskom **birokratskega avtoritarizma**. Ko razumen človek opazuje proti-reformni »nacionalni reformni program«, ki ga je sprejela Cerarjeva vlada, dobi nenavaden občutek, kot da je Slovenija nek oddaljeni sibirski arhipelag, ki ga ne zadevajo priporočila, standardi in

merila mednarodnih organizacij, katerih članica je. EU, OECD, EBRD, IMF, WB in kar je še kratic, ki označujejo evropske in svetovne finančno-ekonomske centre, se leta trudijo s slovenskimi vladami in jim redno pošiljajo benevolentna priporočila, kaj je Ljubljani storiti, da se izkoplje in strukturne gospodarske krize. Vse vlade z zadnjo Cerarjevo vred se na ta priporočila nonšalantno požvižgajo, saj osamljeni slovenski arhipelag ne potrebuje nikogar, ki bi mu solil pamet. Slovenski državljani tako ostajamo talci katastrofalne izolacionistične politične ekonomije.

Nujne privatizacije in tujih investicij za razvoj Slovenije ni in jih tudi ne bo, vsaj dokler je na oblasti levičarska politično-tajkunska elita. Vse stranke te elite so politične tranzicijske poraženke in so potencial slovenske zgodbe o uspehu spremenile v poraz: slovenska država je največja tranzicijska poraženka med vsemi srednje- in vzhodno-evropskimi državami, slovenska družba pa je družba izgubljenih priložnosti. Temeljni vzrok tega je ekonomska mantra vseh levičarskih vlad: mencingerjanski socialistično-postkeynesiansko-nacionalistični gradualizem. Politiki, ki so z njim Slovenijo spravili na kolena in jo zadolžili za generacije – Pahor, Bratuškova, Cerar itd. – se namesto Doba še danes prosto sprehajajo naokoli, dobivajo ugledne položaje in privilegije ter celo ljudstvo poučujejo, kaj da je šlo narobe. Vsi našeti so znani kot veliki bojevniki proti tujim investicijam, ki so v Sloveniji rekordno nizke – vse z namenom krepitev domače tajkunske oligarhije.

Slovenski tajkuni, zdaj navezani na SMC, znova zavirajo prihod tujih vlagateljev, da bi si še enkrat nemoteno **razkartelizirali** Slovenijo. Ob tem SMC varuje monopole v državni lasti in trge zapira pred tujo konkurenco. Slovenska certifikatna privatizacija je bila zgodovinsko zavožen model lastninjenja, zato se ni čuditi, da ima Slovenija - ob pregovorni sovražnosti do tujcev z denarjem in neskončnih administrativnih ovirah – najmanj tujih investicij in se te celo v trendu umikajo. **Tuje investicije so po svetu ključen dejavnik pospeševanja razvoja in povečevanja konkurenčnosti** - Slovenija pa izkazuje najnižji indeks politike konkurence. V Sloveniji so te možnosti uničile interesne skupine, ki združujejo predstavnike nekdanjega režima in iz njih nastale rdeče tajkunske elite. Te so v novonastalo demokratično in tržno institucionalno okolje uspele vgraditi svoje parcialne interese. V devetdesetih letih odložene stroške bigbangovske privatizacije najboljšim (tudi tujim) kupcem in neizvedenih liberalnih reform bomo vsi plačevali še desetletja.

V tajkunskem interesu je, da se država ne umakne iz gospodarstva, saj mora servisirati njihove nove podvige. Zato ostaja slovensko poslovno okolje inferiorno, pravni okvir neučinkovit in davčni sistem konfiskacijski. V Sloveniji lahko uspevajo samo državna podjetja in na državo vezana tajkunska podjetja, obojim pa ob strani stojijo z levičarskimi vladami zlizana vodstva sindikatov. V sistemu **keynesianskega dirigizma** je vsa Slovenija izrabljena za zadovoljevanje interesnih skupin in iskalcev rent. Z izjemo NSi so vse leve in desne stranke kolektivistične, nenaklonjene **osebni in ekonomski svobodi**. Režimski mediji skupaj z večinskim javnim mnenjem izkazuje sovražnost do liberalizma, ker so slovenski državljani v nasprotju z načeli odprte družbe, liberalizacije in svobodnega družbenega razvoja dresirani tako, da se svobode bojijo. Edina tekma, ki jo pozna slovenski arhipelag, je tekma za pridobitev naklonjenosti interesnih skupin (upokojenci, sindikati, kmetje itd.), ki predstavljajo tako veliko število volivcev, da je od njih odvisna vsakokratna zmaga na volitvah.

Nedelovanje pravne države tej povezavi levičarskih politikov in interesnih skupin omogoča nekaznovano doseganje ekonomskih rent. Ker ni sodobnega pravnega sistema, namesto voljenih institucij odločajo neizvoljene, povezane v ti. socialno partnerstvo. Notorično dejstvo je, da so bile skoraj vse ključne odločitve ekonomske politike usklajene in sprejete znotraj ne-voljenega ekonomsko-socialnega sveta, v katerem sedijo predstavniki levih sindikatov, direktorji državnih podjetij in ministri levičarskih proti-reformnih vlad. Namesto da bi o tem odločal **trg**, so vse odločitve podvržene volilnim ciklusom. Takšno korporativno odločanje o formalnih okvirih delovanja celotne družbe je globoko nedemokratično in močno spominja na mussolinijevski fašistični in kardeljanski komunistični korporativizem. To sprevrženo partnerstvo nosi popkovino med političnim in ekonomskim trgom, ki opravlja funkcijo prerazdeljevanja do te mere, da lahko govorimo o plenjenju in kratenju lastninskih

pravic. Cerarjeva vlada samo nadaljuje s politiko minimalizacije svobodnih odločitev posameznika in maksimiranjem diskrecijske moči poseganja vladajoče elite v vse sfere civilne družbe. Vzpostavljeni politični trg prerazdeljevanja sredstev zasebnega sektorja in redkih učinkovitih državnih podjetij na najmočnejše interesne skupine (začenši z Erjavčevim Desusom) še naprej obratuje s polno paro, saj je treba kupiti in ohranjati politično podporo teh skupin. Politična in socialna vzajemnost med interesnimi skupinami – od socialnih do tovarišijsko-kapitalskih – ter državo je vsak dan vidna v novih koalicijah z državo, ki je s svojimi para-državnimi skladi ostala v evropskem merilu največji lastnik slovenskega gospodarstva.

Smo za državljanski kapitalizem

Vse to, kar so druge bivše komunistične države že opravile, Slovenijo in reformno vlado pravzaprav še čaka: pospešitev tempa **privatizacije in tujih investicij, umik države iz gospodarstva** in bigbangovsko izpeljane **liberalne strukturne reforme**. Slovenija primerjalno izkazuje najnižjo raven ekonomske svobode - nič čudnega: naša država ima najmanjši delež zasebnega sektorja v BDP in vlade nadaljujejo z izvajanjem ekonomske politike aktivnega vmešavanja v gospodarstvo. Tako bo tudi ostalo, saj neurejeno, nestabilno in nemotivirajoče poslovno okolje onemogoča nastanek svobodnega državljskega kapitalizma novih (mladih, malih oz. družinskih) podjetij in s tem razcvet zasebnega sektorja. Poleg tega ostaja fiskalni sistem z visokimi davki naklonjen zgolj državnim, ne pa novo nastajajočim zasebnim podjetjem. Na reformo tega in mnogih drugih sistemov pa je vezano preživetje nacije z nizko oz. padajočo rodnostjo, visoko brezposelnostjo, begom (mladih) možganov in staranjem prebivalstva.

Pod davčnimi pritiski nenormalno obremenjenega podjetniškega sektorja se bo Sloveniji ob nereformiranem rigidnem trgu dela zgodil še dodatni beg kapitala, ki ne bo več hotel plačevati računov za zavoženo tranzicijsko politiko, ki od leta 2008 prihajajo v plačilo. S proti-reformno vlado SMC si je težko predstavljati, da bo Slovenija z visokimi davki in ceno dela tekmovala z okoliškimi državami z nizkimi davki, fleksibilnim trgom dela in cenejšo delovno silo. Prištejte k temu še primerjalno najslabše razvit slovenski finančni sektor, kjer je država z davkoplačevalskim denarjem sicer sanirala bančni sektor, a ga hkrati poddržavila. Podoben problem je poddržavljena slovenska znanost, ki zaradi proračunskega financiranja nikoli ni vstopila v tranzicijo in si delo poiskala na trgu. Namesto da bi znanost sledila nastajanju novih podjetij, ki potrebujejo inovacije, se je proračunskemu financiranju prilagodila s fetišizacijo edinega kar še zna – proizvodnjo člankov v visokotočkovanih znanstvenih revijah.

Tako izgleda Slovenija dogovorne ekonomije, državnega dirigizma, tajkunske kartelizacije in levega sindikalizma. Pravi anahronistični muzej, kamor bodo turisti iz dežel pravne države in svobodne izbire hodili na izlet, da svoje otroke opozorijo pred zablodami slovenskih politikov. Slovenija namesto političnega trga zadovoljevanja koristi različnih koalicij interesnih skupin in strank potrebuje radikalno preureditev politike in **liberalizacijo ekonomije**. Brez tega bo v kratkem času začela zaostajati za večino tranzicijskih držav in do kraja izničila boljši izhodiščni položaj. Brez reform bo Slovenija postala posmeh svoji osamosvojitvi: dežela interesnih skupin v klinču, državnega avtoritarnega odločanja, tajkunske elite in nenehnih volilnih zmag proti-reformnih levičarskih strank. Demagogija nacionalnega interesa bo nadaljevala z gradualističnim eksperimentiranjem do poslednjega Slovenca. Proti vsemu temu se zavzemamo za državljanski kapitalizem, ki bo uvedel liberalno **pogumno podjetništvo**. To izhaja iz kombinacije **konservativnosti v vrednotah, liberalnosti v ekonomiji in socialnosti v civilni družbi**. Nova konservativnost v liberalnih vrednotah je v nenehnem spoprijemu kolektivističnimi ostanki slovenske preteklosti.

Za kaj gre, nam najlepše pokaže primerjalna analiza med nemško in slovensko tranzicijo po padcu nacizma oz. komunizma. Navkljub pomembnim razlikam sta obe državi sta v tranzicijo vstopili s

popotnico monopola NSDAP oz. ZKJ na političnem trgu ter mehanizmom centralnega planiranja na ekonomskem trgu. Razlika je v tem, da so v Sloveniji neformalne institucije in omrežja preživela, država pa je ostala globoko vpletena v ekonomski trg, ki je ostal pritiklina političnega. V Nemčijo so prišli tuji investitorji in uvedli konkurenčne pritiske, v Sloveniji pa je država (p)ostala večinska lastnica podjetij, trg zaprla za tuje investicije in konkurenco ter fiskalno onemogočilo močnejši razvoj zasebnega sektorja. Medtem ko je Nemčija z denacifikacijo **uničila stare interesne skupine in liberalizirala trg**, so se v Sloveniji starim pridružile **nove interesne skupine**, ki so v navezi s svojim političnim predstavništvom in ti. socialnim partnerstvom rdečih direktorjev, nekdanjega komunističnega sindikata in vladajočih proti-reformnih levičarskih strank **korporativno blokirale trg**. Zato smo tam, kjer smo: Erhard se je naslonil na bigbangovske liberalne reforme, Mencinger pa na proslulo gradualistično keynesianstvo.

Slednjega vse do dandanes spremlja levičarska propaganda, češ da bi liberalizacija povzročila uničenje slovenskega gospodarstva in visoko brezposelnost, da mora nacionalni interes zavarovati družinsko srebrnino pred pogoltnimi tujci, da bi deregulacija znižala raven storitev itd., itd. Vse to se je v zadnji krizi izkazalo za zgodbo, ki je brez vsakega temelja – nasprotno: zato, ker Slovenija ni izvedla liberalnih reform, je bila njena kriza globlja, daljša in se bo še kar nadaljevala, dokler bomo imeli opravka z reciklažami levece na oblasti. Da bi jo za vsako ceno ohranili, poslušni levičarski mediji preganjajo čarovnice (Janša) in nenehno strašijo z zverino (neo)liberalizma. Nosilci vladnih koalicij politično-tajkunske elite in njeni kot-da-intelektualni predstavniki še vedno niso dojeli, da socializem ni prihodnost kapitalizma, ampak je kapitalizem prihodnost socializma; tudi vsak razvitejši družbeni red lahko nastane le na postopnem nadgrajevanju in preseganju kapitalizma. Omenjeni nosilci še vedno niso – in bati se je, da nikoli ne bodo – zapopadli, da ne potrebujemo socialistične, temveč **podjetniško revolucijo**. Šele ta bo dokončala delo, ki je bilo pred četrto stoletja opravljeno z demokratizacijo in osamosvojitvijo Slovenije. Civilna družba se mora preprosto otresti jeklenega birokratskega oklepa države, državljani pa povrniti svoje pravice svobodnih državljanov. Slovenski državi je pod vladavino levece preostala le še legalnost, demokratična legitimnost pa je prešla na zahteve po liberalnih reformah. Pa še ta preostanek legalnosti je prej krinka egoističnih interesov vladajoče reakcionarne elite, katere figov list moralizirajoče metafizike slabo prekriva njeno tajkunsko naravo. Če kaj, potrebujemo novo državljansko fronto, ki bo pokazala, da volja ljudstva ne podpira več absolutistične paternalistične države, ki nas duši na vsakem koraku.

Smo za vitko in poceni državo

Kar nam je storiti, je v svojih slavnihih spisih o ameriški demokraciji že sredi 19. stoletja opisal Alexis de Tocqueville: »v Ameriki se uprava ne vmešuje več tako rekoč v nič, posamezniki pa, s tem da se združujejo, počnejo vse«. To je program **vitke države in krepke zasebne pobude**, katere ključni nosilec je lahko slovenski srednji razred. Toda slovenska socialna struktura se je v zadnji finančni krizi – z odločilno pomočjo levih vlad (Pahor, Bratušek, Cerar) – zelo spremenila: srednji razred je kopnel kot Triglavski ledenik in namesto romboidne (močan srednji sloj ter malo bogatih in revnih) smo dobili piramidalno družbeno strukturo (malo bogatih, šibak srednji sloj in vse več revščine). Razmere družbene, politične, ekonomske in kulturne krize Slovenijo postavljajo v položaj »weimarske republike«: ni niti gospodarskega razvoja niti politične stabilnosti niti demokratičnega konsenza. Nož v hrbet prvi slovenski republiki – glede na ustavni izvor jo imenujmo »podvinska« - so porinili sami osamosvojitelji s Kučanom na čelu.

Kot da bi se socialistična prevara podvinske republike povezala s tistim, kar je Freud razumel kot brezupno perverznost Slovenca. Svoj čas je namreč oče psihoanalize odklonil samo možnost, da bi analiziral nekega Slovenca: brez resnejše analize je ugotovil, da ga Ime-Očeta, se pravi Zakon, ne zavezuje, da je njegova nemoralnost brezmejna, da je nagnjen k brezštevilnim oblikam goljufanja, obenem pa zavezan podivjanemu sado-mazohističnemu materinskemu nadjazu, torej kaprici velikega

D drugega. Podvinska republika je odraz te libidinalne strukture: neobstoj pravne države, kriminal belih ovratnikov, korupcija itd., vse to pa povezano z nesposobno, decizionistično in moralizatorsko politiko. Namesto v podjetniške pobude, ki tvorijo samostojne posameznike, so se ogromna sredstva trošila za golo socialo, ki ustvarja državne odvisnike. Je že tako, da pri nas nikoli ni manjkalo tistih, ki jih je mogoče voditi za nos, niti ni manjkalo političnih šarlatanov Pahorjevega in Erjavčevega tipa, še manj pa je manjkalo ljudi, ki čutijo nenehno potrebo, da bi se plazili pred čemerkoli že.

Ni čas za malodušje, pa vendar: če bo šlo tako naprej kot doslej, bo Slovenija kmalu muzej ne-razvoja, ki ga bodo v opozorilo obiskovale kitajske, indijske in druge turistične skupine. Če bo ostala Slovenija pasivna, bo zgrešila prihajajočo novo tehnološko revolucijo bio-tehnologije, nano-tehnologij in univerzaliziranih 3D-printerjev. Ostala bo majhno levičarsko kolonialno področje na robu Evrope in kvečjemu bazen mladih talentov, ki jih bodo rekrutirali v EU in ZDA. To je stara Slovenija, kjer je najvišji življenjski cilj postati penzionist. To je nemočna Slovenija brez družbene vizije in zgodovinskega poslanstva. To je tragično, patetično in cinično uničevanje Slovenije, države, nad katero so leve stranke izvedle **finančni genocid in razvojni holokavst**. Sredi osemdesetih let prejšnjega stoletja je Peter Glotz v svojem »Manifestu za novo evropsko levico« zapisal, da je »evropska desnica brez zgodovinske perspektive; ima samo še poslovno«. Danes živimo v njegovi ti. dvotretjinski družbi, v kateri ena tretjina doživlja socialno degradacijo (nezaposleni, mladi, revni itd.). Pokazalo se je, da je ta družba proizvod levice in ne desnice, da ima takšna levica le še klavrno zgodovino, liberalna sredina pa gospodarski razvoj in družbeno blaginjo.

Oba koncepta se danes soočata v Sloveniji in tehtnica je še vedno na levi strani; ne sme zanihati v novo desno skrajnost, temveč se stabilizirati na sredini. Na volitvah zmagujejo programi velike drage države, njenega legalnega nasilja nad civilno družbo, keynesianizma, korporativizma, omejenega trga, skrbništva, kolektivnih vrednot, progresivnega obdavčenja in visokih davkov; **izgubljajo programi vitke in poceni države, avtonomne civilne družbe in svobodnega posameznika, trga, moralnih vrednot, države blaginje kot varnostne mreže, razvojno usmerjene sociale, enotne davčne stopnje in nizkih davkov**. Zakaj? Zato, ker so državni odvisniki v večini in tem nikoli ne bo prebilo, da država omejuje svobodo in samostojnost posameznika, s tem pa uničuje prihodnost novih generacij. Aktivna civilna družba je vendarle najprej prostor za neobrzdana rast številnih podjetniških poganjkov, ki jih ne sme s svojim vmešavanjem zamoriti država. In prav to slovenska država pod levico počne: ubija podjetniškega duha in zapravlja entuziazem mladine. Slovenska država uničuje razvoj posameznikovih vrlin poštenosti, odgovornosti, pravičnosti, poguma, trdnosti, varčnosti in nenazadnje – enakih možnosti. **Ni bolj socialno pravičnega programa kot je liberalni, kjer se socialne naložbe uresničujejo na trgu, v partnerstvu med vlado in civilno družbo pa se razvije upravljanje s tveganjem. Zato tudi ni bolj delavske stranke kot je tista, ki ima liberalni program dela.**

V Sloveniji morajo reformne stranke pridobiti nosilno večino. Ta **nova sredina** mora nagovoriti največjo neformalno slovensko ne-stranko neopredeljenih ne-volivcev. Iz korenov bo zato veljalo spremeniti perspektivo gledanja, kjer se slovenska boljša prihodnost ne končuje v murgelskih brezpotjih, marveč začenja s trdnimi in gospodarsko učinkovitimi liberalnimi vrednotami. Šele takšna politična večina bo Slovenijo res uvedla v EU na kraju najbolj razvitih držav. Zato sredina potrebuje Ljudsko fronto, še več, osvobodilno fronto, ki bo Slovenijo odrešila nesposobnih levih vlad. Duh te fronte bo dajala nova mladina, vsi tisti z znanjem nabiti prekeri, ki se skozi mesece prebijajo s priložnostnimi deli. Na te je levica poslala mesečnega Luko. Če mu uspe, bo za podjetniške podvige izgubljena še ena generacija, ki se bo opijala v iluzijah socialistične utopije. Mi nasprotno predlagamo tržno katarzo, očiščenje in pomlajenje Slovenije. Mlada Slovenija mora vstati proti stari. Ko se bo to zgodilo, bomo praznovali drugačen dan mladosti, slovenski dan mladosti.

Smo za prosti trg

Čeprav je pojem liberalizma varljivo preprost, je v izhodišču vendarle spoznanje, da je v njem videti **uveljavljanje svobode v vseh oblikah**. Uveljavitev ekonomskega liberalizma oblikuje civilno družbo, ki je samo-regulirana – ne s politično pogodbo, temveč s trgom kot regulatorjem družbe. Družbi ne morejo več – tako kot v Sloveniji – vladati politika, pravo in spopad, ampak trg, ločen od sleherne oblike politične avtoritete. Trg namreč nasproti formalnim in hierarhičnim likom vladne in administrativne avtoritete udejanja tako rekoč samodejna prilagajanja, prenose in redistribucije, ne da bi kakršnokoli vlogo igrala volja posameznikov in še posebej politikov. Tudi v Sloveniji – če nočemo, da jo vzame hudič – bo moralo sedanjemu obdobju gospodovalnih političnih avtoritet nujno slediti obdobje gospodstva **neutrnalnih mehanizmov trga**. Vzpostaviti velja oblast nevidne roke trga, ki je po naravi nevtralna, ker ni posebljena. V Sloveniji morajo večinsko podporo dobiti tiste sile, ki si prizadevajo za takšen abstrakten način družbene regulacije, za politično superiornost trga. Ali kot to pove Milton Friedman: »Cene, ki izhajajo iz prostovoljnih transakcij med kupci in prodajalci – skratka, na prostem trgu – so zmožne uskladiti dejavnost milijonov oseb, od katerih vsaka pozna le svoj lastni interes, tako da se zato položaj izboljša... Sistem cen opravlja to nalogo ob odsotnosti slehernega usmerjanja iz središča in ne da bi bilo potrebno, da ljudje govorijo drug z drugim ali celo da drug drugega ljubijo... Ekonomski red je nenavadni pojav, je nenačrtovana in nehotena posledica dejanj velikega števila oseb, ki jih vodijo njihovi interesi«. K temu velja danes dodati, da se vse bolj odpira možnost demokratičnega internetnega načrtovanja, ki dopolnjuje temeljno naravo trga in lahko preseže svojo eksperimentalno fazo.

Čeprav je Slovenija izšla iz kolektivističnega sistema monopolnega političnega trga, zgodovina ni opravičilo. Slovenija se je napotila na Zahod, a ne zato, da bi sodelovala v razmerju center-periferija na strani slednje. Zahod pomeni udejanjanje ideala svobode in avtonomije državljanov tako, da so družbena razmerja depersonalizirana, ne pa da je vse odvisno od uslug raznih Milanov, Mirotov, Karlov itd. Prav trg ponazarja proti-hierarhično organizacijo in način odločanja, v katerega ne posega noben politični oz. državni namen. Načelo individualne avtonomije zanika vse absolutne suverenosti: ni nobenega velikega gospodarja ljudi in stvari in osrednjemu mestu oblasti je namenjeno, da je prazno, saj trg v osnovi zavrača vsa osebna ukazovanja in vse monopole; vse, kar ustvarja monopolne strukture in piramidalno shemo dohodkov na način 1: 99%, ni združljivo s prostim trgom. Liberalizem je **kultura**, ne pa neka doktrina – kultura modernega sveta na delu, ki ustvarja pogoje za svobodo in napredek.

V tem smislu Adam Smith odstira skrivnost bogastva razvitih družb - razlog za to je našel v egoizmu posameznikov: »Svoje večerje ne pričakujemo od mesarjeve, trgovčeve ali pekove dobrotljivosti, temveč prav od skrbi, ki jo posvečata svojim interesom. Ne nagovarjamo njune človečnosti, temveč njun egoizem; in nikoli jima ne govorimo o svojih potrebah, vedno pa o njihovi koristi«. Gre za banalno dejstvo, da vezivo družbe predstavlja to, da mora vsakdo piti in jesti, zato so temelji družbe v ekonomiji in ne v politiki – še pri demokraciji je trg njena gibalna sila. Tudi v Sloveniji ne potrebujemo nobene velike države, ki se politično vpleta v vse družbene pore, in nobenega vedno znova recikliranega levičarskega utopičnega mišljenja: zdrava ekonomija sama na sebi v glavnem razreši vprašanja politike in urejanja družbe. Vsaka ekonomija, ki ni funkcionalna in doživlja usodne finančno-gospodarske krize, ni zadovoljujoča, ker je preveč kaotična in destruktivna za ljudi in okolje.

Za Smitha je civilna družba trg, ki ponuja enake možnosti. Vsak monopol, še posebej politični, kakršnega so v Sloveniji leve stranke razvile v zadnje četr stoletja, je škodljiv: »Monopol zato, da bi dal prednost interesom majhnega razreda ljudi, prizadene interese vseh drugih...«. Zanj so monopoli nadaljevanje despotizma in privilegijev z drugimi sredstvi. Monopoli so utelešenja in vir slehernega zla v družbi, naj gre za politični monopol slovenske levice ali za politično-ekonomski monopol njenih (para)državnih in tajkunskih podjetij. V Sloveniji bi morali preobrniti tradicionalno reprezentacijo družbenih hierarhij in koristnosti: »Delo nekaterih izmed najbolj spoštovanja vrednih razredov družbe ne daje nikakršne vrednosti... Suveren, denimo, tako kakor tudi drugi civilni in vojaški uradniki, ki

služijo pod njim, so neproduktivni delavci«. Ta Smithova razlika med produktivnim in neproduktivnim delom ima pomembno politično vsebino. Je namreč temelj razlikovanja med civilno družbo in državo. **Ker država porablja delo in denar, ne proizvaja pa nobenega kapitala, jo je treba omejiti.** Država je v nekaterih pogledih sicer koristna, toda zmanjšati jo je treba na minimum, da ne bi preveč posegala v gospodarsko življenje. Smith je znova prepričljiv: »Ko vladarji in ministri razglašajo, da nadzorujejo gospodarstvo zasebnikov, gre za suvereno nedoslednost in skrajno domišljavost... vedno, brez izjeme, so prav oni največji potratneži v družbi. Naj nadzorujejo samo svoje stroške, pa bodo lahko počivali brez strahu, da zasebniki ne bi poravnali svojih. Če se njihovim potratam ne posreči uničiti države, potlej je potrate drugih ne zasebnikov ne bodo nikoli uničile«.

François Quesnay dodatno pojasni liberalni laissez-faire. Suveren naj bi mu potožil, da je njegovo dolžnost težko opravljati, sam pa se z njim ni strinjal. Suveren ga je zato vprašal: »E, kaj pa bi delali, če bi bili kralj?« Odvrnil mu je, da bi najprej na hitro sprejel cel paket liberalne reformne zakonodaje, potem pa ne bi več nič delal. Suveren ga je spet vprašal: »Kdo pa bi vladal?« Quesnay je odrezav: »Zakoni.« To pomeni, da se mora tudi slovenska vlada tem zakonom po njihovem sprejetju umakniti in ne sme več posegati v tržni red družbe. To pa hkrati ne pomeni, da mora biti vlada nedejavna: »Vrtnar mora odstranjevati mah, ki škoduje drevesu, skrbeti pa mora, da ne poškoduje skorje, preko katere drevo prejema sok za rast«. Vladna funkcija po njem sestoji v obrambi svobodne konkurence in družbe lastnikov, vloga države pa je zmanjšana na servis državljanov, ki ničesar ne onemogoča. **Zato je dovolj majhna in dejavna vlada, ki poceni državo in zato kar se da zniža davke.**

Smith se s tem strinja: naloga takšne vlade je obramba pred nasiljem, varovanje pred krivicami (pravna država), ohranjanje trga in izvajanje tistih del, s katerimi se zasebni interes ne bi nikoli ukvarjal, ker ne dajejo dovolj velikega dobička (izobraževanje, infrastruktura ipd.). S tem vlada pomaga graditi tržno civilno družbo in širiti trg, ki ni vezan zgolj na slovensko ozemlje: tržni prostor mora agresivno širiti slovenska gospodarska diplomacija in večji kot je v primerjavi z geografskim prostorom, bogatejša bo Slovenija. Temu v prid je treba kar se da hitro uvesti **ekonomsko razumevanje politike in deteritorializacije slovenskega gospodarstva z novimi trgi.** S tem gre z roko v roki splošna privatizacija podjetij, pridobitev odgovornih lastnikov in pospešek razvoja zasebnega podjetništva. Ali kot pravi William Petty: »tisti, ki se ukvarjajo s politikom, ne da bi poznali strukturo, anatomijo družbenega telesa, izvajajo obrt, ki v enaki meri temelji na domnevah kakor zdravilstvo starih žensk in padarjev«. Resnični prostor družbene socializacije je trg, ne država. V moderni civilni družbi in okviru pravne države je trg patria communis obstoja slovenstva. **Civilna družba je izraz potreb, država pa v najboljšem primeru nujno zlo.** Poglavitni rezultat opustitve klasičnega levičarskega keynesianskega (mencingerjanskega) gradualizma v Sloveniji bi bil fantastično zmanjšanje davkov in obremenitve plač, kar bi vsakomur pustilo glavnino sadov njegovega dela. Slovenska država je doslej svojim državljanom dobesedno kradla denar in čast, ki jim pripada zaradi njihovega trdega dela. V novi ureditvi pa bi ostalo več kot dovolj tudi za popraviljanje neenakosti in razvojno socialno državo.

Smo za odprto družbo

Liberalizem so v preteklih sto letih večkrat razglasili za mrtvega. Vmesna pozicija med konservativci in socialisti je bila za ene in druge neznosna: liberalci se niso imeli ne za konservativce ne za socialiste. V nasprotju s konservativci so zagovarjali družbene reforme, v nasprotju s socialisti pa niso verjeli v utopično enakost kot najvišjo vrednoto. Čudežnega leta 1989 se je z demokratičnimi revolucijami zgodil hipni preblisk **odprte družbe**, ki sta jo pred in za tem v svoje okove zaprla desni in levi korporativizem. Vprašanje liberalnih družbenih reform je ostalo odprto – tudi danes namreč konservativizem nima ponuditi ničesar novega, socializem pa je navkljub poskusom obuditve mrtvo truplo. Celo več, v zadnje četrto stoletje se je bolj kot kdaj koli prej pojavila nevarnost totalitarne demokracije, grožnja, ki jo individualizmu predstavlja vladavina množične demokracije v obliki tiranije večine.

V 19. stoletju, ki velja za zlato dobo klasičnega liberalizma, se je lahko Angležu, ki je spoštoval zakone zgodilo, da je umrl, ne da bi kdaj koli opazil državo. S prvo svetovno vojno pa je sprožen nepovratni proces, ko so ljudje začeli čedalje bolj služiti državi; ta je vse širše zajemala podatke, izdajala dokumente, potne liste, se začela vmešavati v čas, tako da so ljudje morali poleti začeti vstajati prej itd. Vojna je pospešila državni intervencionizem v gospodarstvo in namesto kolikor toliko prostega trga smo dobili dirigiranega. Ob veliki gospodarski krizi leta 1929 so bili vsi upi položeni na oltar močne aktivne države, ki je koncept omejene vlade in pravne države ujela v spone avtoritarizma. Keynesianska paradigma je v svetovnem merilu – ne pa v Sloveniji – zašla tam nekje proti koncu sedemdesetih let prejšnjega stoletja: liberalna prvoborka je bila, morda paradoksnost, prav Nemčija, ki ji je počiščen teren po propadu nacizma omogočil odpravo nadzornih mehanizmov nad gospodarstvom in povojni ekonomski čudež. Pri tem ne gre samo za obrambo ekonomske svobode: ta je tesno povezana s pomenom osebnih svoboščin, svobodo govora in različnih življenjskih stilov (R. Nozick).

S tem se liberalizem vrača k svojim koreninam: klasični liberalci si svobodnega posameznika in odprte družbe niso mogli predstavljati brez institucij **zasebne lastnine in prostega trga**. Slednje je načelno edino znano nenasilno sredstvo koordinacije gospodarske dejavnosti v kompleksni družbi. Noben politični sistem, ki pušča lastninske pravice in temeljne svoboščine diktatu vsakokratne politične večine, si ne zasluži liberalnega pridevka. Zato so že klasični liberalci opozarjali na ohranitev nujne povezave med pravico do lastnine in osebno svobodo. Milton Friedman pa je temu dodal še koncept **liberalne socialne države**, kjer bi s pomočjo negativne dohodnine revnejšim slojem avtomatično povečali dohodek. Takšna država mora zagotoviti vsaj minimalne socialne storitve, izoblikovani pa so bili tudi predlogi, da bi socialno državo razbremenili tako, da bi z davčnimi olajšavami in vavčerji ljudi usposobili zato, da ti ne bi več bili odvisni od birokratskih uslug države. Tako bi se lažje uveljavil spontanejši družbeni red, o katerem so liberalci razmišljali od škotskih razsvetljencev do Hayeka.

Ne glede na vse kritike z leve in desne so bili prav liberalci tisti, ki so poudarjali naslednjo povezavo: če je moja svoboda, svoboda mojega razreda, sloja ali naroda odvisna od revščine drugih ljudi, potem takšen sistem ni ne pravičen ne moralen (I. Berlin). Prav tako so liberalci nenehno izpostavljali problem države-varuške, ki naj bi boljše od ljudi vedela, kaj je za njih dobro: konservativci in socialisti so se vselej postavljali, da vedo, kaj je dobro za ljudi, da bi lahko še naprej ignorirali njihove želje; še več, ljudi velja po njihovo prisiliti v njihovo dobro, ki ga v svoji slepoti ne vidijo. Zmagoslavje despotizma je pripraviti hlapce k temu, da se imajo za svobodne, dejansko pa zato niso nič manj hlapci države. Konservativec nasploh ne nasprotuje državni prisili in samovolji oblasti, če ta svoja sredstva uporablja za to, kar razume kot upravičene namene. Vlada naj bo v rokah etičnih politikov, zato ni nujno, da jih omejujejo togi zakoni. Tudi socialisti prav malo skrbijo za problem, kako omejiti moč oblasti – bolj ga zanima, kdo jo ima v rokah. Konservativci in socialisti zagovarjata enako stališče, po katerem imata oba pravico vsiljevati svoje vrednote drugim ljudem.

Prvim in drugim je Hayek (Individualism and Economic Order) odgovarjal z naslednjimi besedami: »Glavna odlika individualizma, za katerega so se zavzemali Adam Smith in njegovi sodobniki, je, da je sistem, v katerem lahko slabi ljudje naredijo najmanj škode. Je družbeni sistem, katerega delovanje ni odvisno od našega iskanja dobrih ljudi za njegovo vodenje ali pa od tega, da bi morali vsi ljudje postati boljši, kot so sedaj, marveč jemlje ljudi v vsej njihovi pestrosti in kompleksnosti – včasih dobri, drugič slabi, včasih inteligentni, in še bolj pogosto neumni«. Cilj svobodne družbe – za razliko od slovenske – je **največja možna omejitev vladanja ljudi ljudem in razširitev vladavine zakonov nad ljudmi**. Imperativ liberalizma je družba, v kateri naj država dopušča osebni pobudi največji možen manevrski

prostor, vladajoča elita ima iste obveznosti, prepovedi in pooblastila kot običajni državljani, privilegiji in diskriminacija pa so zvedeni na najnižji možni minimum. Temu v prid je treba minimalizirati državne posege v zasebno sfero in maksimirati razširitev le-te na škodo države.

Kaj hujšega! V Sloveniji so vse močnejši zagovorniki »demokratskega socializma«, ki so sicer takoj pripravljeni obsoditi stalinizem 20. stoletja, so pa prepričani, da je mogoče sprejeti bistvene lastnosti sovjetske oziroma kardeljansko-samoupravne ekonomske ureditve, obenem pa ohraniti individualne svoboščine. Seveda je takšno stališče utvara: že samo zgodovina omenjenega stoletja bi potrdila, da med ekonomijo in politiko obstaja tesna povezava in da zato lahko koeksistirajo zgolj nekatere ekonomske in politične ureditve. Socialistična družba – četudi v svoji utopični različici lesenega železa: »demokratskega socializma« - ne more biti demokratska in ne more zagotoviti individualne svoboščine. Če kaj, je ravno preteklo stoletje pokazalo, da ima ekonomska ureditev pri doseganju odprte družbe dvojno vlogo: 1) ekonomska svoboda je sama po sebi element širše dojete svobode, zato je cilj sama zase; in 2) ekonomska svoboda je nujni pogoj pri doseganju politične svobode (M. Friedman).

Kot smo že večkrat poudarili, igra ekonomska ureditev kot sredstvo za doseganje politične svobode zelo pomembno vlogo pri koncentraciji ali razpršitvi politične moči. Kompetitivni kapitalizem, ki zagotavlja ekonomsko svobodo, razvija politične svoboščine, saj **ločuje ekonomsko od politične moči** tako, da delujeta ena proti drugi. Vsa človeška zgodovina priča, kako je edina družba, ki se ponaša s politično svobodo družba, ki se opira na prosti trg. Nota bene: politična svoboda se pojavi s prostim trgov in razvojem kapitalističnih institucij. Skratka, kapitalizem je nujni pogoj za politično svobodo, ne pa zadostni – kar znova dokazuje zgodovina Nemčije, Italije, Španije ali Japonske v preteklem stoletju. Možno je, da imamo kapitalistično ekonomsko ureditev, medtem ko je politična ureditev nesvobodna – zadnji primer: Kitajska in ti. »kapitalizem azijskih vrednot«. Toda celo v naštetih primerih so (bili) državljani svobodnejši od tistih v totalitarnih državah, kjer denimo, nacistična Nemčija in komunistična Sovjetska zveza izkazujeta popolno prepletenost ekonomskega in političnega totalitarizma. Kapitalizem, zasebna lastnina in pravna država brzdajo politično oblast; in liberalne politične reforme v smeri laissez faire so vselej izboljšale ekonomsko stanje širših ljudskih množic. Kolikor le mogoče svobodni trg je ključni element svobode – brez tržnega mehanizma politične svobode ni.

Liberalci v tem problemu družbene organizacije vidimo rešitev, ki slabim ljudem preprečuje, da bi delali škodo, dobrim pa omogoča, da delajo dobro. Ključni problem družbene organizacije je usklajevanje ekonomske dejavnosti velikega števila ljudi. To je mogoče usklajevati le na dva načina: 1) skozi centralno usmerjanje (temu bi danes levičarski entuziasti pridodali črko e), ki tako ali drugače vključuje uporabo prisile desne ali leve totalitarne provenience; 2) skozi prostovoljno sodelovanje ljudi na trgu, kjer menjava omogoča usklajevanje brez prisile. Zato je učinkovitemu modelu družbe, organizirane s prostovoljno menjavo, ime **svobodna zasebna podjetniška menjalna ekonomija** (free private enterprise exchange economy). Ker menjava poteka s pomočjo denarja, je sodelovanje individualno ali kooperativno in prostovoljno pod dvema pogojema: 1) da so podjetja v zasebni lasti, tako da so pogodbene stranke posamezniki; in 2) da so posamezniki svobodni pri tem, ali bodo v menjavo prostovoljno stopili.

Dokler se bo menjava odvijala svobodno, toliko časa tržna organizacija ekonomske dejavnosti preprečuje vmešavanje v posle drugih: potrošnik je zaščiten pred prisilo prodajalca, saj lahko izbira, od koga bo nakupoval; prodajalec je zaščiten pred prisilo potrošnika, saj lahko prodaja drugim potrošnikom; in delojemalec je zaščiten pred nasiljem delodajalca, saj si sam lahko izbere, pri kom bo delal. Trg te funkcije opravlja brezosebno, kar je razlog ugovorov z leve (pa tudi desne). Ljudem daje,

kar potrebujejo in ne tega, kar neka konservativna ali socialistična elita na oblasti misli, da bi si morali želeli. Če trg deluje brez vmešavanja politične oblasti, pa to ne pomeni, da jo velja anarhistično odpraviti. Oblast je potrebna pri določanju pravil igre, pri uveljavljanju dogovorjenih pravil in pri razsojanju. Ne glede na to opravilo politične oblasti trg zelo omeji število problemov, ki jih je potrebno rešiti s političnimi sredstvi, s čimer zmanjšuje obseg vpletanja oblasti. Ali kot to lepo pove Friedman (*Capitalism and Freedom*): »Največjo grožnjo svobodi predstavlja moč prisile, pa naj bo ta v rokah monarhov, diktatorjev, oligarhije ali vsakokratne večine. Če hočemo ohraniti svobodo, je treba v največji možni meri omejiti takšno koncentracijo oblasti ter s sistemom preverjanja in ravnovesja razpršiti in porazdeliti tisto oblast, ki je ni mogoče odpraviti, hkrati pa krepiti elemente neposredne demokracije. Ker tržišče odtegne organizacijo ekonomskih aktivnosti nadzoru politične oblasti, s tem odpravi ta vir moči prisile. Na ta način postane ekonomska moč sredstvo za preverjanje politične oblasti in ne njena podpora«.

Slovenija je neposredni dokaz za to, kaj nastane, če si politična moč vzame še ekonomsko. Namesto da bi bila ekonomska moč ločena od politične in s tem nadzorovala ali celo nasprotovala politični moči, slovenski državni kapitalizem z državnim lastništvom, intervencionizmom in ekonomsko politiko ustvarja veliko koncentracijo moči: iz nekdanjega državnega socializma smo se preselili v avtoritarni tajkunski kapitalizem. Slovenski državljani pa niso tako različni od drugih, da si ne bi želeli svobodno, toda velika potratna država jih sili v obup in apatijo. In slovenski liberalci jim stojimo ob strani, ko razglašamo, **da je minimalna država najobsežnejša država, ki je lahko upravičena**. Vsaka obsežnejša krši pravice ljudi, pa naj se še tako prikazuje kot najboljše sredstvo za dosego distributivne pravičnosti. Pro-državna propaganda zna biti učinkovita, ker igra na dejstvo, da si svoboda in enakost pogosto oporekata. Več enakosti naj bi impliciralo manj svobode in obratno. A temu še zdaleč ni tako, saj nimamo opravka z zero-sum-game. Konceptualno je pač tako, da si konservavec prizadeva za več svobode in manj enakosti, socialist za več enakosti in manj svobode, liberallec pa hoče **tako več svobode kot več enakosti**. Če ima politika pri konservativcu in socialistu prednost pred ekonomijo, je pri liberalcu ravno nasprotno: ekonomija posameznike obravnava kot tekmece, medtem ko politika ljudi deli na prijatelje in sovražnike. Za liberalca tudi politike ni mogoče definirati s prijatelji in sovražniki; politika je zavestna umetnost pogajanj in iztržkov, se pravi tistega, čemur v teoriji iger pravijo non-zero-sum-games. Nenazadnje, medtem ko liberallec išče pragmatične rešitve, konservavec in socialist probleme za vsako ceno ideologizirata.

Liberalne ideje so torej preproste: 1) ločenost ekonomske in politične sfere; 2) spontan, vzajemno adaptiven družbeni red; 3) posameznik kot ključna referenca družbe, kjer o njegovih dosežkih govorijo zasluge, talenti in delo, ne pa spol, religija, družbeni sloj ipd.; 4) prostovoljna menjalna razmerja med svobodnimi posamezniki, posredovana s trgom; in 5) pravna država oziroma vladavina zakonov, ki so formalni in proceduralni. Glede prvenstva med svobodo in enakostjo je odločitev jasna: **svoboda** je na prvem mestu, saj družbi omogoča največ možnosti, o vsem ostalem – denimo, o vrednotah enakosti, pravičnosti in učinkovitosti – pa se je mogoče dogovarjati. Edino o čemer se liberalci ne moremo dogovarjati, je načrtno ohranjanje socialistične države, ki pod prozorno pretvezo socialne pravičnosti državljana reducira na otroka, ki ga za roko vodi od rojstva do smrti – ne da bi ga vzgojila, ampak da bi ga zadušila. Kapitalizem je skupaj z minimalno državo v primerjavi s tem manjše zlo, saj je to sistem, v katerem sta politična in ekonomska moč razpršeni, posameznik pa ima največ alternativ. Država je pač nepogrešljiva, vendar vselej škodljiva: če pa brez države ne moremo, ker ne sprejemamo anarhističnih utopij, je treba domet politične moči vseeno zmanjšati na minimum. Torej – **ali liberalna minimalna država individualnih možnosti ali socialistična paternalistična država**, ki skrbi za svoje državljane

kot da so večno mladoletni. To skrbništvo velja razkrinkati, kajti svobodnega slovenskega državljana ponižuje v položaj zaščitene osebe.

Vsak korporativizem, naj bo konservativni ali socialistični, krepi državno birokracijo in slabi svobodo. Jedro liberalnega programa so izboljšave in spremembe, ki v izplenu nudijo bogato pogrnjeno mizo, ob kateri je dovolj prostora za vsakogar. To je mogoče doseči s *krčenjem države* in preusmerjanjem k oživiljanju zasebnih in civilno-družbenih pobud. Ali drugače: to je mogoče doseči z zmanjševanjem velike potratne državne birokracije, ki svoj obseg in vpliv širi tako na račun parlamenta, še bolj pa na račun državljanov. Slovenska državna birokracija, ki je zasedla tudi vlado, izrablja stoletno slovensko korporativistično tradicijo, da še naprej oži obseg dejanske svobode državljanov. V nasprotju s to zahojeno tradicijo je novi slovenski liberalizem gibanje, v katerem prepoznavamo nove možnosti za vse pokončne ljudi, ki si upajo nase vzeti odgovornost svobode.

Smo za **NOVO PRIHODNOST**

Leta 1973 je William Harcourt zapisal tole poučno misel: »Svoboda ni v tem, da druge pušiš storiti, kar ti misliš, da je prav. Razlika med svobodno vlado in vlado, ki ni svobodna, je načeloma tale – da vlada, ki ni svobodna, posega v vse, kar more, svobodna vlada pa ne posega v nič, razen v kar mora. Despotska vlada poskuša vsakogar prisiliti, da dela, kar ona hoče, liberalna vlada pa poskuša – do koder ji dovoljuje varnost družbe – vsakomur omogočiti, da dela po svojih željah«. Če znamo brati, v zgornjem navedku najdemo tudi razliko med slovensko in liberalno vlado: vse dosedanje slovenske vlade so prakticirale socialni avtoritarizem, birokratsko samovoljo, hiper-produkcijo zakonov, ki prepovedujejo, in despotske davčne obremenitve. Opravka imamo torej z ne-svobodnimi proti-liberalnimi vladami, ne pa s svobodnimi liberalnimi vladami. Velikost slovenske vlade raste iz leta v leto, z njo vred pa tudi nadzor nad civilno družbo, iz katere so s svojim bojem za redistribucijo k državi pripuščene le določene privilegirane interesne skupine. V nasprotju s tem so pravice posameznika vselej pravice proti državi. Gre za dolžnost ne-poseganja in nevmešavanja države, zato je v tem smislu liberalna vlada vselej **omejena vlada**.

Leta 1991 smo si Slovenci priborili samostojno državo, ki je ponudila temeljni okvir za svobodo posameznika. Toda leto 1 te svobode še ni nastopilo: Slovenci so rojeni svobodno, a glej, povsod ležijo v verigah lastne države. Morda bi zato morali obuditi mit zgodbe z naslovom »Pod svobodnim soncem«: mi vsi smo Iztoki in bi se morali kot davkoplačevalci upreti državi. Ne plačujmo davkov, dokler resno ne znižate števila državnih birokratov in dokler radikalno ne pocenite države. Če so v ZDA leta 1776 na zastavo svobode zapisali no taxation without representation, v Sloveniji leta 2016 zapišimo: **nobenih davkov brez cenejše države**. Takšno stališče izhaja iz metodičnega nezaupanja v državo in sposobnost slovenskih vlad, da znajo pametno porabiti naš davkoplačevalski denar. Toda v Sloveniji je vse preveč ljudi odvisno od države in njene pomoči. Vlade te države namreč demonizirajo zasebni sektor, steber gospodarskega razvoja države in posameznikove svobode. Kar velja na oni strani Karavank, ne velja na tej: zdrava kmečka pamet nalaga, da je zasebna pobuda posameznikov tista, ki razvija podjetništvo, nova delovna mesta in tuje investicije. Vendar – če je takšen liberalizem, ki povezuje svobodo in napredek, uradna ideologija zahodnega sveta, je socializem še vedno uradna ideologija Slovenije pod hegemonijo tranzicijske levice.

Rečeno s Tocquevillom: odprto ostaja, ali bomo imeli republiko blaginje ali revščine, zakonov ali brez-zakonja, republiko, ki priznava in ščiti pravice posameznikov v civilni družbi, ali republiko, ki te pravice

omejuje in ogroža – z eno besedo: **liberalno ali zatiralsko republiko**. Ta problem so mnoge zahodne – pa tudi vzhodne - države z liberalnimi reformami rešile že pred desetletjem in več, zato tam blaginja nenehno raste. Zadnje finančne krize ni bilo posebej čutiti, saj je gonilna sila reformiranih skupnosti enakost pogojev. V Sloveniji pa imamo demokracijo brez tistega, kar jo dela koristno: imamo samo toliko kapitalizma, da vidimo škodo, ki jo prinaša, ne poznamo pa koristi, ki jih lahko da. Eno so otipljive koristi, toda ljudem se vseprisotna velika država in tajkunska ekonomija upira tudi zato, ker sta v podpori ena drugi obe nelegitimni, uzurpatorski in zatiralski. Svoboda države s seboj nosi ne-svobodo civilne družbe, razen v nekem pomembnem delu: tajkunski del civilne družbe je privatiziral državo in medije v korist lastnih interesov. Proti svojim nasprotnikom tako izrabljajo tako policijo, varnostne službe in medije: montirani histerizaciji javnosti sledi javni linč, ki nima ničesar skupnega s pravno državo, utemeljeno obtožbo in sodbo.

O podobnih razmerah, kjer se vlada podreja željam ljudstva in parlamenta, obeh prepreženih z vpitjem histeričnih medijev, v Federalistu št. 71 piše že Alexander Hamilton: »Vem, da bi bila za nekatere najbolj priporočljiva tista izvršna oblast, ki bi se hlapčevsko podredila željam ljudstva... . Da mora mnenje ljudstva, kadar je pretehtano in zrelo, usmerjati ravnanje tistih, ki jim zaupa svoje zadeve, izhaja iz same vzpostavitve republikanske ureditve; vendar republikanska načela ne zahtevajo, da se morajo podvreči najmanjši muhi ljudskih strasti ali da takoj ustrezajo vsem trenutnim nagibom, ki jih množici podtikajo premeteni ljudje, ki podpirajo njihove predsodke, da bi izdali njihove interese«. Skratka, ljudstvo se pogosto moti, ker ga obdelujejo mediji, razni pretkani paraziti, pohlepneži in pridaniči. V takšnem primeru se moramo (tako kot že več kot desetletje počnemo liberalci) spopasti s trenutno zмотo ljudi, tudi za ceno nenaklonjenosti, hkrati pa poskušati oblikovati neodvisne pluralistične civilno-družbene vire informiranja. Tudi vlade se pogosto motijo: ni dovolj, da imamo vlado, ki izhaja iz suverenosti ljudstva; za liberalno družbo je nujna pozornost državljanov za vse, kar ogroža svobodo in zasebni podjetniški interes. Ta nadzor kulminira v zamenjavi vlade, ki uveljavlja demokratični despotizem in ima svoje državljane za ovce. Nismo ovce, zato se je treba upreti pritisku vladnih trobil, ki terjajo, da prilagodimo svoje ideje večni in samovšečni – po slovensko zaplankani - konformnosti.

Smo za podjetnost vseh

Locke je že davno opozarjal, da se ljudstvo ne podredi oblasti: oblast so ljudje postavili zaradi svoje lastne koristi in konec koncev je ta podrejena njim, ne ljudstvo oblasti. Ljudstvu ostane najvišja oblast, da odstavi in zamenja zakonodajalca, ko ugotovi, da ta deluje v nasprotju s poveritvijo, ki so jo vanj položili. Niti ni potrebna ne vem kakšna revolucija ali upor: oblast, ki se izneveri svoji poveritvi, se avtomatično sama razpusti in ljudstvo v praznini preprosto postavi novo oblast. Formalni okvir za novo pa odpre politični boj za vsebino, **kjer liberalci ponujamo svojo konservativnost v vrednotah, liberalnost v ekonomiji in socialnost v pomoči tistim, ki jih trg izključi**. Ta ponudba je hkrati kritika nestabilne in neučinkovite prve podvinske republike, ki so jo ukrojili osamosvojitelji in je opravila svojo zgodovinsko nalogo, in napoved vzpostavitve druge slovenske republike, ki bo delo nove krizne generacije. Ta generacija se je kalila pod udarci samovoljne države tranzicijske levice in šla skozi dolgo obdobje dozorevanja v politično-ekonomskih krizah. Zato je pripravljena na podjetniško družbo in svobodo, ki bo raztopila tovarišijski kapitalizem političnih povezav.

Tranzicijska leva politična elita je izčrpala vse svoje potenciale, kar kaže vlada SMC, ki je vlada gnitja, razkrajanja in razpadanja politično-tajkunskega režima. Na drugem bregu imamo slovenske podjetnike, ki so izkoriščana, tiranizirana množica ustvarjalnih ljudi, ki leži v okovih nešteto neumnih zakonskih omejitev in visokih davkov. Doslej smo bili priča zgolj obupnim poskusom liberalcev, ki jih je vsakič pregazila socialistična reakcija, oborožena s korupcijo, klientelizmom, neodgovornostjo, nerazumevanjem, neodločnostjo in medijsko histerizacijo. Tokrat bo šlo za podjetniško osvojitvev državne oblasti, kjer bo minimalna država omogočala pospešen gospodarski razvoj in blaginjo vseh –

kajti **vsí smo podjetniki**. Ekonomski bo morala slediti politična, intelektualna in moralna reforma, izhajajoča iz praktičnih podjetniških večšin in trdnih vrednot. Čas je pravi: tudi slovenski državljani si namreč postavljajo le take naloge, ki jih lahko rešijo; naloga se poraja šele tedaj – zdaj – ko že obstajajo materialne razmere za njeno uresničenje. Teren preobrata je kriza, ki se – ne glede na njeno popuščanje, ampak primerjalno s tem, kaj bi Slovenija lahko dosegla – vleče že skoraj desetletje. Ta izjemna dolgotrajnost pomeni, da so se v slovenski državi pojavila in dozorela neozdravljiva protislovja, ki jih poskuša vladajoča elita neuspešno preseči. A jih tudi ne more, saj jo omejuje ideološko-politični dispozitiv. Zgodovinsko jih lahko razreši le liberalni reformni program.

Če bi bila Slovenija večja, bi morda kdo cerarizem imenoval cazarizem: cerarizem je politika, ki v neravnotežje med delom in kapitalom poseže vmes z državo, ta pa si podvrže tako delo kot kapital. Cerarizem je nazadnjaški, ker omogoča nadaljevanje prevlade državno-strankarske birokratske inercije in gnilih neproduktivnih kompromisov. Izvedena ni niti ena omembe vredna strukturna reforma, kaj šele da bi govorili o liberalizaciji, deregulaciji in učinkoviti privatizaciji. Cerar je simbol krize vodenja; Miro je osebno že mogoče nesposoben poštenjak, vendar učinki njegovega vladanja grobo spominjajo na Curzia Malaparta (Tehnika državnega udara): »Vse v državi, nič izven države, nič proti državi«. Njegova SMC se je dvignila iz nič in se vanj vrača, vmes pa je delovala kot splavljena državna ne-politična ne-stranka: v političnem življenju imamo kakor v biološkem razen rojstev živih otrok pač tudi splave. Takšna državna ne-stranka birokratov že v izhodišču ne more narediti ničesar dobrega, razen da lahko dobro škoduje. V nasprotju s to statolatrično utopijo zato liberalci ponujamo državo v smislu »nočnega čuvaja«: pobuda je prepuščena civilni družbi, državi pa je prepuščena le vloga poroka za pošteno igro in spoštovanje pravil te igre. Na staro Platonovo vprašanje – »ali je bolje, da nam vlada najboljši človek ali najboljši zakon?« - odgovarjamo: najboljši zakon.

V okvirih svetovne finančne krize je do dodatno poglobljene slovenske gospodarske in družbene krize prišlo zato, ker je že na začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja tranzicijska levica na čelu z LDS opustila svoj liberalni portoroški program (1989) in s tem zavrla napovedano pot svobode v ekonomski zadevah, brez katere ne morejo obstajati niti osebne in politične svoboščine. Namesto prostega trga in pravne države je bila vzpostavljena državna regulacija trga in prava. Namesto meščanskega reda morale, tradicije, pogodbe, menjave, tekmovanja, trgovine, dobička, zasebnosti itn. smo dobili državni konstruktivistični racionalizem, poln monopolov, s čimer smo bili oropani svobodne izbire in zato vsi plačali ustrezno visoko ceno. Od Kardelja do Cerarja so nas levičarji hoteli za vsako ceno osrečiti, pot do sreče pa je vselej vodila prek podrejanja – ali utopičnim ciljem v prihodnosti ali raznim ekonomskim stabilizacijam v sedanjosti. Kardelj, ki je vsaj mislil, je nekoč zapisal, da človeku sreče ne more prinesiti ne Partija ne država, lahko si jo ustvari zgolj sam; mi pravimo, **da lahko le posameznik osreči samega sebe, pod pogojem, da državo potisnemo nazaj in mu naredimo prostor.**

Smo za novo družbeno pogodbo

Z uresnitvijo programa nove liberalne sredine – svobodnega posameznika, zasebne pobude, prostega trga, minimalne države – bi lahko v Sloveniji v dveh vladnih mandatih **podvojili plače** in vse nanje vezane prihodke. Pogoji za doseg takšnega cilja so preprosti: razširitev trga na vse več področij življenja, država, ki s svojo gospodarsko politiko zagotavlja priložnosti, zmanjšanje moči tistih sindikatov, ki vsiljujejo krizni status quo, na drugi strani pa močna vlada, katere naloga je uveljavitev reform, zakona in reda. Pri tem je ključno, da se nazaj potisne vsiljiva **politična država** s svojimi pretiranimi vladnimi regulacijami in posegi, okrepi pa **pravna država**, ki zagotavlja varno podlago, na kateri bodo uspevali posli, trgovina, družina, posameznik in njegova svobodna misel. Robert Nozick ne bi mogel imeti bolj prav, ko insistira, da dejansko obstajajo samo posamezni ljudje s svojimi individualnimi življenji. To hkrati implicira, da ne obstajajo neka obča načela, ki bi družbi določala posebne prioritete in vzorce urejanja: 1) legitimno urejanje obsega zgolj nenehno pogajanje na podlagi

neovirane dejavnosti v medsebojni tekmovalni menjavi; 2) edine politične institucije so tiste, ki vzpostavljajo ogrožje svobode; 3) pravice posameznika so zgoščene v sledenju lastnim ciljem, vse dokler ne posegajo v enake pravice drugih, začeniši s pravico do posedovanja lastnine in prisvajanja sadov lastnega dela pod pogojem, da je vse, kar je pridobljeno, pridobljeno pošteno; in 4) obstoj minimalne, se pravi vitke in poceni države, saj večja država posega v pravice posameznikov in jih posiljuje z vladnim načrtovanjem.

Glede slednjega je Hayek opozarjal, da smo – tako kot v Sloveniji – priča fetišizaciji demokracije: veljalo naj bi, da oblast, ki je pridobljena v demokratičnem postopku, ne more biti arbitrarna. Zadnje slovenske vlade s svojim vrhuncem v Cerarjevi vladi so dokazale, da je demokratična oblast pod vladavino homogene in doktrinarno prazne večine enako represivna kot diktatura. Opravka imamo s samovoljnim načrtovanjem in usmerjanjem družbe, z državnim upravljanjem gospodarstva in prerazdeljevanjem dobrin. To predstavlja **napad na svobodo državljanov**, da sami odločajo o svojih ciljih. Liberalci državi postavljamo meje legitimnosti delovanja, medtem ko leninski rdeči virus slovenske levičarske vladajoče elite še naprej paradira z vsemogočno državo, ki naj bi budila nove upe, v resnici pa pripravlja nove katastrofe in onemogoča razvoj demokratične skupnosti. Staroslovenski socialni demokrati in levičarski komunisti so obupno za časom in zato ne vidijo, da so doživeli idejno-politični in moralni bankrot. Če tega ne sprevidijo slovenski volivci, potem štejemo poslednje dneve slovenstva, ne da bi k temu kakorkoli dodatno pripomogla še kakšna migrantska kriza.

Mladoslavenski liberalci namesto novih utopij ponujamo realni program novih investicij in delovnih mest, saj se še kako zavedamo, da je poleg vojne nezaposlenost najbolj razprostranjena, najbolj zahrbtna in najbolj razkrajajoča bolezen Slovenije in zahodne civilizacije nasploh. Živimo v leninskem času, ki ga opiše njegova sintagma »kdo bo koga?«: na eni strani keynesiansko državno trošenje, ki naj bi na račun kolosalnih dolgov vzpodbudilo povpraševanje in s tem gospodarsko rast, na drugi liberalno zniževanje stroškov države in poslovanja in s tem povečevanje dobičkov kot gibala gospodarske rasti. To slednje bi lahko imenovali tudi podlago za **slovenski Marshallov načrt gospodarske obnove Slovenije**. Ta izhaja iz predpostavke, da gospodarstvo ne more biti slabo, slaba je lahko le vlada – ali kot je znal reči Ronald Reagan: »vlada problemov ne rešuje, jih samo povzroča«. Slovenska leva politična elita seveda stoji na nasprotnem bregu, kajti ni se sposobna dvigniti nad slepo pragmatizirano politično mišljenje. Njena kultura intelektualnih povprečnežev zna proizvesti zgolj protislovje med moralno strogostjo pred volitvami in popolno nemoralnostjo po njih. Kolateralni proizvod vladajoče neodgovornosti so stotisoči, ki jih je država od vzgoje in izobraževanja naprej spravila v povsem odvisen položaj. Ti se poganjajo za zvezami in privilegiji, ki jih deli vsakokratni »lastnik« države, in so po svoji biti neskončno daleč od samoustvarjalnih posameznikov, ki sprejemajo lastno odgovornost za oblike dobrega življenja in pristajajo na enakopravnost državljanov, na enakost možnosti.

Od tod izvirajoča politična nestabilnost, avtoritarna velika država, ki troši prek vseh razumnih meja, gospodarska kriza, ki se nadaljuje v obliki razvoja ne-razvoja, in posledice finančnega genocida nad slovenskimi državljani bi morali slednje približati **državljanski neposlušnosti**. Ta ne predstavlja militantnega dejanja ali dejanja obstrukcije, temveč ljudsko, nenasilno politično dejanje, ki je nasprotno zakonu zato, da bi zakon – in obstoječo vlado – spremenilo. Namen družbene pogodbe je zagotoviti varnost in materialno blagostanje vsem državljanom; ko teh zagotovil ni, pomeni, da pogodba ni bila spoštovana. Če trenutna brezbrizna oblast od nas terja poslušnost zakonom, bi to pomenilo, da moramo biti poslušni nečemu, s čimer se ne strinjamo, kar ni v naše dobro. To pa nasprotuje logiki družbene pogodbe – beri: ustave – katere namen je, da je v korist prav **vseh** državljanov Slovenije. Ker se dogajajo krivice, družbena pogodba opravičuje in utemeljuje državljansko neposlušnost. Prav ta je pogoj za to, da slovensko ljudstvo prekine s strategijo zimskega spanja. Vodnikovo »dramilo« je misel Thomasa Jeffersona: republika se ne more obdržati v pogojih revščine, nezaposlenosti in popolne ekonomske odvisnosti od države. Ker gre tu za oblast volkov nad ovci, »je nekaj upora tu in tam dobra reč – v svetu politike je nujen kot nevihte v fizikalnem«; upor je »zelo potrebno zdravilo za dobro zdravje dežele«. V tem smislu mora slovenski narod šele postati **politična nacija**, ki svoje bitke dobojuje – tako

kot Francozi ali Srbi. In ker Slovenci to še niso, so jih spremembe po letu 2000 (globalizacija, liberalizacija, deregulacija, privatizacija, tehnična revolucija) kot že tolikokrat v zgodovini našle usodno nepripravljene.

Smo za obnovo civilne družbe

Začeti je treba od spodaj: s Thomasom Paineom najprej ponovimo, da je država nujno zlo, zato velja državno oblast omejiti v korist civilne družbe in državljanov. Bolj ko bo razvita slovenska civilna družba in bo sama urejala svoje zadeve, manj bo potrebe po vladi. V osemdesetih letih prejšnjega stoletja je demokratična civilna družba s svojimi gibanji odločilno pripomogla k demokratizaciji Slovenije; zdaj je čas za **obnovo te civilne družbe in za nova družbena gibanja**, ki si bodo na zastavo zapisala državljsko svobodo in omejeno državo pod vodstvom civilne družbe. Še več, dodati morajo, da vlade nimajo nobenih pravic, temveč le dolžnosti do svojih državljanov. Zakaj? – zato ker prav v Sloveniji, bolj kot kjerkoli drugje po EU, vladajoča levičarska elita za vsako ceno brani državo, ki vlada civilni družbi v imenu občega interesa. To pa je vsaj od Tocquevillea naprej označeno za nevaren proces nastajanja nove vrste despotizma, ki ga izvoli ljudstvo. Bati se je namreč treba takšne državne uslužnosti, ki s koncentracijo oblasti v vladi in administraciji civilno družbo in posel oropa svobode: »Dan za dnem so državljski nenehno pod nadzorom javne uprave, in ne da bi se zavedali, ji prepuščajo vedno večje dele svoje osebne samostojnosti. Ti isti državljski, ki so vsake toliko časa zrušili kakšen prestol in poteptali kralje, se vedno bolj in brez odpora pokoravajo vsaki najmanjši zapovedi uradnikov«.

Ko se država – tako kot v Sloveniji – na gosto vmešava v podrobno regulacijo civilne družbe, le-ta ne preživi oz. zaspi; spet smo v socializmu, kjer država podpravi še civilno družbo, ki preneha obstajati kot relativno neodvisna sfera. Zanj je značilna ekonomska in politična odvisnost, medtem ko roke in oči pokroviteljske države prodirajo v vse pore vsakdanjega življenja. Na vseh področjih – v izobraževanju, zdravstvu, socialni itd. – se krepí monopol države, njena administracija pa s tem civilno družbo duši. Razraščanje moči in obsega države povečuje njene stroške, ti pa davke. Pred nami se pojavi tip vsiljevalske oblasti, ki je ni poznal niti Rimski imperij na vrhuncu svoje moči, saj je državljske puščal pri miru. Takšen moderni državni despotizem kot »absolutna, diferencirana, regularna in blaga« sila bdi nad celotno civilno družbo (Tocqueville). V imenu javne blaginje podjarmi suvereno ljudstvo v najmanjših podrobnostih: državljski postanejo pasivni podložniki, ki zaupajo v dobronamernost oblasti. Krhkost slovenske državljske politične kulture izvira že iz tega, ker tako rekoč ni najti budna civilno-družbena združenja, ki bi nadzirala državo in jo s tem potiskala v okvire politične države. Teško je najti metodično nezaupanje v državno birokracijo, usmerjenost k prožnemu trgu dela, opiranje nase in na lastno svobodno izbiro, na zasebno pobudo, ki bi omogočila razvoj privatnega lastništva tudi kot ljudskega delničarstva in zadružništva.

Slovenska država spodjeda individualne pobude, samo-organiziranje, družbeno odgovornost in vzajemno pomoč znotraj civilne družbe. Država prav tako uničuje tržno poslovanje, ker ga priliči svoji neučinkoviti gospodarski dejavnosti, brezbriznosti in korupciji. Nasproti njej je treba zato uveljaviti **državljski red**, ki krči državo, s tem pa prihrani izdatke, zniža davke in poveča dohodke. Začeti velja pri omejevanju korporativnih pogodbenih mehanizmov, še posebej z brzdanjem vpliva sindikatov javnega sektorja, od koder izraščajo tudi vse neodgovorne levičarske stranke – z vrhom v SMC kot izraziti stranki javnega sektorja. Družbeni korporativizem mora biti nadomeščen z vladno strategijo oživljanja trga in spodbujanja poslov, družbenega zaposlovanja (vključno z močnimi začetnimi materialnimi spodbudami za mlade, ki začenjajo z zasebno pobudo) in tujih investicij. Toda ključen je trg: kjer ni prostega trga, ni civilne družbe – in obratno. Zato podčrtujemo program zaustavitve širjenja vseobsežne državne oblasti na ne-državna področja civilne družbe. Stranke na oblasti ne smejo početi vsega, kar jim pride na misel in tudi SMC mora priznati, da – kot je dejal Spinoza – mize ne more pripraviti do tega, da bi popasla travo. Natanko to pa želi napraviti: slovenska država si tudi pod

vladavino Cerarjeve SMC nenehno prizadeva, da zlomi in marginalizira središča relativno neodvisne moči v civilni družbi. Prav temu služi vsakodnevna medijska proizvodnja strahu, apatije in želje po »varnosti mišje luknje« (Konrád).

Proti tej lažni varnosti mora biti usmerjena **slovenska žametna revolucija**, ki bo terjala: 1) **slovensko vitko državo**, ki bo vse naredila hitreje, pametneje, ceneje in bolje; 2) **krempko civilno družbo**, sposobno ustvarjati politične alternative in nadzorovati državo oz. vlado; in 3) **prosti trg**, saj velja, da gospodarstvo, ki ga usmerja in upravlja država, že na temeljni ravni ni združljivo z demokracijo. Žamet revolucije bo kot jeklo raztrgal prisilni jopič slovenske države, ki je evropska na balkanski način in balkanska na evropski način. Takšna je zato, ker se ni emancipirala od lastnega bizantinizma: tako kot vladajoče levičarske stranke obljubljuje navidezne reforme, enako navidezno upravljajo in vodijo državo. V resnici imamo opravka z golim gospostvom neumnih nad pametnejšimi, kajti politična zanesljivost je pri imenovanjih odgovornih državni funkcionarjev pomembnejša od nadarjenosti in sposobnosti. Prišlo je tako daleč, da se v Sloveniji ločnica država-civilna družba pokriva z ločnico neumnost-pamet. Slednje izkazuje že preprosta kmečka pamet ljudske anti-političnosti: anti-politika je namreč politiziranje ljudi, ki ne želijo postati politiki niti prevzeti deleža oblasti. Anti-politika spodbuja nastajanje neodvisnih instanc nasproti politiki in državni moči; anti-politika je proti-moč, ki ne more priti na oblast in si tega tudi ne želi.

Seveda poleg anti-politike civilne družbe potrebujemo tudi njeno liberalno politiko zato, da slovenska zgodovina dobi nepovratno smer, ki pelje proč od levice in njene velike ne-svobodne ter potratne države. Delovati v imenu zgodovine pomeni, da moramo nalogo, ki nam jo je zgodovina naložila, natančno izpolniti. To nalogo sestavlja raznovrstna dejavnost, uperjena v eno smer: končati preteklost, ki jo živimo v sedanosti, da se lahko sprostimo nova odprta prihodnost svobodne družbe. Ko se bomo v Sloveniji osvobodili svoje zgodovine, se bo poleg prihodnosti sprostila tudi nova preteklost. Da bi to dosegli, potrebujemo **nove prispevke za slovenski nacionalni program**, novo 57. številko Nove revije. Liberalizem namreč ni zgolj rezultat tržnega spontanizma oz. ekonomske dejavnosti: vpeljan in vzdrževan mora biti programsko in skoz vladne reforme. Govorimo o občem (pre)urejanju - ali kot to zapiše Gramsci: »je delo volje, ki se zaveda lastnih ciljev«. Temeljni cilj je oblikovati nov tip državne in družbene strukture, ki bo izničil to, kar Gramsci sicer pravi glede Rusije, dobesedno pa drži tudi za obstoječe razmere v Sloveniji: »država je vse, civilna družba pa je prvinska in želatinasta«.

Smo za bogastvo življenjskih slogov

V drugačno Slovenijo vodi brezobzirna kritika vsega obstoječega, brezobzirna v tem smislu, da se ta kritika ne boji svojih rezultatov in prav tako ne konflikta z obstoječimi silami. Obstoječa oblast je v družbi s svobodo samo enkrat – na dan njenega pokopa. Zato napovedujemo **boj slovenskim razmeram** – pod nivojem evropskega razvoja so, pod vsako kritiko, zato ostajajo predmet kritike. To je kritika v pretepu in v pretepu ne gre za to, ali je nasprotnik plemenit, enakovreden, ali je, recimo, Cerarjeva vlada zanimiva; gre za to, da jo zadanemo. Gre za to, da Slovencem ne privoščimo niti trenutka za samoprevaro. Doseči je treba, da bo dejanski pritisk kritike slovenskih razmer še bolj tiščal – s tem, da mu bo dodana zavest o pritisku in da bo sramota še sramotnejša – da bo publicirana. V mislih imamo sramoto obljubljenih in neizvedenih reform ter od tu izhajajočih usodnih posledic za Slovenijo. Slovenci jih v politiki zgolj mislijo, drugi pa so jih izvedli.

Orožje kritike so liberalne reforme, te reformne ideje pa postanejo materialna sila, brž ko zajamejo množice, brž ko prikažejo možnosti za boljšo in bogatejšo prihodnost slovenskih državljanov. Kritika zajame ljudi, brž ko je radikalna, radikalna pa je, kadar stvari zagrabi pri korenu – pri potrebi ljudi po boljšem življenju. Ideje liberalnih reform se bodo udejanjile le toliko, kolikor so udejanjenje potreb ljudi. Zato ni dovolj, če liberalna misel žene k udejanjenju, slovenska dejanskost se mora sama gnati k liberalni misli in nujnim reformam. Liberalne ideje v ljudstvu najdejo svoje materialno orožje, tako kot

Ljudstvo v liberalnih idejah najde svoje duhovno orožje. Glava nove slovenske svobode je liberalizem, njeno srce pa je slovensko ljudstvo. Za liberalce velja, da nimamo nobenih drugih interesov kot so interesi ljudstva, da bi živelo bolje: *salus publica suprema lex* (javna blaginja je najvišji zakon). Vsaka, tudi liberalna ideja, se je vselej blamirala, kolikor se je razlikovala od tega interesa.

Morda bi kdo celo obstoječi Cerarjevi vladi v tem smislu skušal pripisati dober namen – toda slovenska pot v pekel je tlakovana s takšnimi dobrimi nameni. Še ti zbledijo ob potratni veliki državi, ki predstavlja edini odgovor levice: vladajoči socialisti so na koncu svojega znanja, liberalci pa šele na začetku, saj se moderna vitka država opira na **neoviran razvoj civilne družbe in državljsanske svobode**. Kar je treba storiti, je razkleniti začarani krog: tudi v Sloveniji smo namreč priče heglovske-marksovskemu motivu, po katerem se zgodovinska dejstva in osebe pojavljajo dvakrat. Drnovškov LDS je zamenjala Cerarjeva SMC, pri čemer ne smemo pozabiti pristaviti: prvič je šlo za tragedijo, drugič za farso. Slovenske levičarske vlade od Drnovška naprej delajo slovensko zgodovino, toda ne delajo je, kakor bi se jim zljubilo, ne delajo je v okoliščinah, ki so si jih same izbrale, temveč v okoliščinah, na kakršne so neposredno zadele, kakršne so bile dane in ustvarjene s tradicijo socializma, korporativizma in gradualizma. Ta tradicija vseh prejšnjih vlad leži kakor môra na Cerarjevih možganih: prisiljen jo je ponavljati v spirali, obrnjeni navzdol.

Toda prihaja nova tehnološka revolucija in z njo čas novih družbenih reform: ne gre le za to, da levica ni sposobna izvesti liberalnega programa – proti socialističnim tajkunsko-velikodržavnim interesom slovenske vlade se postavlja internet, 3D tiskalniki, nano-tehnologija itd.; ta revolucija je levim vladam nevarnejša od morebiti prekucuških državljanov. In ta tehnološka revolucija je pospremljena z liberalno družbeno revolucijo, ki s tem, kar v slovenskih režimskih medijih deluje kot prastrah »neoliberalizma«, nima prav ničesar skupnega. Tudi v Sloveniji ne more biti nobene resnično liberalne stranke, ki ne bi bila – zato, ker je liberalna – socialna in delavska. Liberalne reforme s seboj nosijo široke družbene spremembe, ki so v prid delojemalcem, nezaposlenim, srednjemu sloju, upokojencem, mladim in drugim družbenim skupinam, ki jih je doslej nase kot odvisnike vezala pogoltna država. **Zato je slovenska prihodnost liberalna ali pa je ne bo**: bolj razvite dežele – Nemčija, Avstrija, severna Italija – kažejo manj razviti Sloveniji le podobo njene možne prihodnosti. Edino liberalna vlada lahko takšno prihodnost omogoči in porodne bolečine te prihodnosti skrajša ter olajša. Liberalna družba je najboljši svet od vseh znanih možnih svetov, zato liberalci ne moremo biti strpni do nedelovnih in razsipnih levičarskih vlad, ki ne znajo državnih stroškov zvesti na potrebni minimum.

Da bo v Sloveniji zaživela liberalna družba, si morajo posamezniki **upati biti svobodni**. To pa pomeni, da so se sposobni upreti moči javnega mnenja, ki ga proizvajajo režimski mediji, saj v njem izginja celo misel, da bi se mu uprli. To pomeni, da nase vzamejo odpor proti nestrpnosti »svobodnih« medijev, ki so svobodni le v toliko, v kolikor so svobodno politično in kapitalsko podkupljivi. Ta odpor se nujno sooča s tiranijo prevladujočega levičarskega mnenja: za njim naj bi vnaprej stala dvomljiva volja ljudstva, dvoumna moralna večina in izrabljena partizanska zgodovina. Končno mora nase vzeti tudi tveganje, saj nasprotovanje tovarišijski eliti za seboj potegne logiko linča, kompromitacijski sežig čarovnikov in javno likvidacijo heretikov. Temu je tako, ker so leve politično-tajkunske elite ideološke po svojem najbolj lastnem značaju in slabo prenašajo dejanski družbeni in politični pluralizem. V nasprotju s socialisti liberalci menimo, da je moč nad posameznikom mogoče uporabiti edinole z namenom, da preprečimo oškodovanje drugih ljudi. Nihče – niti vlada – nima pravice kogarkoli siliti, naj nekaj stori ali opusti, ker bo to bilo zanj boljše, ker bi to bilo pametno ali bi ga osrečilo.

Državljana velja zaščititi pred posegom medijev v zasebno sfero, kajti ta je družbi odgovoren le za tisti del svojega ravnanja, ki zadeva druge ljudi, medtem ko je v delu, ki zadeva zgolj njega samega, njegova neodvisnost brezpogojna. Ali kot to lepše v »O svobodi« zapiše John Stuart Mill: »Posameznik je edini vladar nad samim seboj, nad lastnim telesom in duhom«. Slovenska oblast in njeni mediji pa predpostavljajo, da so edini vladarji sveta in kot taki nezmotljivi. V Sloveniji se Sokrat dogaja nenehno in ni jih malo, ki so jih maščevalna oblast in histerični mediji pognali v smrt. Kar moti, je seveda resnica:

resnici bolj koristijo zmote tistega, ki misli samostojno, kot pa »resnično« mnenje medijev, ki ga ljudje sprejemajo samo zato, ker ne prenesejo, da bi mislili s svojo glavo. To je eden glavnih razlogov za tako tipično slovensko vladavino povprečnosti. Razmere so takšne, da je proti režimskim medijem že vsak zgled ne-konformizma, vsaka zavrnitev, da bi se uklonili despotizmu navade, sama po sebi zasluga. **Svobodni človek v Sloveniji je čudak** – še posebej, če je liberalec. To svobodoljubno in liberalno čudaštvo pa zahteva trden značaj, duhovno moč in moralni pogum: »Poglavitna nevarnost naše dobe je ravno v tem, da si danes le redki drznejo biti čudaki« (J. S. Mill).

V Sloveniji je zelo malo pluralizma življenjskih slogov zato, ker že v izhodišču ni pluralizma izobraževanja. Slednje je v glavnem v rokah države, torej njena duhovna nadvlada onemogoča raznovrstnost v izobraževanju, ki ga ponuja zasebno izobraževanje. Državno izobraževanje »bi smelo, če sploh, biti le eden izmed mnogih konkurenčnih poskusov«. Zakaj? – zato, ker splošno državno izobraževanje »ni drugega kakor naprava za oblikovanje povsem enakih ljudi«. Kalup je pogodu vladajočim, a izobraževanje je le prvi primer, ko je treba nasprotovati vladnemu vmešavanju. Tudi če ne krati svobode državljana, je zadosti tehtnih razlogov, da proti državi po millovske podpremo posameznika: 1) kadar je verjetno, da bodo to, kar je treba opraviti, posamezniki opravili bolje od vlade in državne administracije; 2) tudi če posamezniki določenih nalog v povprečju ne opravljajo tako dobro kot državna birokracija, je kljub temu bolje, da jih zaupamo njim in ne vladi, saj bodo z nalogo duhovno rasli, razvijali sposobnosti in urili presojo; in 3) vmešavanje vlade in državne birokracije je treba omejevati že na načelni ravni, saj nasprotno povsem po nepotrebnem povečujemo njuno moč, to pa pomeni širjenje vpliva že tako močne in prevelike države, kjer civilna družba in posameznik postaneta priveska oblasti oz. vladne stranke. Zato podpiramo razvoj oblik neposredne demokracije.

Levičarska politična elita ima izjemne sposobnosti obnavljanja, zato po vsaki reciklaži vladajoče stranke nepričakovano hitro zažene državni aparat tako, da se še naprej odloča daleč od vpliva, nadzora ali celo obveščenosti državljanov in širše javnosti. Vedno znova se vzpostavlja nepregledna siva cona neformalnih skupin moči, omrežij, lobijev in mafij, ki so v lastni podjetij in medijev, hkrati pa prisiesani na državna naročila. Ta siva cona ni podvržena ne regulativi ne legitimacijskim zahtevam, kar komunističnega podmladka v Združeni levici ne moti; za njih so za vse krivi fantomski »neoliberalci« in grdi, umazani, zli in gnili kapitalizem. Svojim volivcem tako postrežejo s stalinsko logiko: najboljši dokaz, da so krivi je to, da ni dokazov. Ker če ni dokazov, to pomeni, da so jih skrili, in če so jih skrili, to pomeni, da so krivi. S starim novim socializmom levice je kakor z viskijem: lep je na pogled, grenak po okusu, škodljiv za duha, privoščijo pa si ga tako in tako lahko samo bogati salonski komunisti in politični povzpetniki z utopijo nategnjenih študentov.

Smo za blaginjo in socialno varnost vseh

Za **ustavni program liberalne vitke države in svobode** trenutno ni nobene uresničljive alternative. Velika država ni alternativa, ker je to paradokсно država, ki je po eni strani podrejena posameznim politično-tajkunskim interesnim skupinam, po drugi pa je osamosvojena od državljanov in njihovega interesa po gospodarskem razvoju ter višjem standardu. Politično-tajkunska elita samo Slovenijo obravnava kot svojo kolonijo, kot banana-republiko, od koder velja potegniti zgolj dobiček, osiromašeno ljudstvo pa prepustiti državnim socialim. Zato bo kriza v Sloveniji še kar trajala: »Kriza je natanko v dejstvu, da staro odмира in da se novo ne more roditi; v tem medvladju se pojavlja velika obilica morbidnih simptomov« (Gramsci). V medvladju odmirajočega socializma in še ne razvitega liberalizma se morbidni simptomi imenujejo po nominalnih nosilcih velikodržavnega gnilega socializma – Pahor, Bratušek, Cerar. Toda ta velika država navkljub praksi avtoritarnega etatizma ni vsemogočna. Slovenska država je mali velikan na nestabilnih nogah, ujeta v lastno past: država se pod Cerarjevo vlado ne more niti umakniti niti napredovati, niti omejevati sebe niti nadzorovati gospodarstvo. Država je prignana do točke, ko istočasno dela preveč – državni posegi v gospodarstvo so prvi vzrok slovenske krize – in

premalo – ne more zadeti korenov lastnega generiranja krize, saj ne gre za minimalno državo z omejeno, vendar močno regulativo. Zato levičarske vlade nenehno oscilirajo med dvema stranema alternative – umakniti se ali še bolj intervenirati; namesto z vsemogočno državo imamo opravka z državo, ki ima za hrbtom zid, pred seboj pa jamo.

Ne glede na pozitivne številke rasti BDP kriza še traja, če te številke primerjamo v možnostmi, ki bi jih Slovenija imela ob izvedenih liberalnih strukturnih reformah. Te pa ne morejo biti izvedene, dokler je na oblasti Cerarjeva stranka, ki predstavlja pretvorbo državne administracije v politično stranko. SMC kot vladna državna stranka ima nalogo poenotiti in homogenizirati državno birokracijo in jo nadzorovano prililiti interesom vrhov izvršne oblasti. SMC je policija administracije, medtem ko je profesorski vrh državne birokracije prevzel politično vlogo. Da bi si še naprej zagotavljal ustrezno visoke plačne rente, je zadolžen interesom leve tajkunske hegemonije. To vlogo je mogoče izpolniti z: 1) vsakodnevnim izdelovanjem karizmatične personalizacije (če Cerarja zamenja Petrič, to v ničemer ne spreminja ničesar); 2) z uporabo množičnih medijev, ki za režim v skladu z ideologije morale opravljajo potrebne vsakodnevne linče. S tem je padla še zadnja iluzija o nevtralni državni birokraciji – enako kot fantazma razcepa na politiko in administracijo: administracija je politizirana, politika je administrirana. S SMC je h klasičnemu parlamentarnemu kretenizmu – prepirom za oslovo senco – dodana **administrativna debilnost**, neučinkovitost. Tako ne gre več naprej. Z Aristotelom (Politika) želimo spomniti na resnični zakon, ki je skupen vsem vladavinam: oblast mora služiti interesom ljudstva in omogočiti oz. si prizadevati za bogatenje ljudstva v skladu z vladavino zakona. V nasprotnem, ko oblast škodi ljudstvu, je treba neogibno zanetiti ljudsko vstajo, ki bo zrušila vladavino sprevržene oligarhije.

Glavni družbeni, gospodarski in socialni problemi Slovenije so bili proizvedeni z »dobronamernimi« posegi slovenskih (levičarskih) vlad. Ta dispozicija nas privede do klasičnega liberalnega zastavka: vlada = problem. In kot bi dejal Milton Friedman, smo tudi v Sloveniji namesto Lincolnove ljudske vlade iz ljudi za ljudi dobivali vlade iz birokratov za birokrate. Največji problem današnjih družb je to, da so se razcepile v dva razreda: na tiste, ki imajo, in tiste, ki nimajo. Takšne družbe ne morejo ostati demokratične in odprte. Zato je proti družbam dveh razredov postavljaj ekonomijo enakih možnosti, kvalitetno izobraževanje za vse in socialno državo za ljudi, ki jih je izdala »življenjska loterija« (Neo-liberalizem in njegove perspektive, 1951). Sociala ne sme biti prepuščena le zasebni dobroti ali lokalna odgovornost: liberalna država je tista, ki ljudi usposablja za vrnitev na trg. V tem kontekstu liberalizem ponuja realno upanje za boljšo prihodnost tudi najbolj ranljivim družbenim skupinam, kajti **liberalni program je hkrati najučinkovitejši socialni program**.

Gospodarska kriza v Sloveniji po letu 2008 ni toliko rezultat delovanja trga, temveč rezultat delovanja slovenskih vlad. Inercija slovenskih vlad je ohranjala status quo, ki ga je omenjena kriza razbila in ponovno obudila liberalne ideje – danes politično nemožne, jutri preživetveno nujne. Potrebujemo **več trga in manj vlade** ter njenega plazečega socializma. Politična svoboda, izbojevana leta 1991, ne bo imela dejanskega praktičnega učinka, v kolikor si ne izborimo tudi gospodarske svobode in širše osvoboditve državljana ter civilne družbe. Vlade niso bogovi, gospodarji ali razpečevalci daril, ki jim moramo slepo služiti in častiti. Vlada je zgolj sredstvo, skupina posameznikov, ki mora služiti svobodnim ljudem. Temu ustrezno ni na mestu vprašanje, kaj lahko država stori zame ali kaj lahko storim za državo. Pravo vprašanje se glasi: kaj lahko – skupaj z drugimi – naredim s pomočjo vlade, da dosežem svoje lastne cilje in zaščitim svojo svobodo. Svoboda je namreč redka in občutljiva rastlina. Vlada pa je koncentracija moči, ki lahko svobodo ščiti ali pa jo ogroža. Iz tega sledi, da moramo vlado okrepiti tam, kjer z zakonom ščiti svobodo, trg in zasebno pobudo, in jo omejiti tam, kjer bi jo lahko ogrožala. Je pač tako, da veliki dosežki nikoli niso bili posledica vladnih ukrepov, temveč odličnih posameznikov – **svobodnjakov** z največkrat manjšinskimi stališči. To pa za seboj potegne **povečanje in krepitev vloge in pomena državljana** v nasprotju z državo, vladnim intervencionizmom in paternalizmom. Državljan mora pridobivati tako v politiki kot v ekonomiji: svoboda državljana in materialna blaginja sta tesno povezani.

Enako sta tesno povezana svoboda in spoštovanje zakona – reda abstraktnega zakona, ki prevlada nad čustvi slovenske plemenske skupnosti. Ta so še posebej izražena v že večkrat omenjenem vladnem moraliziranju, ki ima nemoralne posledice in rojeva slovensko različico makartizma, lov na čaravnice in linč. **Liberalni konstitucionalizem** nasprotno predpostavlja omejeno vlado, ki omogoča svobodo posameznika tako v odprti civilni družbi kot na trgu. Hayek (Zakon, zakonodaja in svoboda) bi proti slovenski vladni obsesiji z velikodržavnim konstruktivizmom, nadzorom in davkom izpostavil učenje iz izkustva in potreb evolutivnega spontanega razvoja trga, posla, podjetnikov, obrtnikov. Proti kartezijskemu socialističnemu konstruktivizmu, vsiljenemu civilni družbi, velja **povečevati svobodo in zmanjševati prepovedi**, da se odprejo nove možnosti. Svoboda delovanja je sicer širša od ekonomske svobode, a vendarle pribijmo: državna administracija je tu najprej zato, da pomaga uresničevati podjetniške ideje, ne pa zato, da jih – tako kot danes – v vsem že v kali zatre: češ, nič se ne da storiti. Legitimna je zgolj vitka država z administrativno kulturo omogočanja, ki varuje državljansko podjetnost in omogoča suverenost kupca; ta ve, kaj hoče bolje – v nasprotju z napačno predpostavko, da oblastnik ve bolje, kaj je zanj dobro: »vlada ne more določati cen nič več kot lahko gos leže kurja jajca« (Ludwig von Mises). Temu je namenjen trg, ki ga liberalizem postavlja nasproti levim in desnim ideologijam vseh barv, kajti liberalizem »nima strankarske barve, nima strankarske pesmi in nobenih idolov, simbolov in sloganov. Ima vsebino in argumente. Ta ga mora voditi do zmage«.

Vstanimo!

Slovenska levičarska politično-tajkunska elita ni sposobna prepoznati, da v temeljih združene Evrope leži liberalna ideja državljana kot svobodnega, samo-upravljalkega in samo-podjetnega državljana, ki je podjetnik samega sebe na različnih področjih vsakodnevnega življenja. Ta državljan svobodno odloči, koliko posla bo z davki prepustil državi, koliko pa bo svobode vzel nase in skladno z lastnimi interesi investiral vase kot podjetnik – z izobraževanjem, zdravjem itd., ne pa, da mu vse vnaprej predpiše in določi država. V EU se uspešno uveljavlja manjša država, marketizacija javnega sektorja, transfer odgovornosti z države na lokalne skupnosti in državljane ter individualno podjetništvo. Če sta njega dni Marx in Engels zapisala: »strah hodi po Evropi – strah komunizma«, lahko danes rečemo, da hodi strah po Sloveniji – strah podjetništva. Podjetnik je nova post-moderna oblika subjektivnosti, ki je v uspešnih družbah že postala splošna oblika subjektivnosti. Zato tudi v Sloveniji potrebujemo **podjetniško vlado**, ki bo uveljavila podjetniško kulturo: podjetniško izobraževanje mora biti prisotno že v osnovnih in srednjih šolah, na vseh fakultetah naj bo menedžment eden temeljnih predmetov. Tako bodo mladi ljudje opremljeni s podjetniškim duhom tveganja, inovacije in proaktivnosti, kjer bo oblikovati start-up običajna veščina. Od start-upov do ministrov kot menedžerjev velja uveljaviti tehnokratsko-instrumentalni pristop **dobrega vladanja** (Good Governance), ekonomske reforme pa bodo poskrbele ne le za več trga, ampak tudi manj države – manj, vendar boljše in cenejše države, začeni s transparentnostjo. To je pot v dobro urejeno slovensko družbo.

Slovenska levičarska državno-kapitalistična in socialistična država dopušča velike neenakosti v možnostih in v porazdelitvi kapitala ter dohodka. Z državo-odvisniškimi davčnimi in prerazdelitvenimi programi skušajo leve vlade zmanjšati neenakosti, ki jih same povzročajo s podporo tajkunskim omrežjem, dejansko pa jih na ne-tržne načine še povečujejo. Alternativa temu je **demokracija lastnikov**, kjer je zmanjšanje neenakosti v osnovni razdelitvi lastnine rezultat izenačitve možnosti, še posebej izenačitve možnosti naložb v človeški kapital. V tem se socialisti in liberalci strogo razlikujemo: levičarji spregledujejo neenakost v začetni razdelitvi lastnine, bi pa naknadno nekoliko prerazdeljevali; liberalci nudimo z vzpodbujanjem podjetništva enake možnosti, ki sploščijo neenakosti na začetki, zato pa nasprotujemo naknadnemu prerazdeljevanju prek ekstremne progresivne obdavčitve in vseh drugih obsežnih prerazdeljevanj tržnih prihodkov. Takšna socialna pomoč uničuje odgovornega svobodnega posameznika, ki ga omogočajo enake možnosti in razpršitev lastnine. Levičarska socialna država ni ne svobodna ne pravična, povečuje davke in povzroča velikanske stroške, namesto da bi poskrbela, da bi

Ljudje na trg vstopali boljše usposobljeni. Takšna socialna država zanika individualno odgovornost, duši ustvarjalnost in zmanjšuje učinkovitost.

V Sloveniji smo državi dali moč, da prekomerno uravnava ekonomske tokove, ta moč pa korumpira politiko, onemogoča gospodarski razvoj in posameznikom tlakuje »pot v hlapčevstvo« (Hayek). Bolj so državne oblasti zmožne nadzirati gospodarsko življenje, bolj so zmožne nadzirati vse plati našega življenja. Šele prosti trg začne črkovati abecedo državljskih in človekovih pravic, ki so kršene tudi s krivično prerazdelitveno obdavčitvijo: ljudje imajo pravico svobodno razpolagati s svojimi dobrinami, delom in lastnino. Državna oblast se nima pravice vmešavati v delovanje trga – praviloma tudi v imenu povečevanja učinkovitosti ne. Povečanje pravic posameznika predpostavlja zmanjšanje dejavnosti države, ki z omejevanjem trga tepta tudi človekove pravice. **Pravičnost je posledica svobodne menjave med ljudmi**; če država to menjavo proti volji ljudi prisilno obdavči, je to nepravilno. Edina legitimna obdavčitev je tista, ki služi vzdrževanju zaščite sistema svobodne menjave, imenuje pa se **pravna država**.

Ponovimo: upravičena je le minimalna država, omejena na ozke funkcije uveljavljanja pogodb, zaščite pred silo, krajo, prevaro. Vsaka obsežnejša država – kot je slovenska – krati pravice ljudi, ko preprečuje razvoj zasebnega šolstva, zdravstva, prevoznništva, avtocest ipd. Vitka in poceni država je pogoj maksimiranja svobode v civilni družbi, kjer je **vsak posameznik upravičen do najširše možne svobode in do sredstev za enake možnosti**. V nasprotju z minimalno velika država neizogibno vodi po spolzki strmini navzdol v represivne socialistične posege, centralizacijo načrtovanja in človeški inženiring. Takšna socialistična država potrebuje pasivnega državljana in kulturo odvisnosti: možnosti posameznika so zvedene na minimum, saj zanj deluje birokratsko skrbništvo po načelu »obdavči-in-porabi«. To je nekaj povsem drugega od liberalne delovno pogojene socialne pomoči, ki krepi delo, izobraževanje in odgovornost. Slovenci so povečini precenili sposobnosti države: le-ta je nesposobna upravljati civilno družbo, njeni socialni ukrepi pa so neuspešni. Slovenska država je parazitski izrastek, ki je s svojimi prisesanimi korporativnimi omrežji vsiljen civilni družbi kot edina možnost.

Pa temu ni tako. Prej gre za **zaroto proti svobodni Sloveniji**. Da bi jo razkrinkali, potrebujemo krepak **državljski republikanizem**. Da bi jo uničili, moramo biti sposobni hegemonskega vodstva. Da bi vodili, moramo iti skozi politične boje, ki bodo odločali o tem, ali bo v Sloveniji zmagal socializem ali liberalizem. Prvi Slovenijo vodi v družbeni in gospodarski propad, revščino, hlapčevstvo, nezakonitost in kaos; drugi vodi v gospodarski razcvet, blaginjo, svobodo, zakon in red. Liberalna politika je uperjena proti socialistični levičarski politiki: tretje možnosti ni, čeprav se kot takšna pojavljajo zmedene stranke (SMC), polne nesposobnih pragmatikov brez idej, projekta in poguma, zato pa opremljenih z utopijo idealne države, ki je prisotna v življenju državljana na vsakem koraku, od zibelke do groba, od službe do spalnice.

Liberalizem gibanja NOVA PRIHODNOST je ponosna nacionalna alternativa za ponovni vzpon Slovenije. Medse v zgodovinski blok vabimo tudi tiste zaveznike, ki se še spominjajo za vse liberalce sprejemljivega temeljnega načela družbe: »svoboden razvoj vsakogar je pogoj za svoboden razvoj vseh« (Marx). **Liberalci smo delavska stranka**: krepimo vse zaposlene, pol-zaposlene, ne-zaposlene in odpiramo nove možnosti. Tudi za najšibkejše: liberalizem je socialen, socializem je demagogija. Liberalna država se ukvarja s tem, kako posamezniku pomagati, država slovenskih levičarjev pa se na vsakem koraku dokazuje s tem, kako posameznika onemogočiti, zraven pa ga za to še obdavčiti. Zavrzimo krive preroke socializma, ki nad nami izvajajo diktaturo v imenu proletariata. Pri tem so bili tako uspešni, da smo večina Slovencev postali proletariat. Zdaj je zadosti. Slovenija ječi, ker so jo spravili na kolena. Vstanimo!

